

Latviešu virsnieku apvienība 1922-2012

2. papildinātais izdevums

Rīga, 2013

UDK 355.48(474.3)(091)

La 802

© **Latviešu virsnieku apvienība**

Audēju iela 16, Rīga, LV-1050

Tālr. (trešdienās plkst. 13.00-17.00) 67104411

E-pasts: virsnieki@linstow.lv

Šī ir ceturrtā Latviešu virsnieku apvienības (LVA) publikācija par tās izcelsmi un darbību. Iepriekšējie prospekti izdoti 2001., 2006., 2011. gadā.

Daļēji atkārtots un papildināts izdevums *Atjaunotajai Latviešu virsnieku apvienībai 20 / 1991.-2011.* (R., 2011.).

2. papildinātajā izdevumā ievietoti daži notikumu apraksti, kas risinājušies pēc grāmatas pirmās publikācijas, sniegtas jaunas ziņas, labotas pamanītās kļūdas un neprecizitātes.

Teksts: brig. ģen. Andis Dilāns,
atv. pltn. Ilmārs Dambergs,
atv. plkv. Jānis Melderis,
atv. kapt. Sarma Līne,
Maija Zālīte.

Foto: Jānis Antmanis,
Jānis Brencis,
Andris Vitauts Kļaviņš,
Jānis Lācis,
Roberts Millers,
Zigurds Mežavilks,
Normunds Mežiņš,
Aleksejs Ozoliņš,
Heinrihs Roginskis,
Valdis Šteinbergs;
izmantotas arī Valsts prezidenta kancelejas, Valsts arhīva un žurnāla *Tēvijas Sargs*, 2009, Nr. 7; 2012, Nr. 12, LVA fotoarhīva, Vilmas Bērziņas, Ilmāra Damberga, Arnolda Edgara Dambja, Valdas Milleres un Maijas Zālītes personīgo krājumu fotogrāfijas

Vāks — Jānis Krauklis, grāmatas salikums — Inta Kraukle

Izdevums izdots ar Aizsardzības ministrijas finansiālu atbalstu

levada vietā

Šī grāmata nepretendē uz Latviešu virsnieku apvienības (LVA) darba pilnu vēsturisku apskatu 90 gadu garā laika posmā. Cerams, ka LVA vēsturi kādreiz uzrakstīs profesionāli vēsturnieki. Bet lasītājs grāmatā varēs rast ieskatu latviešu virsnieku veidotas sabiedriskas organizācijas darbā cauri laiku lokiem 20. un nu jau arī 21. gadsimtā.

Grāmata ir pieskāriens **faktiem, notikumiem un darbiem**, ko veikuši dažādu paaudžu latviešu virsnieki, reāli saskaroties ar divu Jaunuma varu — komunistiskās Padomju Savienības un hitleriskās Vācijas — izraisīto Otrā pasaules karu un tā sekām un politisku notikumu iespēlētiem pagriezieniem viņu dzīvēs.

Organizāciju izveidoja Latvijas Karaskolas (LKS) 2. izlaiduma virsnieki 1922. gadā. Viņi, kā arī pārējie LKS izlaidumu (kopskaitā 14 izlaidumi un viens nepabeigts kurss) virsnieki, piedzīvoja Latvijas uzplaukumu 20. gadsimta pirmajā pusē, pieredzēja Latvijas armijas, t. sk. arī savas organizācijas, likvidēšanu un represijas 1940. gadā, izturēja Otrā pasaules kara uzliktos pārbaudījumus bij. PSRS teritorijā un Rietumu frontēs, nežēlīgās mocības un pazemojumus PSRS soda noietnēs. Viņi spēja piemēroties dzīvei un darbam svešās mītnes zemēs Eiropā, Amerikā, Austrālijā, kā arī bijušajā Latvijā PSR.

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu 1991. gadā piedzīvoja viens LKS 1. izlaiduma virsnieks — vecākais Kanādā dzīvojošais Aviācijas pulka kara lidotājs pltn. Jānis Rucelis (Rucelis)¹ (21.01.1901.-08.07.2000.) un daudzi citi latviešu virsnieki, kuri šajā gadā atjaunoja organizācijas darbību arī Latvijā.

Ir pagājuši 90 gadi. Ir mainījusies globālā situācija pasaulē. Latvija ir NATO dalībvalsts.

Latviešu virsnieku mītnu zemēs gan Eiropā, gan citur pasaulē LVA ir praktiski beigušas darboties, tās virsnieki iesaukti Aizsauls pulkos. LVA Latvijā pārtapusi par Otrā pasaules kara rezultātā pasaulē izkliedēto latviešu virsnieku jumta organizāciju.

No mūsu vectēviem un tēviem mantotā piederība latviešu virsnieku saimei ir goda lieta uz mūžu nu jau trijās paaudzēs ar uzdevumu — strādāt

*savam godam, latvju slavai,
Tēvzemei un brīvībai.*

1 Sīkāk sk. 19. lpp.

levads

2. papildinātajam izdevumam

Mūsdienu LVA virsnieku vairākums pieder jaunākām virsnieku paaudzēm. Apvienības virsnieki dzimuši Latvijā, mācījušies un dienējuši gan bijušajā PSRS, gan savās mītnu zemēs, guvuši karadarbības pieredzi Korejā, Vjetnamā, Irākā, Afganistānā un citos pasaules karstajos punktos.

2013. gada 4. maijā apritēja 23 gadi kopš atjaunota Latvijas Republikas neatkarība. Pa šo laiku piedzimuši un izaugusi paaudze, kas nepazīst karu un nav piedzīvojusi ne padomju, ne vācu okupācijas, ne arī 50 nebrīves gadus. Šodienas jaunieši mācās par virsniekiem 1992. gadā dibinātajā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA), kas ir Latvijas pirmās brīvvalsts Karaskolas tradīciju mantiniece un darba turpinātāja, atbilstoši NATO alianses standartiem un uzstādījumiem. Tuvākajā nākotnē Latvijas Nacionālajos Bruņotajos spēkos (NBS) dienēs tikai Latvijas NAA vai ārvalstu militārājās mācību iestādēs izglītību ieguvuši virsnieki.

Latviešu Virsnieku apvienībai turpmāk nopietni jāstrādā, lai Apvienībā ieplūstu jauna virsnieku paaudze, kura justu pienākumu nosargāt un saglabāt savu priekšteču – Latvijas Karaskolas, Latviešu leģiona un nu jau arī NBS un Zemessardzes virsnieku – devumu Apvienības nostiprināšanā, pienākumu stāstīt dienesta biedriem un sev padotajiem karavīriem par Latvijas un tās armijas vēsturi, turpināt un attīstīt virsnieku tradīcijas, turēt svētas, saglabāt un kopt abu pasaules karu cīņu vietas.

Nākotnē jāveido NBS visu spēku veidu vienots virsnieku korpuss, jāatbalsta un jāveicina virsnieku, instruktoru un karavīru klubu izveidošana, lai karavīri kopā ar ģimenes locekļiem varētu saturīgi pavadīt no dienesta brīvo laiku.

Godam sagaidot simtgades – Latvijas Valstij 2018. gadā un LVA 2022. gadā – jāaktīvizē darbs ar skolu jaunatni, izkopjot novadu skolu kopīgus dažāda satura patriotiskus pasākumus. Tiem jau ielikti pamatu grodi, un LVA piedalās ikgadējās Vidzemes skolu skatēs, kur tās sacenšas par Cēsu skolnieku rotas ceļojošo karogu, militāri patriotiskajās skolnieku un jaunsargu vasaras nometnēs pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās *Liepšalās*, Lāčplēšu dienai un Valsts proklamēšanas gadadienai veltītos skolu saietos, kā tas notika 2012. gada novembrī Apriķu pamatskolā Kurzemē, un citviet Latvijā.

LVA priekšsēdētājs, Viestura ordeņa kavalieris,
atvaļināts kapteinis Aleksejs Ozoliņš

1. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA LATVIJĀ 1922.-1940.

TEV MŪŽAM DZĪVOT, LATVIJA!

Dzejnieka Viļa Plūdona dzejas vārdi pauž to noskaņojumu un to entuziasmu, ar kādu dzīvoja 1918. gada 18. novembrī proklamētās Latvijas Republikas politiskajā, saimnieciskajā, akadēmiskajā, sabiedriskajā un arī militārajā jomā strādājošie cilvēki līdz Latvijas neatkarības zaudēšanai 1940. gada jūnijā.

Latviešu virsnieku apvienības (LVA) vēsture sākās 1922. gada 1. decembrī, kad Latvijas Karaskolas (LKS) 2. izlaiduma virsnieki pie LKS nodibināja *Kara skolu beigušo kadetu savstarpējo palīdzības biedrību*².

Par tās izveidi laikraksta *Latvijas Kareivis* 05.12.1922. Nr. 274 rubrikā *Kareivju dzīve* rakstīts:

„Skolas audzēkņu dzīve un visu ieroču šķiru apmācība uz plašiem kopdarbības pamatiem rada nepieciešamo vienības garu, bez kura armija nav monolīts, bet tikai individuāli daudzskaitļi.

Lai šī vienas kopējas laimes sajūta pamazām nepazustu, pārkāpjot skolas sliekšni un nogrimstot praktiskajā armijas audzināšanas un apmācības darbā, radās ideja dibināt savstarpējas palīdzības biedrību.

Ar priekšniecības atļauju statūti tika iesniegti Rīgas Apgabala tiesai, kura 29. nov. š. g. viņus jau reģistrēja.

Biedrība atradās Apsardzības ministrijas pārziņā pie Kara skolas un paliks vienmēr jo cieši saistīta ar skolu, spraužot par galveniem mērķiem militārās pēcskolas izglītības sekmēšanu un pabalstu izspriešanu bijušiem kadetiem, kā nelaiemes gadījumos, tā arī militārizinātnisku pasākumu realizēšanai.

Biedrības organizācijā ievests stingri militārs gars, visos gadījumos dodot priekšrocības vecākiem dienesta pakāpē virsniekiem un izslēdzot iespējamību viņas dzīvē ienest kādu parteisma nokrāsu.

2 G. Kramiņš *Latviešu virsnieku apvienība laikmeta griežos*. Žurnāls *Kadets* Nr. 26, R., Junda, 1999, 71. lpp.

Pilnas sapulces aizvienu būs noliktas 1. decembrī, kara skolas gada svētkos, kad bijušie kadeti no visām karaspēka daļām salasās skolā.

Arī uz priekšu, tāpat kā šogad, lūgts, lai viņiem neliktu šķēršļus piedalīties skolas svinībās un arī biedrības dzīvē.

Novēlot biedrībai vislabākās sekmes mērķu sasniegšanā, griežam visu kara skolas bijušo kadetu un virsnieku uzmanību uz viņu, gaidot no viņiem aktīvu līdzdarbību.

Biedrības adrese: Rīgā, Suvorova ielā Nr. 99 — priekšsēdētājam. Kapteinis B."

Atbilstoši statūtiem biedrības biedri dalījās: aktīvie biedri — tikai LKS beigušie un dienējošie virsnieki; biedri veicinātāji — jebkurš virsnieks, kurš atbalsta biedrību; goda biedri — virsnieki, kurus ieteic valde un apstiprina kopsapulce.

Pirmajā valdes sēdē 1922. gada 7. decembrī, kā rakstīts protokolā Nr. 1, par valdes priekšsēdētāju ievēl kapt. Jāni Resno.

Līdz 1930. gadam biedrība vairākkārt mainījusi nosaukumu un organizatoriski paplašinājusi savu darbu: 1926. gada 1. decembrī kopsapulce pieņem lēmumu pie biedrības dibināt Dāmu komiteju³; 1928. gada kopsapulce maina biedrības nosaukumu — *Virsnieku savienība* — un nodibina bērnu kasi (ar šo gadu savienība ir Kara ministra pārziņā); 1929. gadā kopsapulce nolemj pie savienības dibināt Krājaizdevumu sabiedrību, kur virsnieki varētu noguldīt savus ietaupījumus un saņemt aizdevumus.

Sapulce apstiprina arī aktīvā biedra solījuma tekstu, stājoties biedrībā:

„Es, ..., apsolos pie virsnieka goda, pēc labākās sirdsapziņas pildīt visus savus pienākumus pret „Virsnieku apvienību”, veicināt tās mērķu un uzdevumu sasniegšanu. Vienmēr aizstāvēt viņas godu un slavu, svēti pildīt tradīcijas. Atbalstīt katru apvienības biedru vārdiem un darbiem. Respektēt pilnas sapulces un valdes lēmumus un rīkojumus.”

1930. gada 1. decembra kopsapulce (pēc ministra un armijas vadības ieteikuma) maina biedrības nosaukumu — *Latvijas Kara skolu beigušo virsnieku apvienība* (LKSBVA)⁴, koriģē arī statūtus un reģistrē tos Sabiedrisko lietu departamentā. Korekcijas statūtus ieviestas arī 1936. un 1939. gadā.

3 1930. gadā uz Dāmu komitejas bāzes tiek nodibināta *Virsnieku ģimeņu apvienība*: atbilstoši Sabiedrisko lietu departamentā reģistrētiem statūtiem — aktīvās biedrenes (dienējošo virsnieku dzīvesbiedres); biedrenes (biedri) veicinātājas (-i) (atvaļināto virsnieku dzīvesbiedres vai virsnieki); goda biedrenes (biedri), iemaksājot Ls 500.-, kļūst par mūža biedrenēm (biedriem). Vēlāk, 1933. gadā — *Atvaļināto virsnieku apvienība*; atbilstoši statūtiem — aktīvie biedri (atvaļinātie virsnieki), biedri veicinātāji (jebkurš pilsonis, kurš atbalsta apvienību), goda biedri. Šo biedrību galvenie uzdevumi: veicināt virsnieku ģimeņu atpūtu, veselības uzlabošanu, palīdzēt materiālās grūtībās nokļuvušām virsnieku ģimenēm.

4 Apstiprinātais apvienības zīmogs: LKSB Virsnieku apvienība; vidū — emblēma; zobens un roka uz tā.

1931. gadā pie apvienības tiek dibināts militāri zinātniskais pulciņš, kura mērķis — izziņāt, apkopot un izdot ģen. Pētera Valdemāra Radziņa⁵ (02.05.1880.-08.10.1930.) rakstus.

Virsnieku apvienības galvenie uzdevumi — saglabāt un attīstīt virsniecības tradīcijas, izkopt morāli un kopības sajūtu. Tam nolūkam regulāri tiek rīkotas lekcijas, atpūtas vakari, ekskursijas. Apvienība sniegusi materiālu atbalstu savu biedru ģimenēm, sedzot bērnu izdevumus virsnieku nāves gadījumos, atsevišķās reizēs pabalstījusi materiālās grūtībās nokļuvušās mirušo virsnieku ģimenes.

Savā pastāvēšanas laikā biedrība izskatījusi arī virsnieku pārkāpumu gadījumus. Lēmumus (t. sk. izslēgšanu) pieņēmusi Goda tiesa.

LKSBV apvienības biedri ziedojuši naudu dažādiem fondiem, t. sk. arī Armijas ekonomiskajam veikalam.

Pēdējā LKSBVA kopsapulce notikusi 1940. gada 28. janvārī, bet likvidācijas valdes sēde — 1940. gada 28. septembrī (protokols Nr. 161); līdzekļu norēķinu apstiprināšanas sēde — 1940. gada 5. oktobrī (protokols Nr. 162).

1940. gadā tika aizliegta arī *Virsnieku ģimeņu apvienības* un *Atvaļināto virsnieku apvienības* darbība.

1940. gada vasarā Latvijas armija piedzīvoja lielas un būtiskas pārmaiņas. Padomju vara aizliedza virsnieku lepnuma un goda simbola — zobena lietošanu. Par to un karavīru politisko sagatavošanu rakstīts *Latvijas Kareivī* 1940. gada 24. jūlijā Nr. 166, kā arī citos šī laikraksta numuros.

Savā pastāvēšanas laikā līdz tam, kad bij. PSRS okupēja un likvidēja Latvijas armiju, biedrībā bijuši 1338 aktīvie biedri, 47 biedri veicinātāji un 90 goda biedri.

Laika posmā 1922.-1923. gadā, LKSBVA veidošanās sākumposmā, apvienībā iestājās samērā neliels LKS beidzēju skaits: no LKS 1. izlaiduma 300 absolventiem par apvienības biedriem formējās 15 virsnieki, t. i., 5% no absolventu skaita; no LKS 2. izlaiduma 156 absolventiem — 85 virsnieki, t. i., 54% (sk. 1. pielikumu). Vēlāko izlaidumu virsnieki daudz aktīvāk iesaistījās savā organizācijā; cik un no kura izlaiduma, tas varētu būt atsevišķs pētījums.

5 Ģenerāļa dienesta pakāpe 1920. g. Beidzis Viļņas junkuru skolu 1901. un Krievijas Ģenerālštāba akadēmiju 1910. g. No 1898. g. dienējis Krievijas armijā. Piedalījies Krievijas-Japānas karā. 1915.-1918. g. ieņēmis atbildīgus amatus Rietumu frontes virspavēln. štābā un dažādās armijas daļās. 1918. g. Ukrainas hetmaņa armijas Ģenerālštāba Organizācijas-apmācības daļas priekšnieks. 1918.-1919. g. Ukrainas Tautas Republikas armijas Ģenerālštāba priekšnieka palīgs. 1919. g. oktobrī atgriezies Latvijā. 1919.-1920. g. Latvijas armijas Virspavēlnieka štāba priekšnieks. 1924.-1928. g. Latvijas armijas komandieris. 1928.-1930. g. Virsnieku akadēmisko kursu priekšnieks. Bijis LKO Domes loceklis, LKS un Aviācijas skolu lektors. Publicējis rakstus par militārās vēstures un militārās teorijas jautājumiem. Apbalvots ar LKO (III šķ. 1920; II šķ. 1927.), TZO (I šķ. 1928.), Francijas Goda Leģiona ord., Igaunijas Brīvības krustu (I šķ.), Krievijas Sv. Jura ord. (IV šķ.), Sv. Staņislava ord. (III un II šķ.), Sv. Annas ord. (IV, III un II šķ.), Polijas ord. *Virtuti Militari*, Somijas Baltās Rozes ord. un Zviedrijas Šķēpa ord. [Latvijas enciklopēdija IV, SIA Valērija Belokona izd., R. 2007, 881. lpp.]

No 1922. gada līdz 1940. gadam LKSBVA vadījuši 8 valdes priekšsēdētāji:

1922.-1925. gadā

Pulkvežleitnants **Jānis Resnais**

(01.06.1889.-13.06.1930.)

Dzimis Vecpiebalgas pagastā, beidzis Rīgas pilsētas reālskolu. 1914. g. mobilizēts armijā, ieskaitīts 352. Vidzemes kājnieku družinā; 1915. g. beidzis Pēterburgas praporščiku skolu. Dienējis 429. kājnieku pulkā. Podporučiks 1917. g. 1918. g. februārī atvaļināts; dzīvojis pie vecākiem Vecpiebalgas pagastā. 1919. g. 20. jūnijā mobilizēts Latvijas Pagaidu valdības BS, vēlāk – Liepājas karaskolā, Instruktoru bataljonā; kapteinis 1920. g. martā; pulkvedis- leitnants 1924. g., no 1920. g. maija Karaskolas Kājnieku nodaļas priekšnieks; 1923. g. beidzis vecāko virsnieku kursus. Apbedīts Rīgā, Brāļu kapos. Apbalvojumi: a) Latvijas TZO IV šķ.; b) Krievijas Sv. Staņislava ordenis III šķ. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 392. lpp.].

1926. gadā

Kapteinis **Eduards Klūge**

(1940. g. pulkvežleitnants);

(02.06.1893.-29.06.1942.)

Dzimis Cēsīs zemnieku ģimenē; 1912. g. beidzis Cēsu pilsētas reālskolu; 1914. g. ieskaitīts armijā 103. rezerves bataljonā. 1915. g. beidzis Kazaņas karaskolu, praporščiks, rotas komandieris 165. kājnieku pulkā. No 1915. g. septembra virsnieks Latvijas strēlnieku rezerves bataljonā; podporučiks 1915. g. decembrī (poručiks 1916. g. augustā). No 1916. g. maija – rotas komandieris 5. Zemgales latv. strēlnieku bataljonā (vēlāk – pulkā). No 1916. g. decembra bataljona komandieris. Ziemeļfrontē kaujās saindēts ar kaujas gāzēm, ievainots. 1917. g. augustā pārcelts uz 12. armijas artilērijas daļām. 1918. g. februārī atvaļināts. Bijis tehniķis dzelzsbetona fabrikā Maskavā. 1918. g. decembrī mobilizēts Sarkanajā armijā; 1919. g. maijā Latvijā dezertējis. No 1919. g. 26. maija Latvijas Pagaidu valdības BS, virsleitnants; kapteinis 1920. g.; pulkvedis-leitnants 1932. g. No 1921. g. virsnieks 4. Valmieras kājnieku pulkā. No 1922. g. marta grupas vadītājs Karaskolā. 1924. g. beidzis virsnieku kursus. No 1925. g. virsnieks 6. Rīgas kājnieku pulkā. 1929. g. maijā piekomandēts Francijas armijai, novembrī iestājies Francijas Kara akadēmijā, to beidzis 1931. g. Virsnieks Armijas štāba Apmācību daļā (A), no 1931. g. decembra priekšnieka palīgs. 1934. g. iecelts par kara aģentu Polijā un Rumānijā. 1939. g. jūnijā – Armijas štāba Apmācību daļas 1. nodaļas priekšnieks, oktobrī – 7. Siguldas kājnieku pulka bataljona komandieris. 1939. g. novembrī atvaļināts pēc paša vēlēšanās. 1940. g. jūlijā ieskaitīts dienestā un piekomandēts 6. Rīgas kājnieku pulkam, bataljona komandiera

v. i. 1940. g. septembrī pārskaitīts 24. TSK; 195. strēlnieku pulka štāba priekšnieks, vēlāk – 181. divīzijas štāba 2. daļas priekšnieks. 14.06.1941. karaspēka vasaras nometnē Litenē apcietināts un izvests uz soda nometnēm Noriņskā. 1941. g. decembrī piespriests nāvesods, kas izpildīts. Apbalvojumi: a) Latvijas LKO III šķ., TZO IV un V šķ., Aizsargu Nopelnu krusts, 2 Polijas: *Polonia Restituta* ordenis III šķ., Polijas Nopelnu krusts, Rumānijas Kroņa ordenis III šķ.; b) Krievijas Sv. Staņislava ordenis II un III šķ., Sv. Annas ordenis II (š), III (š) un IV šķ. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 256. lpp.].

1927. gadā

Pulkvežleitnants **Krišjānis Lūjaks**

(1940. g. pulkvedis);

(26.06.1883.-11.04.1981.)

Dzimis Zasas pagastā zemnieku ģimenē, miris Glendeilā, Kalifornijā, ASV. Pulkvedis 1929. g.; beidzis Čugujevas kara-skolu Krievijā 1906. g., virsnieku akadēmiskos kursus 1926. g.; 1906.-1914. g. dienējis Rīgā; 1914.-1915. g. piedalījies I Pasaules karā; 1915. g. Austrumprūsijā kritis vācu gūstā; 1918. g. atbrīvots, mobilizēts Krievijas sarkanajā armijā. 1921. g. atgriezies Latvijā; 1922.-1928. g. virsnieks Latvija Augstākajā karaskolā, 1928.-1929. g. tās priekšnieka v. i.; 1930. g. virsnieku kursu priekšnieks. 1932.-1933. g. 10. Aizputes kājnieku pulka komandieris. 1933.-1938. g. Latvijas armijas štāba Apmācību daļas priekšnieks. Kara muzeja padomes loceklis 1934.-1938. g.; muzeja pārvaldnieks 1936.-1938. g. Atvaļināts 1938. g.; emigrējis uz Vāciju 1944. g., vēlāk izceļojis uz ASV.

Apbalvots ar TZO (III šķ. 1934., IV šķ.), Zviedrijas Vāsas ordeni (III šķ.), Krievijas Sv. Vladimira ordeni (IV (š) šķ.), Sv. Staņislava ordeni (III (š) šķ.), Sv. Annas ordeni (III (š) šķ.). [*Latvijas enciklopēdija*, IV, SIA Valērija Belokoņa izd., R. 2007, 267. lpp.; *Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 317. lpp.].

1928. gadā

Pulkvežleitnants **Teodors Ērihs Nikolajs Andersons**

(16.02.1890.-16.12.1936.)

Dzimis Padures pagastā zemnieku ģimenē. Beidzis Liepājas reālskolu, studējis ķīmiju RPI. 1909. g. iestājies Vladimira kara-skolā Pēterburgā, 1910. g. pārgājis un 1913. g. beidzis Mihaila artilērijas skolu Pēterburgā, podporučīks; dienējis 29. artilērijas brigādē, 1915. g. poručīks; štāba kapteinis. No 1914. g. frontē. 1915. g. februārī Austrumprūsijā 20. korpusa sastāvā kritis vācu gūstā, atgriezies 1918. g. janvārī. 1919. g. 15. janvārī iestājies Baltijas landesvēra I Baltijas baterijā, aprīlī pārcelts uz firsta Līvena krievu nodaļu par haubiču baterijas komandieri; jūlijā šis nodaļas sastāvā ieskaitīts Krievijas Ziemeļrie-

tumu armijā. 1919. g. decembrī kapteinis, 1920. g. janvārī apakšpulkvedis, 1920. g. martā atvaļināts.

No 1920. g. 9. maija Latvijas armijā, kapteinis; dienējis Zemgales artilērijas pulkā, Galvenās artilērijas pārvaldes rezervē. 1920. g. oktobrī iecelts par Karaskolas Artilērijas nodaļas priekšnieku, 1921. g. pulkvedis-leitnants; 1928. g. pulkvedis. No 1924. g. Kurzemes artilērijas pulka divizona komandieris. 1925.-1927. g. studē un beidz Francijas Kara akadēmiju; 1927.-1929. g. Virsnieku akadēmisko kursu grupas vadītājs, 1929.-1930. g. Smagās artilērijas pulka komandiera v. i., no 1932. g. maija Zemgales artilērijas pulka komandieris. Miris Rīgas Kara slimnīcā.

Apbalvojumi: TZO (III šķ., 1933), Aizsargu Nopelnu krusts, Igaunijas Ērgļa ordenis (III šķ.), Polijas Drošsirdīgo krusts (II šķ.), Krievijas Sv. Staņislava ordenis (III (š) šķ.), Sv. Annas ordenis (IV šķ.). [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 66. lpp.; *Latvijas enciklopēdija*, I, SIA Valērija Belokoņa izd., R., 2002, 214. lpp.].

1931.-1934. gadā

Pulkvežleitnants Nikolajs Fogelmanis

(21.05.1885.-27.06.1941.)

Dzimis Pēterburgā skolotāju ģimenē. Beidzis Jelgavas reālskolu un 1906. g. brīvprātīgi iestājies armijā, 40. artilērijas brigādē. 1907. g. iestājies Konstantīna artilērijas skolā Pēterburgā; beidzis to 1910. g., podporučiks; dienējis 2. strēlnieku artilērijas divizionā. Poručiks 1912. g. No 1914. g. virsnieks 29. artilērijas brigādē. 1914. g. oktobrī kaujās Austrumprūsijā ievainots. 1915. g. februārī 29. divīzijas sastāvā kritis vācu gūstā. 1918. g.

decembrī atbrīvots un caur Odesu atgriezies Latvijā.

1919. g. martā iestājies Latvijas Pagaidu valdības BS, virsleitnants. Komandēts uz Odesu, aprīlī – uz Vāciju, latviešu karagūstekņu jautājumu kārtošanai. 1919. g. kapteinis, 1920. g. aprīlī pulkvedis-leitnants, 1924. g. pulkvedis. No 1919. g. oktobra Kurzemes artilērijas pulka komandieris, no novembra arī Artilērijas kadetu skolas priekšnieka v. i. 1920. g. janvārī-februārī Sarkanā Krusta delegācijas sastāvā komandējumā Maskavā. 1920. g. decembrī iecelts par Baterijas komandieru kursu (vēlāk – Artilērijas virsnieku kursu) priekšnieku. 1922. g. beidzis virsnieku kursus Francijā, 1929. g. – Kara akadēmisko kursu 8 mēnešu kurss. No 1925. g. Vidzemes artilērijas pulka komandieris. No 1928. g. Artilērijas inspektora štāba priekšnieks. 1935. g. iecelts par Krasta artilērijas pulka komandieri. 1938. g. oktobrī piekomandēts Artilērijas inspektora štābam, inspektora v. i. 1939. g. jūnijā atvaļināts sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu. Dzīvojis Rīgā. 23.06.1941. varas iestāžu apcietināts un 27. jūnijā Centrālcietumā nogalināts. Apbedīts Rīgā, Meža kapos (Baltajos krastos).

Apbalvojumi: a) Latvijas TZO III un IV šķ., Viestura ordenis II (š) šķ., Aizsargu Nopelnu krusts, Polijas Drošsirdīgo krusts; b) Krievijas Sv. Jura zobens, Sv. Annas ordenis IV šķ. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 166. lpp.].

1935. gadā

Kapteinis **Nikolajs Upītis**

(1940. g. pulkvežleitnants),

(20.04.1899.-08.12.1943.)

Dzimis Ļaudonas pagastā. 1919. g. beidzis Rīgas tehnikumu. 1919. g. 5. jūnijā iestājies Latvijas Pagaidu valdības BS, kareivis; dienējis 4. atsevišķajā bataljonā, vēlāk – 8. Daugavpils kājnieku pulkā. 1920. g. maijā beidzis Artilērijas kadetu skolu, leitnants; dienējis Latgales artilērijas pulkā, 1924. g. virsleitnants, 1928. g. kapteinis, 1939. g. pulkvedis-leitnants. No 1928. g. virsnieks

Bruņoto vilcienu pulkā. No 1929. g. Karaskolas Artilērijas nodaļas grupas vadītājs, no 1931. g. Atsevišķā artilērijas divizona baterijas komandieris, vēlāk – divizona saimniecības priekšnieks. 1937. g. iestājies Augstākajā kara skolā, beidzis to 1939. g., divizona komandieris Krasta artilērijas pulkā.

1940. g. oktobrī pārskaitīts PSRS Baltijas flotē, decembrī – atvaļināts. 1941. g. jūnijā-jūlijā vadījis Olaines latviešu pašsardzības apakšgrupu. Vācu okupācijas laikā 1941. g. jūlijā iecelts par Rīgas policijas iecirkņa priekšnieku, vēlāk – par Jelgavas policijas iecirkņa priekšnieku, 1942. g. novembrī – par Ludzas apriņķa priekšnieku. 1943. g. 6. decembrī pie Pasienes padomju partizānu uzbrukumā ievainots. Miris Rīgā. Apbedīts Rīgā, Brāļu kapos.

Apbalvojumi: a) Latvijas TZO V šķ., Viestura ordenis IV (š) šķ.; b) Vācijas Dzelzs krusts II šķ. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 474. lpp.].

Kapteinis **Rūdolfs Opmanis**

(1940. g. pulkvežleitnants),

(28.06.1899.-23.02.1946.)

Dzimis Valkā, beidzis Valkas reālskolu. 1919. g. 25. februārī brīvprātīgi iestājies Latvijas Pagaidu valdības BS, kareivis; dienējis 1. (vēlākajā 4.) Valmieras kājnieku pulkā. 1919. g. oktobrī iestājies Karaskolā, to beidzis 1920. g. maijā, leitnants; dienējis 4. Valmieras kājnieku pulkā; 1925.-1926. g. piekomandēts Igaunijas armijas 2. kājnieku pulkam Tērbatā. 1927. g. beidzis virsnieku kursu. 1926. g. virsleitnants; 1933. g. kapteinleitnants;

1934. g. kapteinis; 1939. g. pulkvedis-leitnants. No 1928. g. virsnieks Vidzemes divīzijas štābā, vēlāk – atkal 4. Valmieras kājnieku pulkā. 1930. g. iestājies Kara akadēmiskajosursos, tos beidzis 1932. g. No 1933. g. Armijas štāba Operatīvās daļas nodaļas priekšnieka palīgs, no 1939. g. janvāra – 2. nodaļas (Dienesta nod.) priekšnieks. 1940. g. jūnijā piekomandēts 9. Rēzeknes kājnieku pulkam, bataljona komandieris, jūlijā-augustā pulka komandiera v. i. Septembrī pārskaitīts 24. TSK; 181. strēlnieku divīzijas štāba Operatīvās daļas priekšnieks. 1941. g. 24. jūnijā atvaļināts. Vācu okupācijas laikā 1943. g. mobilizēts Latviešu leģionā.

No 1944. g. februāra latviešu robežsargu pulka bataljona, vēlāk 4. apmācību bataljona komandieris. Septembrī ar bataljonu komandēts 15. ijas komandiera rīcībā uz Vāciju, vēlāk atgriezies Kurzemē. Dzīvojis Puzes pagasta *Vīgas*. No 1945. g. maija darbojies Puzes-Piltenes nacionālo partizānu grupā. 1946. g. 23. februārī kritis kaujā Ugāles Zūru mežā, kur arī apbedīts.

Apbalvojumi: Latvijas TZO V šķ., Viestura ordenis III šķ., Aizsargu Nopelnu krusts; Igaunijas Brīvības krusts, II šķ. III pak., Lietuvas Neatkarības 10 gadu jubilejas piemiņas medaļa. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 345. lpp.].

1935.-1940. gadā

Pulkvedis **Arvīds Krīpens**

(04.10.1893.-20.08.1968.);

Dzimis Stāmerienas pagastā rakstveža, skolotāja ģimenē; miris Sidnejā, Austrālijā. 1913. g. beidzis Aleksandra ģimnāziju Rīgā; 1913.-1916. g. studējis Satiksmes ceļu institūtā Pēterburgā. 1916. g. aprīlī mobilizēts armijā, ieskaitīts Caricinas studentu bataljonā; 1916. g. decembrī beidzis Tifliskas (tagad Tbilisi) praporščiku skolu, praporščiks. No 1916. dienējis 242. rezerves pulkā Simbirska, vēlāk – 7. rezerves pulkā Kišiņevā. 1917. g. augustā pārcelts uz 44. rezerves brigādes ložmetēju rotu, 1917. g. oktobrī podporučiks. 1917. g. decembrī atvaļināts un atgriezies Latvijā. Dzīvojis pie vecākiem Jaunlaicenes pagastā. 13.12.1918. iestājies Latvijas Pagaidu valdības BS, virsleitnants. Dienējis Virsnieku rezerves rotā, vēlāk – 2. Rīgas apsardzības rotā, 2. Cēsu rotā (vēlāk bataljonā). No 1919. g. augusta virsnieks 2. Ventspils kājnieku pulkā, no septembra – Latgales partizānu pulkā. 1920. g. aprīlī kapteinis; 1927. g. pulkvedis-leitnants; 1934. g. pulkvedis. 1922. g. beidzis virsnieku kursus. No 1926. g. Karaskolas lektors. Lai iegūtu bataljona komandēšanas cenzu, 1930.-1933. g. piekomandēts 6. Rīgas kājnieku pulkam. No 1933. g. decembra Virsnieku kursu grupas vadītājs, no 1934. g. februāra – Kurzemes divīzijas štāba priekšnieks, 1935. g. iecelts par Karaskolas priekšnieku, 1939. g. septembrī – par 1. Liepājas kājnieku pulka komandieri. 1940. g. augustā atvaļināts. Strādājis ziepju rūpnīcā *Dzintars* Rīgā. Lai izvairītos no apcietināšanas, devies uz Smiltenes apkārtni, slēpies. 1941. g. jūnijā-jūlijā nacionālo partizānu grupas komandieris un Smiltenes paš aizsardzības spēku komandieris, vēlāk – Daugavpils paš aizsardzības spēku komandieris. Nacistiskās vācu okupācijas laikā līdz 1943. g. Latvijas ģenerālapgabala pašpārvaldes iekšlietu ģenerāldirektora palīgs. No 1943. g. aprīļa Latviešu leģiona 15. divīzijas 32. pulka komandieris (1944. g. vasarā pēc nesaskaņām ar priekšniecību atcelts). Pēc Otrā pasaules kara nonācis Cēdelgemas angļu karagūstekņu nometnē Beļģijā. 1945. g. piedalījies organizācijas *Daugavas Vanagi* dibināšanā. 1951. g. izceļojis uz Austrāliju. Vēlāko A. Krīpena darbību sk. 27. lpp.

Apbalvojumi: TZO IV šķ., 1928, III šķ., 1934., Latvijas Aizsargu Nopelnu krusts, Zviedrijas Šķēpa ordenis, III šķ. [*Latvijas armijas augstākie virsnieki*, R., 1998, 269. lpp.; *Latvijas enciklopēdija*, III, SIA Valērija Belokoņa izd., R., 2005, 514. lpp.].

2. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIIEKU APVIENĪBA MĪTNES ZEMĒS

1947.-1991.

MĒS TICAM LATVIJAS NEATKARĪBAS ATJAUNOŠANAI UN UZTICĪGI KALPOSIM SAVAI TAUTAI UN TĒVZEMEI!

Moto katrā žurnālā *Kadets* (Nr. 1-19), LVA Prezidija izdevums 1967.-1992. mītņu zemēs Kanādā, Austrālijā un ASV.

Nodaļā piedāvātas un apkopotas dažādos literatūras avotos un Latvijas Valsts arhīva fondos atrodamās ziņas par Latviešu virsniieku apvienību darbu, taču nereti ziņu par atsevišķiem periodiem nav vispār, tās ir nepilnīgas, neprecīzas, vai pat pretrunīgas.

Pēc Otrā pasaules kara rietumvalstu sabiedroto zonas gūstekņu nometnēs nokļuvušie latviešu virsniieki bija saglabājuši dzīvas Tēvzemē iegūtās virsniieku organizāciju saknes un tradīcijas. Tās stiprināja viņu garu un uzturēja pienākumu — kalpot Latvijai.

Jau 1945. gada augustā Putlosā, vēlāk Cēdelgemas (Beļģija) sabiedroto gūsta nometnē radās ierosinājums atjaunot brīvajā Latvijā pastāvējušo LKSBVA darbību.

1945. gada 28. decembrī II nodalījuma teātra barakā 7787 vīri nodibināja latviešu karavīru aprūpes organizāciju *Daugavas Vanagi* (DV) ar mērķi: 1) vienot karavīru saimi; 2) aprūpēt tās atsevišķos locekļus un 3) ņemt dalību mūsu tautas turpmākā likteņa veidošanā. Šīs organizācijas tapšanā, tās mērķu izstrādāšanā un to sasniegšanas ceļu nospraušanā nozīmīgs bija tieši latviešu virsniieku ieguldījums, viņu prasme pat gūsta apstākļos rīkoties demokrātiski un tālredzīgi.

DV organizācijai un savlaicīgi vāktajām ziņām par virsniieku iespējamām apmešanās vietām un adresēm pēc atbrīvošanas no gūsta vēlāk bija svarīga loma virsniieku apzināšanā un arī LKSBVA (LVA) darbības atsākšanā.

Spilgti izpaudās Latvijas valstī iegūtā virsniieku audzināšana nacionāla patriotisma un valstiskā pienākuma apziņā, viņu izglītība un spēja pēckara apstākļos uzturēt dzīvu ideju par savas bijušās virsniieku organizācijas atjaunošanu.

Tādēļ pēc atbrīvošanās no karagūstekņu nometnēm Rietumu sabiedroto zonā un izceļošanas uz dažādām mītnes zemēm Brīvajā pasaulē, latviešu virsnieki sāka piepildīt cerības un meklēt iespējas savas Apvienības (LKSGBVA) darbības atjaunošanai.

Pirmajos pēckara gados pasaulē valdīja *uzvarētāju apmātība*, neiecietība pret tiem, kas karojuši pretējā, t. i. Vācijas pusē, tāpēc kā politiskie, tā sabiedriskie un arī materiālie apstākļi nebija labvēlīgi tūlītējai Virsnieku apvienības darba atjaunošanai. Kara nopostītajā Vācijā katru karavīru turēja aizdomās, pratināja un dažādi vajāja.

Pirmais mēģinājums atjaunot LKSGBVA notika jau 1947. gada pavasarī Vācijā, Hamburgā, kad bijušais LKSGBVA biedrs pltn. **Jānis Kalniņš**⁶ (01.08.1899.-18.12.1975. ASV) saaicināja kopā LKS beigušos virsniekus, bijušos LKSGBVA biedrus. Sapulcējās tikai 15 virsnieki un konstatēja, ka darbību atjaunot šajos apstākļos būs ļoti grūti, pat neiespējami, jo virsnieki bija izklīduši pa visu pasauli. Vācijā tolaik mitinājās ap 100 LKS beigušo virsnieku. Rosīgākie virsnieki politiskās darbības aktivitāšu laikā negribēja stāvēt malā. Radās doma dibināt jaunu Latviešu virsnieku apvienību (LVA), kurā uzņemtu ne tikai LKS beigušos, bet visus latviešu virsniekus, neatkarīgi no tā, kādu kara skolu katrs beidzis, vai arī dienesta pakāpi ieguvus kaujas laukos. (Laika gaitā gan šajā jautājumā pastāvēja domstarpības.) Bijušie LKSGBVA biedri uzskatīja, ka jaunajai LVA jāturpina un jā saglabā nākotnei LKS tradīcijas. Sapulcē ievēlēja Apvienības valdi ar pltn. Jāni Kalniņu priekšgalā. Izraudzīja arī delegātus, kas Apvienību pārstāvēja Latviešu Nacionālajā Padomē.

Sākās lielais *izceļošanas vilnis*; no Vācijas uz dažādām valstīm Rietumu puslodē un arī uz Austrāliju izbrauca simtiem latviešu un līdz ar to zuda jebkādas cerības atjaunot LKSGBVA darbību vai arī dibināt jaunu Apvienību. Vajadzēja paiet vēl vairākiem gadiem, kamēr izceļotāji savās jaunā patvēruma zemēs daudz maz iedzīvojās un norimās pēckara politiskā situācija.

LVA Kanādā⁷

Apmēram trīs gadus pēc ieceļošanas Kanādā tur dzīvojošie latviešu virsnieki sāka sazināties un 1951. gada beigās Toronto pilsētā sanāca uz pirmo apspriedi, lai pārrunātu iespēju dibināt Latviešu Virsnieku apvienību (LVA) trimdā. Taču, ievērojot dažu rietumvalstu joprojām nelabvēlīgo nostāju pret karavīriem, īpaši virsniekiem, kas bija cīnījušies pret sarkanarmiju — toreizējo Rietumvalstu sabiedroto — pastāvēja bažas, ka LVA dibināšana un piederība tai var nelabvēlīgi atsaukties uz virsnieku personīgo drošību. Tādēļ šajā sanāksmē nekāds noteikts lēmums netika pieņemts.

6 LKSGBVA valdes 07.12.1922. protokolā Nr. 1 — minēts kā valdes pilnvarots pārstāvis Rīgas 6. kājn. pulkā; tēva v. Pēteris; 2. LKS izlaid. 1922. g.; minēts NAA AZPC 2011. g. pētījumā.

7 LVA Kanādā — Latvijas valsts arhīva fonds Nr. 2182, 1-v; 25.08.1999. dāvinājuma līgums Nr. 81, 13.09.1999. Arhīva lielākā daļa vēsta tikai par LVA Kanādā darbību laika posmā 1971.-1998. Materiālu par darbības sākuma posmu nav. Dokumentāciju — pilnsapulču un valdes sežu protokolus arhīvā nodevis vln. Tadeušs Puisāns (22.01.1918.-13.08.2006.).

Tomēr virsnieki turpināja sazināties un vismaz reizi gadā pulcēties, lai atcerētos Latviju un Karaskolu. Šīs mazās kopā sanākšanas reizes bija sākums jaunas Latviešu virsnieku apvienības — LKSBVA darba pārmantotājas dibināšanai, neaptverot PSRS teritorijā dzīvojošos Latvijas armijas virsniekus.

Laika gaitā Rietumvalstu nostāja pret tiem karavīriem, kas bija aizstāvējuši savu dzimteni pret iebrucējiem un otrreizēju okupāciju, kļuva arvien labvēlīgāka un virsniekiem atkal radās vēlme vienoties savā organizācijā.

1954. gada 30. oktobrī, kapteiņa Augusta Millera aicināti, Daugavas Vanagu namā Toronto sapulcējās 18 Kanādā mītošie latviešu virsnieki (pēc citām ziņām vēl 8 atsūtījuši rakstveida apliecinājumu pievienoties apvienībai)⁸ un nolēma dibināt Latviešu Virsnieku Apvienību globālā mērogā — t. i. visā pasaulē, cerot, ka tai pievienosies virsnieki arī citās valstīs un kontinentos.

Apvienības mērķis: apzināt un vienot latviešu virsniekus visā brīvajā pasaulē; uzturēt latviskumu svešumā un ticību brīvai Latvijai; iespēju robežās sniegt morālu un materiālu atbalstu biedriem un viņu ģimenēm; pieminēt un cildināt tos, kas cīnījušies un darbojušies Latvijas brīvības labā; parādīt godu un saglabāt trimdā mirušo virsnieku piemiņu; veicināt savstarpēju sadraudzību, rīkojot pārrunu sanāksmes.

Kopumā visām vēlāk izveidotajām LVA citās mītņu zemēs galvenie mērķi bija līdzīgi vai atkārtoja šos jau minētos mērķus.

LVA dibināšanā Kanādā piedalījās virsnieki:

pltn. Jānis Rucels (1901.-2000.), **LKS 1. izl.**,
kapt. Aleksandrs Augulis (1903.-1998.),
kapt. Antons Makovskis (1913.-1988. Toronto),
kapt. Teodors Miežītis (1899.-1985. Toronto), **LKS 1. izl.**,
kapt. Augusts Millers (1913.-1998. Toronto),
kapt. Jānis Tūte (1905.-1998.),
vltn. Alfrēds Eglītis (1912.-23.04.1998.),
vltn. Elmārs Jānis Krūka (1915.-1988),
vltn. Paulis Mazpolis (1918.-1962.),
vltn. Ernests Ozoliņš (1914.-1991. Toronto),
vltn. Oskars Perro (1918.-2003.),
vltn. Ervins Ziplāns (1912.-1989.),
ltn. Jānis Āboltiņš (1914.-1981. Toronto),
ltn. Aleksandrs Ancāns (1915.-1987. Toronto),
ltn. Viktors Dreifelds (1919.-2009.),
ltn. Vitālis Mukts (1915.-1981.),
ltn. Jānis Niedra (1908.-1969.),
ltn. Leopolds Vēveris (1917.-1983. Toronto).

8 Žurnāls *Kadets* Nr. 1, 1967.

Tika ievēlēta pagaidu valde: priekšsēdis pltn. **Jānis Rucels** (Rucelis) periodā 30.10.1954.-29.10.1955., priekšsēža vietnieks kapt. Augusts Millers, sekretārs kapt. Jānis Tūte, kasieris maj. Aleksandrs Augulis, biedrzinis vltņ. Alfrēds Eglītis. Valdei bija jāizstrādā statūtu projekts.

Pulkvežleitnants **Jānis Rucels**

(21.01.1901.-08.07.2000.)

30.10.1954.-29.10.1955. LVA Kanādas nodaļas (LVA Kanādā) pirmais pagaidu valdes priekšsēdis

Dzimis Rīgā, mācītāja ģimenē. Pēc vidusskolas beigšanas 1919. gada jūnijā brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā. Komandēts uz LKS; kā tās kadets piedalās Latvijas Brīvības cīņās pret Bermontu.

LKS beidzis 1920. gada 20. maijā (1. izlaidums) kā leitnants⁹, iedalīts 2. Ventspils Kājnieku pulkā. 1924. gadā tiek komandēts uz Aviācijas divizona Kara aviācijas skolu, kuru beidz kā lidotājs-novērotājs. 1926. gadā Aviācijas divizonu pārformē par Aviācijas pulku. J. Ruceli ieceļ par izlūku vada komandieri un arī par lektoru Aviācijas skolas kursos. 1928. gadā pēc Francijas Kara akadēmijas beigšanas Lionā tiek iecelts par Rezerves eskadriļas komandieri. J. Rucelis lasa lekcijas visos Aviācijas skolas kursos. 1932. gadā kapteinis, Aviācijas pulka adjutants. 1934. gadā — 2. iznīcinātāju eskadriļas komandieris; 1937. gadā — beidz bataljona komandieru kursus, tiek iecelts par Aviācijas pulka saimniecības daļas priekšnieku; 1938. gadā — pulkvežleitnants; komandēts uz Londonu kā Latvijas pārstāvis starptautiskā militārā komisijā; 1939. gadā — iegūst kara lidotāja tiesības.

Pēc Latvijas okupācijas, izformējot Aviācijas pulku, J. Ruceli atvaļina. Viņam izdodas izvairīties no represijām.

1942. gadā, kad sāk organizēties latviešu bataljoni, J. Rucelis ir 268. Ērgļu bataljona komandieris. 1943. gada maijā — iecelts par latviešu brīvprātīgo sakaru virsnieku; septembrī — sakaru virsnieks pie Vācijas Gaisa spēku vadības. 1944. gada augustā — Aviācijas leģiona *Latvija* komandieris. Pēc Aviācijas leģiona izformēšanas nosūtīts uz Kēnigsbergu (Karalauči; tagad Kaļiņingrada). 1945. gada maijā saņemts gūstā, nosūtīts uz Cēdelgemas (Beļģija) gūstekņu nometni un nozīmēts pie nometnes vadības par 1. Latviešu divīzijas komandieri, pārstāvot visas baltiešu karaspēku vienības.

1946. gadā atbrīvots no gūsta, līdz 1947. gadam dzīvo Vācijā; 1947.-1951. Anglijā; 1951. gadā izceļo uz Kanādu, apmetas Toronto.

Pltn. Jānim Rucelim lieli nopelni DV dibināšanā.

Līdz **1955. gada 20. oktobrim**¹⁰ valde bija apzinājusi 303 *Brīvajā pasaulē* dzīvojošus latviešu virsniekus: Kanādā — 110; ASV — 55; Dienvidamerikā — 14; Rietumvācijā — 37; Anglijā — 17; Zviedrijā — 6; Austrālijā — 62; Austrijā — 2.

⁹ Jānis Rucels nav minēts 1. pielikuma tabulā, jo nav ziņu par viņa piederību LKSBSVA.

¹⁰ Žurnāls *Kadets* Nr. 1, 1967.

Valde nosūtīja visiem apzinātajiem virsniekiem izvērtēšanai izstrādāto pagaidu statūtu projektu; ievērojot iesūtītās atbildes, izstrādāja statūtu galīgo variantu.

1956. gada 7. aprīlī Kanādā, Toronto sasauktā virsnieku sapulce oficiāli nodibināja **LVA Kanādas nodaļu**, jeb **LVA Kanādā**. Tā pieņēma un apstiprināja statūtus un nosūtīja tos visiem apzinātajiem virsniekiem.

Pēc šo Statūtu parauga dažādos laika periodos nodibinājās sešas zemju apvienības un vietējās nodaļas: Kanādā, Toronto (tur arī globālā valde); ASV, Ņujorkā; 3 nodaļas Austrālijā — Sidnejā, Melburnā un Adelaidē; Anglijā, Londonā.

Astoņus gadus, līdz 1964. gada 4. aprīlim, paralēli vietējiem pienākumiem LVA Kanādā pildīja Globālās LVA valdes (jeb Centrālās valdes) pienākumus.

Pirmās Globālās valdes darbību (LVA Kanādā) ļoti apgrūtināja vēlēšanu organizēšana dažādās zemēs. Vēlēšanu komisija darbojās Kanādā, tās lielais darba apjoms aizņēma daudz laika un patērēja daudz līdzekļu. Bet īstais darbs nosprausto mērķu sasniegšanai notika tieši uz vietas nodaļās (kopās) un atsevišķo zemju apvienību valdēs. Bija radušās arī domstarpības par aizvadītajiem notikumiem un Apvienībā uzņemamo virsnieku dienesta pakāpju iegūšanas laiku un vietu. No virsniekiem Eiropas valstīs Kanādas valde atbildes saņēma ļoti reti, biedru naudas netika maksātas.

Austrālijā Sidnejas un Melburnas nodaļu virsnieki vēlējās dibināt globālu apvienību, izstrādājot jaunus statūtus. Pret pievienošanos tādai apvienībai savulaik iebilda Ņujorkas grupa (1961. g.). Lielākajos ASV centros pastāvēja lielākas vai mazākas patstāvīgas latviešu virsnieku kopas, kuras neizrādīja vēlēšanos pievienoties kopējai Apvienībai.

1960. gada 6. martā Latviešu virsnieku apvienības nodaļās bija iestājušies 208 biedri: Kanādā — 66; ASV, Ņujorkā — 35; Austrālijā, Sidnejā — 32; Melburnā — 36; Adelaidē — 14; Anglijā, Londonā — 16; vēl Rietumvācijā — 7 un Venecuēlā — 2 biedri.

Aizvadītajos gados bija piepulcējušies gan jauni biedri, gan daudzi iesaukti Aizsaulē pulkos.

Apvienībā bija iestājušies arī 5 Goda biedri — **LKOK ģenerāļi**:

Rūdolfs Bangerskis (21.07.1878. Taurupes pag. — 25.02.1958. Vācijā);

Oskars Dankers (26.03.1883. Lielaucē pag. — 11.04.1965. ASV);

Jānis Lavenieks (16.06.1890. Skrīveros — 17.02.1962. ASV);

Jānis Priede (16.08.1874. Vestienas pag. — 26.11.1969. Bostonā, ASV);

Voldemārs Johans Skaistlauks (Šēnfelds) — (06.09.1892. Kalnciema pag. — 09.09.1972. Vācijā).

1962. gadā LVA Kanādā valde izvērtēja radušos stāvokli un atzina, ka patiesībā globālas, visā pasaulē vienoti strādājošas Latviešu virsnieku apvienības (LVA) nav.

13 gadu laikā, t. i. no 1951. līdz 1964. gadam, LVA bija nonākusi līdz faktam, ka pastāv trīs atsevišķas zemju apvienības bez kopējas vadošās pārvaldes:

- 1957. gada 19. oktobrī dibinātā **LVA Ņujorkas nodaļa** ASV (no 1963. gada saucās **LVA ASV**); valdes priekšsēdis majors Vilis Hāzners (23.07.1905.-12.05.1989.);
- 1954. gada 30. oktobrī dibinātā **LVA Kanādas nodaļa**; pagaidu valdes priekšsēdis pltn. Jānis Rucels; no 1956. gada saucās LVA Kanādā — valdes priekšsēdis pltn. Jānis Rucels; valdes priekšsēdis kapt. Augusts Millers (1913.-1998.);
- 1956. gada 10. jūnijā dibinātā **LVA Melburnas nodaļa** Austrālijā; valdes priekšsēdis LKOK kapt. Jēkabs Dzenis (12.09.1893.-12.11.1979.);
- 1956. gada 11. augustā dibinātā **Sidnejas nodaļa** Austrālijā; valdes priekšsēdis plkv. Arvīds Krīpens (03.10.1893.-20.08.1968. Sidnejā);
- 1958. gada 29. novembrī nodibinātā **Adelaides nodaļa** (kopa) Austrālijā; valdes priekšsēdis vltņ. Brunis Andersons (1915.-2001.);
- **vienota LVA Austrālijā** nodibinājās 1964. gada 10. oktobrī — valdes priekšsēdis pulkvedis Arvīds Krīpens;
- pastāvēja arī **LVA Londonas nodaļa** Anglijā, bet par tās dibināšanas un darbošanās laiku konkrētu ziņu nav.

Vēl ir ziņas, ka darbojusies **LVA nodaļa Dienvidkalifornijā**, ASV (vēlāk saucās LVA Kalifornijā); ziņu par tās darbības sākumu un nobeigumu nav.

1965. gada 5. aprīlī Toronto sasauktajā biedru pilnsapulcē valde paskaidroja esošo stāvokli un tika nolemts LVA Kanādā valdi turpmāk vairs par globālo LVA valdi neuzskatīt. Šo lēmumu paziņoja arī Latviešu virsnieku apvienībām Ņujorkā, ASV un Austrālijā, kā arī apzinātajiem virsniekiem citās valstīs, kurās LVA nodaļas nepastāvēja. Ja šie virsnieki neizteica vēlēšanos būt LVA Kanādā biedri, tos no pretendentu sarakstiem svītvoja.

Ziņojot par situāciju uz Austrāliju, nodaļu vadītāji un atsevišķu zemju valžu vadītāji lūdza pulkvedi A. Krīpenu, kā autoritatīvāko personu (bij. LKS priekšnieks, pulka komandieris, divīzijas štāba priekšnieks) nodibināt visu atsevišķo Apvienību vienojošu Centrālo (Globālo) Apvienību.

LVA Kanādā dažādu aktivitāšu ziņā bija viena no rosīgākajām latviešu virsnieku saimēm.

Katru gadu tika rīkota LKS dibināšanas atcere ar svinīgo jundu, pieminot Latviju un par tās brīvību kritušos cīnītājus, kā arī tos, kas cīnījušies un vēlāk darbojušies Latvijas brīvības atgūšanas labā. Piedalījušās arī virsnieku dzīvesbiedres, kuras dažādos cīņu laikos un, jau trimdā dzīvojot, pāragri zaudējušas savus vīrus. Junda noslēgusies ar Melnās kafijas galdu un svētku uzrunām. Sadarbībā ar citām latviešu organizācijām godināti izcili sabiedriskie darbinieki; nozīmīgās jubilejās sveikti Apvienības virsnieki. Toronto 1963. gada martā sarīkota LVA Kanādā goda biedra LKOK ģenerāļa Oskara Dankera (1883.-1965. ASV) godināšana viņa 80 gadu jubilejā; sirmo karavīru sveikušas visas Toronto latviešu draudzes, skolas un organizācijas, kā arī LVA ASV pārstāvis. Sniegta materiāla palīdzība kara invalīdiem, vākti ziedojumi LKOK biedrībai, strādāts pie LVA statūtu papildinājumiem; daudz darba veltīts žurnāla *Kadets* izdošanai; trūcis līdzekļu tā izdošanai un bijis grūti nokomplektēt laba, pilnvērtīga satura rakstus. Pastāvējusi cieša sadarbība ar DV un citām latviešu sabiedriskajām organizācijām.

1976. gada vasarā Toronto Latviešu dziesmu svētku laikā LVA Kanādā rīkoja virsnieku salidojumu, kurā piedalījās ap 150 latviešu virsnieku no visiem kontinentiem.

Jau 1961. gadā Kanādas Pavalstniecības un imigrācijas ministrija pieprasījusi ziņas par LVA Kanādā darbības mērķiem, aktivitātēm un biedru skaitu. Valde ziņas iesniegusi, Kanādas varas iestādes nekādus iebildumus nav cēlušas, darbu nav traucējušas. Zināms, ka biedru skaits LVA Kanādā ilgus darbības gadus svārstījies ap 90. Ik gadus sasauktas biedru pilnsapulces, tās visbiežāk notikušas Toronto; valdes sēdes bieži rīkotas kāda valdes locekļa mājās (dzīvoklī).

Pēc neatkarības atjaunošanas Latvijā Kanādas virsnieki ziedojuši naudu Latvijas Aizsardzības ministrijai, Leģionāru kapu izveidei Lestenē, Zemessardzes nodrošinājumam, Latviešu Virsnieku apvienībai Latvijā, nelielu summu arī LNKB vajadzībām.

1994. gadā organizēts plkv. Viļa Januma (1894.-1981.) 100 gadu atceres sarīkojums.

LVA Kanādā izteikusi asu neapmierinātību Latvijas valdībai par to, ka LKOK, ģenerāļa Rūdolfa Bangerska pārapbedīšanas ceremonija Brāļu kapos Latvijā 1995. gada 16. martā nav notikusi ar militāru godu; ka nav ņemts vērā LVA Kanādā lūgums 1995. gadā virspulkvedi Arturu Silgaili (1895.-1997.) viņa 100 gadu jubileju sagaidot, paaugstināt LA ģenerāļa pakāpē; izteikti iebildumi par karaklausības likumu Latvijā, neapmierinošo stāvokli atjaunotajā Latvijas armijā (NBS) un dažādi citi.

Arhīvā iesniegtajā kartotēkā ir vairāk nekā 130 biedru kartišu un 12 biedru — veicinātāju kartišu (galvenokārt, virsnieku dzīvesbiedres).

LVA Kanādā vadījuši:

- no 1954. gada 30. oktobra — pagaidu valdes priekšsēdis pltn. Jānis Rucelis;
- no 1955. gada 29. oktobra — kapt. Augusts Millers;
- no 1960. gada 6. marta — kapt. Alfreds Ābolkalns (1904.-1967.);
- no 1962. gada 9. marta — kapt.-inženieris Jānis Šmits (1904.-1990.);
- no 1968. gada 3. marta — vlt. Vilis Krūmiņš (1910.-1981.);
- no 1970. gada 8. februāra — maj. Aleksandrs Augulis;
- no 1972. gada 13. februāra — vlt. Ervins Zioplāns;
- no 1978. gada 19. februāra — vlt. Ervins Zioplāns, pārvēlēts amatā uz 3 gadiem;
- no 1981. gada 29. novembra — kapt. Augusts Millers;
- no 1983. gada 6. februāra — atkārtoti kapt. Augusts Millers;
- no 1984. gada 5. februāra — vlt. Ernests Ozoliņš;
- no 1986. gada 2. februāra — atkārtoti vlt. Ernests Ozoliņš;
- no 1988. gada 7. februāra — vlt. Ēriks Robežgruntnieks (1916.-2006.);
- no 1990. gada 11. februāra — vlt. Augusts Vīksne (1914.-2010.);
- no 1992. gada 9. februāra — ltn. Viktors Dreifelds;
- no 1994. gada 5. marta — atkārtoti ltn. Viktors Dreifelds;
- no 1996. gada 10. marta — vlt. Elmārs Šķobe (1917.-2004.).

Dažādos laika periodos valdē aktīvi strādājuši arī: L. Vēveris, J. Āboltiņš, J. Jakāns, A. Makovskis, A. Ancāns, A. Linē, ltn. E. Treilons, ltn. V. Ziediņš, T. Puisāns, J. Beldavs un vēl citi virsnieki.

LVA Kanādas valde; priekšēži apskata apsveikuma telegrammu.

No kreisās:
 kapr. Augusts Millers,
 kapr.-inž. Jānis Šmits,
 pltn. Jānis Rucels,
 vltņ. Vilis Krūmiņš

Kapteinis-inženieris Jānis Antons Šmits (LKS beidzot — Šmidts)

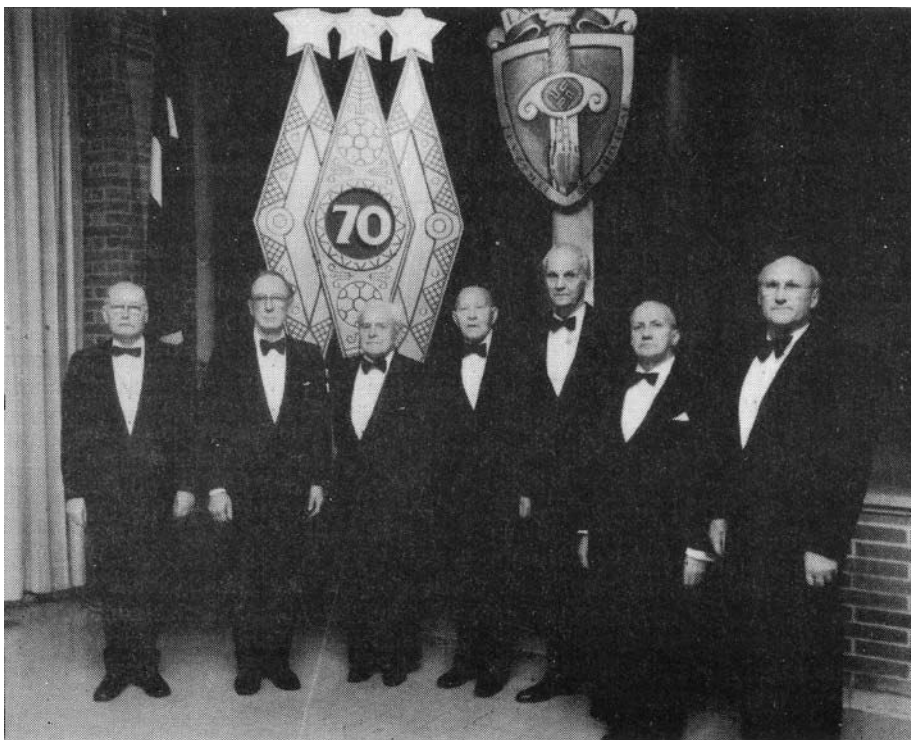
Dzimis Vaidavas pagastā. 1926. gadā (5. izlaid.) beidzis LKS inženieru nodaļu. Dienējis Sapieru pulkā. 1940. gada sākumā beidzis Augstāko karaskolu, paaugstināts kapteiņa dienesta pakāpē. Vienlaikus beidzis LU Būvniecības fakultāti, iegūstot inženiera grādu. Strādājis Kara būvniecības daļā, vec. inženieris.

Otrā pasaules kara laikā komandējis būvrotu Latviešu leģiona 15. divīzijā. Kara beigās nonācis Dānijā. Darbojies Dānijas Sarkanajā krustā un Latviešu palīdzības komitejā.

1951. gadā ieceļojis Kanādā un strādājis savā profesijā.

Bijis rosīgs Toronto latviešu sabiedrībā: skolotājs latviešu ģimnāzijā, **6 gadus** (1962.-1968.)

LVA Kanādā valdes priekšsēdis, žurnāla *Kadets* Nr. 3 redaktors, Latviešu nama pārbūves tehniskais vadītājs; darbojies Skautu vecāku padomē, bijis inženieru un tehniķu kopas priekšsēdis. Pazīstams ar noteiktību un rūpību pienākumu pildīšanā.

LVA Kanādā valde Latvijas valsts dibināšanas 70 gadu zīmē — 1988. gadā.

No kreisās: ltn. Egons Treilons, vlt. Elmārs Šķobe, vplkv. Arturs Silgailis, ltn. Alberts Linē, priekšsēdis vlt. Ēriks Robežgruntnieks, ltn. Valters Ziediņš, ltn. Viktors Dreifelds

1998. gada 10. martā Toronto uz LVA biedru pilnsapulci ieradušies vairs tikai 8 virsnieki. Šis sapulces protokolā teikts: LVA Kanādā nākotnes darbību apdraud aktīvu biedru skaita strauja samazināšanās, jo jau pēc pāris gadiem visi būs sasnieguši 80 gadu vecumu. Uz izsūtīto aptauju atbildējuši 80% biedru, no tiem puse piekrit LVA Kanādā slēgšanai; puse vēlas darbu turpināt, bet neviens nevēlas strādāt valdē — vecuma dēļ nejūtas spējīgs fiziski un garīgi turpināt darbu; daži virsnieki dzīvo pārāk tālu.

Lēmums: sakarā ar aktīvu biedru trūkumu, samazināt valdes sastāvu un tās darbības apjomu, ievēlot divus pārstāvjus turpmākai ierobežotai Apvienības darbībai: ltn. Pēteri Vītolu (1915.-2006.) un ltn. Albertu Veinbergu (*1919. — ziņu nav). Arhīvu izvērtēt un pārsūtīt uz Latviju apsolījis vlt. Tadeušs Puisāns. (1918.-2006.). Tas arī izdarīts (sk. zemsvītras piezīmi 7, 17. lpp.). Materiāli par LVA Kanādā darbību, galvenokārt laika posmā 1971.-1998. gads, glabājas Latvijas Valsts arhīvā (fonds Nr. 2182, 1-v). Līdz ar to 1998. gadā LVA Kanādā beidza pastāvēt.

2004. gadā no Kanādas Virsnieku apvienībai Latvijā ltn. Alberta Veinberga atsūtītie dokumenti liecina, ka laikā no 1998. gada līdz 2004. gadam Mūžībā aizsaukti 25 virsnieki. Sarakstā bija vairs tikai 20 biedru; gandrīz visi jau pārnieguši 85 gadu vecumu un nekādu ziņu par viņiem nav.

Laikā no 1991. gada līdz 2004. gadam deviņi Kanādā mītoši virsnieki bija **iestājušies LVA Latvijā**: vlt. Ernests Ozoliņš (1914.-1991.; iestājies 1991.); ltn. Viktors Dreifelds (1919.-2006.; iestājies 1992.), vlt. Alfrēds Liepa (1912.-2003.; iestājies 1992.); ltn. Aleksandrs Zelmenis (1916.-2006.; iestājies 1993.), vlt. Ēriks Robežgruntnieks (1916.-2006.; iestājies 1993.); vlt. Alberts Linē (1914.-2001.; iestājies 1997.), 2001. gadā — ltn. Pēteris Vītols (1915.-2006.; iestājies 2001.), vlt. Augusts Vīksne (1914.-2010.; iestājies 2003.), vlt. Aleksandrs Zariņš (1909.-2004.; iestājies 2004.).

LVA Austrālijā¹¹

Austrālijā nokļuvušie latviešu virsnieki centās sazināties, pulcējās kopā un izveidoja patstāvīgas nodaļas jeb kopas. Pēc tam, kad 1956. gada 7. aprīlī nodibinājās Globālā LVA (Toronto, Kanādā), arī Austrālijas nodaļām vajadzēja izstrādāt savus, vietējiem apstākļiem piemērotus Statūtus un oficiāli noformēties.

Melburnā un Viktorijas pavalstī bija apzināti 64 virsnieki; darbību uzsākot, aktīvi piedalījās 18 virsnieki.

Melburnas nodaļa

LVA nodaļa Melburnā nodibinājas **1956. gada 10. jūnijā**.

Ilggadējs LVA Austrālijā Melburnas nodaļas priekšsēdis LKOK kapt. **Jēkabs Dzenis** (12.09.1893. Ādažu pagastā — 12.11.1979. Melburnā; sk. fotogrāfijā 24. lpp.).

Ievēlēts 1956. gada 8. jūlijā; pēdējo reizi ievēlēts 1972. gada 2. novembrī; strādājis līdz 1973. gada 13. februārim. Bijis arī LVA Prezidija priekšsēdis no 1968. gada 20. augusta līdz 1969. maijam; vairākkārt ieņēmis LVA Globālā Prezidija priekšsēža vietnieka amatu.

Apbalvojumi: 3. šķ. LKO par strēlnieku cīņām 1916. gada 18. — 30. jūlijā pie Ķemeriem. Melburnas nodaļā 80 gadu jubilejā saņēmis latviešu virsnieku augsto apbalvojumu — Nameja gredzenu ar zelta vītņtēm.

Arhīvā iesniegtajās valdes sēžu protokolu grāmatās ļoti precīzi atzīmēti visi notikumi. Protokols Nr. 1., 10.06.1956. — valdē ievēlēti: valdes priekšsēdis vlt. Konrāds Kalējs, sekretārs ltn. Herberts Ziemelis, kasieris v. v. Valentins Rolavs, bet jau 08. jūlijā K. Kalējs rakstiski ziņo, ka no amata atkāpjas un izstājas no valdes (komentāru par šo rīcību nav). Valdes

11 No grāmatas *Latvijas Kara Skola*, LVA izd. 1979., ASV un B. Andersona atmiņām — *Kadets* Nr. 23, 1997. LVA Austrālijā — Adelaides kopa, Latvijas Valsts arhīva fonds Nr. 2294, 1-v; 1954.-1999. Saņemts 2000. gadā no B. Andersona.

LVA Melburnā — Latvijas Valsts arhīvs, fonds Nr. 2316 — 14 lietas (nav sakārtotas lietošanai lasītavā);

LVA Sidnejā — Latvijas Valsts arhīvs, fonds Nr. 2327 — 10 lietas; iesniegtas 2001. gadā (nav sakārtotas lietošanai lasītavā).

LVA Melburnas nodaļa 1966. gadā. No kreisās, sēd: kasieris Valentīns Rolavs, nodaļas priekšsēdis Jēkabs Dzenis, sekretārs Herberts Ziemeļis; stāv: revīzijas komisijas loceklis Jānis Mežaks, priekšsēdis Arnolds Veide

priekšsēža pienākumus uzņemas kapt. Jēkabs Dzenis un šajā amatā tiek ievēlēts atkārtoti līdz 1974. gadam.

1974. gada 8. februārī par valdes priekšsēdi ievēlēts maj. **Leonards (Leonhards) Trēziņš** (1905.-1979.), par viņa vietnieku — Konstantīns Kārlis Pelše, par sekretāru R. Krūmiņš. Šādā sastāvā valde strādā līdz 1977. gadam, kad L. Trēziņš ir LVA Austrālijā valdes priekšsēdis, bet Melburnas nodaļas vadību uztic kapt. **Žanīm Zemgalim** (1899.-1978.) un viņa vietniekam K. K. Pelšem. 1978. gada novembrī nodaļas vadībā ievēl ltn. **Konstantīnu Kārli Pelši** (*1920.), kurš atkārtoti tiek ievēlēts par priekšsēdi līdz **1989. gadam**, kad 18. jūnijā pēkšņi aiziet Aizsaulē. Nodaļas vadību pārņem ltn. **Arnolds Veide** (1917.-1994.), un viņš šajā amatā ir līdz savai traģiskajai bojāejai 1994. gada oktobrī.

1995. gada janvārī par Melburnas nodaļas priekšsēdi ievēlēts maj. **H. Johansons**, amatā viņš ir līdz savai nāvei 24.12.1996. Nodaļas vadību 13.05.1997. pārņem ltn. **Arnolds Zvejnieks**.

No 1997. gada janvāra **LVA Austrālijā valde** vairs nedarbojas un nodaļa saucas **LVA Melburnā**. 1998. gada aprīlī valdes sēde notiek telefoniski un A. Zvejnieks paziņo, ka darbu turpināt vairs nespēj; lūdz pienākumus uzņemties savam vietniekam — sekretāram ltn. Kārlim Pētersonomam un ltn. Oskaram Brālītim.

LVA Melburnā pēdējais valdes sēdes protokols datēts 01.04.1998.

Apkārtrakstos un ziņojumos teikts, ka **ar 31.08.2000. LVA Melburnā savu darbību izbeidz**.

Nodaļas valdē strādājuši vltm. Kārlis Ozols, Jānis Mežaks, V. Eglītis, J. Straģis, P. Dubavs, P. Krauja, Fr. Sala, R. Atvarnieks, R. Krūmiņš (ilgi bijis sekretārs), kara ierēdnis Heinrihs Dzenītis-Zēniņš (1983.-1971.).

LVA Melburnas nodaļa LKS 70 gadu dibināšanas atceres Dievkalpojumā Sv. Krusta baznīcā.

No kreisās: ltn. R. Atvarnieks, ltn. K. Pētersons, vltņ. K. Ozols, ltn. A. Veide

Nodaļa cieši sadarbojusies ar DV organizāciju, Melburnas Ev.-lut. latviešu draudzi, korporāciju, Latviešu apvienību Austrālijā un Jaunzēlandē un citām latviešu sabiedriskajām organizācijām. Aktīvi darbojusies Dāmu komiteja. Katru gadu atzīmēta LKS gadadiena, rīkoti leģionāru piemiņas vakari, Cēsu kauju atceres, pulkveža O. Kalpaka piemiņas dienas, mirušo biedru izvadīšana. Virsniekiem, kas sasnieguši un pārsnieguši 65 gadu vecumu, pasniedza virsnieku saimes augstāko apbalvojumu Nameja gredzenu ar devīzi *Vienotība. Brīvība*. Ļoti cienījumu vecumu sasniegušajiem virsniekiem gredzens bija ar zelta vītņtēm; dāvināja arī latviskus suvenīrus — keramikas vai koka izstrādājumus, grāmatas. Ļoti intensīvi strādāja šaušanas sporta entuziasti, ik gadus rīkojot sacensības.

Arhīvā iesniegtajos dokumentos lasāmi pilnsapulču protokoli, sarakste ar LVA Prezidiju, citām LVA Austrālijā nodaļām, laikraksta *Austrālijas Latvietis* redakciju, žurnāla *Kadets* izdevējiem, apkārtraksti, sarīkojumu plāni, dažādi ziņojumi, izdevumu pārskati un citi dokumenti. Biedru saraksta un kartotēkas arhīvā nav.

Sidnejas nodaļa

Sidnejā un Jaundienvidvelsas pavalstī bija apzināti 70 virsnieki; 23 no viņiem aktīvi piedalījās organizācijas dibināšanā.

1956. gada 11. augustā notika LVA Austrālijā **Sidnejas nodaļas** dibināšanas sapulce. To vadīja pulkvedis **Arvids Krīpens** (1893.-1968.). Protokolēja vltņ. Voldemārs Tauriņš (*1907.).

Papildus jau minētajām **plkv. A. Krīpena** biogrāfiskajām ziņām (sk. 15. lpp.) jāatzīmē, ka pulkvedis Austrālijā:

Virssnieku saime LKS 70. gadadienas atcerē 1989. gada 26. novembrī Daugavas Vanagu namā Sidneja. 1. rindā no kreisās: Jāzeps Masulāns, Vilis Miežis, Zinaida Krīpena, valdes priekšsēdis Ilmārs Bērziņš, Voldemārs Tauriņš. 2. rindā: Jānis Grauds, Voldemārs Laiviņš, Jānis Janovskis, Elmārs Zaļums, Bernards (Berinds, Berds) Edgars Everts (viņam veltīts atv. vvtn. Oskara Baltputņa stādīts ozoliņš Nr. 1190 *Likteņdārzā*, sk. 84. lpp.), Eduards Rozentāls

- Divus gadus vadījis Austrālijas Latviešu apvienību, nodibinājis un ilgus gadus no 10.06.1956. vadījis LVA Sidnejas nodaļu; ir pirmais LVA Austrālijā valdes priekšsēdis (10.10.1967.-19.08.1968.) un pirmais Globālās LVA Prezidija priekšsēdis (03.03.1966.-01.01.1968.). Ir Kalpaka bataljona savienības priekšsēdis. Četrus gadus ir aktīvs arī politiskajā darbā — loceklis Eiropas tautu asamblejas latviešu delegācijā.
- Apveltīts ar izcilu godaprātu, nepieņējis principu aizstāvis, lielisks audzinātājs. Viņam bija ļoti nozīmīga loma LKS dzīvē.
- Publicējis grāmatu par Smiltenes partizāniem, *Kalpaka bataljons un Baloža brigāde, Vēsturisku materiālu sakopojums Latvijas Kara skola*¹².
- Nepabeigtas palika grāmatas *Varoņu slava gaida mūs...* un *32. pulka gaitas*.
- Kremēts, pelni apglabāti Sidnejas Rokvudas latviešu kapos.

Vēlāk valdē sekretārs bija ltn. Jāzeps Masulāns (1913.-1999.), kasieris vltn. Vilis Miežis. Darbojās arī Dāmu komiteja, to vadīja A. Birzuļa kundze.

Sidnejas un Melburnas nodaļām statūti vienādi, tajos iekļautas toreizējās Globālās apvienības statūtu pamatidejas.

Arhīva dokumentos ir ziņas par **Sidnejas nodaļas** darbu periodā 1980.-1988. gads, kad līdz 1988. gadam valdes priekšsēdis bijis vltn. **Voldemārs Tauriņš**; mainījušies viņa vietnie-

¹² Izdevusi LVA, 1979., Nebraska, ASV.

LVA Melburnas nodaļas 10 gadu darbības atcere 1966. gada 13. augustā

Melburnas LVA saimes vadība 1975. gadā.

No kreisās: R. Krūmiņš, sekretārs, K. K. Peļše, priekšsēža palīgs, L. Trēziņš, priekšsēdis, K. Pētersons, kasieris, J. Mežaks, šaušanas sekcijas vadītājs

ki, valdes sekretāri un kasieri. Ilgus gadu sekretāra pienākumus pildījis ltn. Jāzepe Masulāns (arhīvā ir viņa kārtotie dokumenti).

1986. gada 1. janvārī Sidnejas nodaļā ir 19 biedri un 8 biedri-veicinātāji.

1989. gadā par valdes priekšsēdi ievēlēts ltn. **Ilmārs Bērziņš** (1921.-1993.); 1993. gadā par priekšsēdi ievēlēts ltn. **Elmārs Zaļums** (*1920.), kurš amatā pēdējo reizi ievēlēts 1997. gada oktobrī.

Dokumentos lasāms, ka Sidnejas nodaļas valdei bijušas nesaskaņas ar LVA Austrālijā valdi un Globālās LVA Prezidiju, kuru darbību nodaļa nav atzinusi par pareizu un 1987. gada pārtraukusi sakarus ar šīm institūcijām, turpmāk saucoties par **LVA Sidnejā**.

Sidnejas nodaļas valdē strādājuši arī: J. Auziņš, V. Laiviņš, A. Ancāns, V. Kliešments, E. Liepiņš, J. Grīnbergs.

Arhīvā ir dažādi dokumenti: nosūtītie, kuros galvenokārt rakstīts par žurnāla *Kadets* saturu un abonēšanu, biedru maksas un dažādi kases čeki, izgriezumi no laikrakstiem, nesakārtotas biedru iestāšanās anketes, nekrologi, ziņas par biedru izvadīšanas ceremonijām u. c.

Valdes sēdē 07.09.2000. nolemts: ar 2000. gada 31. decembri **Sidnejas nodaļa savu darbību pārtrauc.**

Adelaides nodaļa (kopa)

Adelaidē bija apzināti 19 virsnieki¹³. 1958. gada 29. novembrī vltņ. Arvīda Kanta mājvietā sapulcējās 12 LKS beigušie virsnieki (pēc citām ziņām 14) un nodibināja **Adelaides kopu (nodaļu)**:

maj. Eduards Stīpnieks (1902.-1983.),

kapt. E. Biezaitis (†1994.),

kapt. Jānis Kornouhovs (1904.-1989.),

kapt. Kārlis Roberts Krastiņš (1903.-1992.),

kapt. Jānis Maksis Meijers (1901.-1989.),

vltņ. Brunis Andersons (1915.-2001.),

vltņ. Sergejs Babičevs (1904.-1983.),

vltņ. Arvīds Kants (1912.-1965.),

vltņ. Krišs Lakstīgala (1906.-1978.),

vltņ. Voldemārs Māliņš (1914.-1984.),

vltņ. Jānis Radziņš (dz.1913.), kurš 2012. gada 19. oktobrī Adelaidē nosvinēja

99. dzimšanas dienu (sk. vairāk 51. lpp.),

vltņ. O. Rudaks (†1993.).

13 B. Andersona raksts, *Kadets* Nr. 23, 1997.

Vīrsleitnants **Brunis Andersons**

(28.07.1915.-15.09.2001.)

Adelaides kopas dibinātājs 1958. gada 28. novembrī un priekšsēdis līdz nodaļas darba izbeigšanai 2000. gada 31. jūlijā.

Dzimis Jaunjelgavā. 1939. gadā (13. izl.) beidzis Latvijas Kara skolu un 1940. gadā — Kara aviācijas skolu. Studējis Latvijas Universitātes Mehānikas fakultātē. 1941. gadā piedalījies partizānu cīņās LKOK pltn. Kārļa Aperāta grupā. Otrā pasaules kara laikā lidotājs. Kara beigās dienējis Latviešu leģiona 15. divīzijas artilērijas pulkā.

Pēc kara no Vācijas ieceļojis Anglijā. 1953. gadā ieceļojis Austrālijā. Studējis jūras navigāciju, ieguvis tālbraucēja stūrmaņa tiesības. Bijis DV Adelaides nodaļas un visas Austrālijas DV aktīvis. Apbalvots ar DV CV Atzinības rakstu un 1977. gadā — ar DV nozīmi zeltā. Aktīvs LVA Adelaides kopas (nodaļas) biedrs; pēdējais Globālās LVA Prezidija priekšsēdis no 1998. gada 1. janvāra līdz tā darbības izbeigšanai 2000. gadā.

Lasījis referātus par militāri vēsturiskiem tematiem. Ar iesniegumiem Austrālijas valdības un Adelaides vadības institūcijām, kā arī rakstiem žurnālā *Kadets*, laikrakstā *Austrālijas Latvietis* un *Daugavas Vanagu Mēnešrakstā* aizstāvējis mūsu tautiešu intereses.

Adelaides kopas valdē strādājuši arī Dr. I. Ozols, J. Polfanders, A. Ozoliņš-Ozols.

1966. gada 3. martā, piedaloties plkv. A. Krīpenam, LKOK kapt. J. Dzenim, kapt. A. Ozoliņam, **Adelaidas kopa pievienojās LVA Austrālijā.**

Adelaides kopa nepieņēma nekādus statūtus, bet sadarbojās ar Melburnas un Sidnejas nodaļām, izvēlot savu pilnvarotu pārstāvi. Valdes priekšsēdis bija vltm. Brunis Andersons, viņa vietnieks vltm. Voldemārs Māliņš (1914.-1994.), valdes loceklis vltm. Jānis Radziņš.

Adelaides kopā tika uzņemti tikai LKS beigušie virsnieki; tas vairs neatbilda laika garam, jo citur LVA nodaļās uzņēma arī Latviešu leģionā dienējušos un citur *brīvajā* pasaulē karaskolu vai virsnieku kursus beigušos virsniekus. Melburnas un Sidnejas nodaļu virsnieki to allaž pārmetuši Adelaides kopas vadītājam vltm. B. Andersonam.

Kā B. Andersons raksta savās atmiņās, pārveidot Adelaides kopu viņam izdevies tikai 1983. gada 15. jūlijā, taču pēc jaunajiem noteikumiem Adelaides nodaļā palikuši tikai četri LKS beigušie virsnieki: J. Meijers, kapt. Vilis Akermanis (1905.-1997.), J. Kornouhova un pats B. Andersons. Tika pieaicināti Otrajā pasaules karā paaugstinātie un pēc kara Austrālijā virsnieka pakāpi ieguvušie latviešu virsnieki.

Tie, kas vēlējas reprezentēt tikai LKS, nodaļai nepievienojās; tādi bijuši pieci LKS beigušie virsnieki.

Ievēlēto amatpersonu pilnvaras LVA Austrālijas nodaļās bija tikai uz vienu gadu. Valdi, revīzijas komisiju un dāmu komiteju katru gadu pārvēlēja, vai tās savu darbu turpināja, tāpēc turpmākajos gados amatpersonas mainījās, izņemot ilggadējos priekšsēdētājus:

LKOK, kapt. Jēkabu Dzeni Melburnas nodaļā, plkv. Arvīdu Krīpeni Sidnejas nodaļā un vlt. Bruni Andersonu Adelaides kopā.

Sekmīgam darbam traucēja tas, ka Austrālijā darbojošās nodaļas ar LVA Kanādā valdi (toreizējo globālo valdi) sazinājās katra atsevišķi, ne vienotas (visas) Austrālijas mērogā. Globālā valde Kanādā uzklauzīja Melburnas nodaļas ierosinājumu un uzaicināja Melburnas nodaļu iesniegt labojumu projektu Globālās LVA statūtos.

Vēl notika dažādas pārrunas arī Sidnejas nodaļā. Pēc tam abu Austrālijā darbojošos Melburnas un Sidnejas nodaļu un Adelaides kopas pārstāvji — 19 virsnieki — apspriedē Melburnā 1960. gada decembrī vienojās par galvenajiem papildinājumiem Globālās LVA (Kanādas) statūtos, bet pēc sazināšanās ar LVA Kanādā noskaidrojās, ka tā nevar visus ierosinātos labojumus pieņemt.

Tad LVA Kanādā valde (tolaik vēl globālā valde) 1963. gada augustā ierosināja Globālās LVA vadību uzņemties plkv. Arvīdam Krīpenam Sidnejā, Austrālijā.

Kanādas valdes pieredze rādīja, ka kādas zemes atsevišķa nodaļa viena pati nespēs izpildīt globālās valdes pienākumus, tāpēc pastāvošajām nodaļām un kopām Austrālijā jānodibina šīs zemes Apvienība, kas pārziņātu visu nodaļu un kopu darbību.

Melburnas nodaļas pilnsapulce 1964. gada 18. janvārī un **Sidnejas** nodaļas pilnsapulce 1964. gada 15. jūnijā **nolēma dibināt LVA Austrālijā**, lūgt plkv. A.Krīpeni uzņemties tās vadību un sastādīt LVA Austrālijā Statūtu projektu.

Pulkveža A. Krīpena sastādītos **Noteikumus LVA Austrālijā** Melburnas nodaļas valde apstiprināja 1964. gada 17. septembrī; Sidnejas nodaļas valde — 1964. gada 10. oktobrī. **Noteikumi**¹⁴ nosaka, ka atsevišķas latviešu virsnieku nodaļas vai kopas apvienojas kopējā organizācijā ar nosaukumu **Latviešu Virsnieku apvienība Austrālijā**. Par tās dibināšanas dienu uzskatāms 1964. gada 10. oktobris.

Apvienības darba mērķi: apzināt Austrālijā esošos latviešu virsniekus un veicināt viņu organizēšanos, koordinēt nodaļu un kopu darbību, uzturēt vienotības ideju, sniegt morālu un materiālu palīdzību saviem biedriem, reprezentēt un pārstāvēt latviešu virsnieku saimi.

Apvienību vada valde: priekšsēdis, viņa vietnieks un sekretārs. Priekšsēdis un viņa vietnieks izraugāmi no divām lielākajām nodaļām nominācijas kārtībā, ievērojot *vecākumu*. Sekretāru kooptē priekšsēdis, vadoties no lietderības.

Priekšsēdis vada valdes darbu; lēmumus pieņem, sazinoties ar vietnieku; steidzamos gadījumos lēmumus pieņem priekšsēdis un sekretārs, informējot par tiem vietnieku.

Pasta, dažādu rakstu darbu, reprezentēšanas un pārstāvēšanas izdevumus sedz nodaļu un kopu valdes, proporcionāli biedru skaitam; līdzekļus materiālajai palīdzībai vāc katra nodaļa vai kopa atsevišķi.

14 Grāmata LKS, LVA izd. 1979., ASV.

Biedru skaits LVA nodaļās Austrālijā:

Nodaļa / Gadi	1980.	1981.	1982.
Melburnas nodaļā	39	45	38
Sidnejas nodaļā	28	27	27
Adelaides kopā (nod.)	11	11	11
Jaunzēlandē	nav ziņu	5	5

Par turpmāko periodu šādu precīzu ziņu nav.

LVA Austrālijā valdes amatpersonu saraksts (sākot ar 1981. gadu, iespējama ziņu neprecizitāte):

- 1964. gada 10. oktobris — 1968. gada 19. augusts:
valdes priekšsēdis plkv. Arvīds Kripens, priekšsēža vietnieks kapt. Jēkabs Dzenis, sekterārs kapt. Andrejs Ozoliņš;
- 1968. gada 20. augusts — 1969. gada 2. maijs:
valdes priekšsēdis kapt. Jēkabs Dzenis; vietnieks kapt. Eduards Tīdemānis, sekretārs kapt. Andrejs Ozoliņš;
- 1969. gada 3. maijs — 1970. gada 13. aprīlis:
valdes priekšsēdis kapt. Eduards Tīdemānis (1908.-1970.), vietnieks kapt. Jēkabs Dzenis, sekretārs kapt. Andrejs Ozoliņš;
- 1970. gada 14. aprīlis — 1972. gada 25. marts:
valdes priekšsēdis vlt. Voldemārs Tauriņš, vietnieks kapt. Jēkabs Dzenis, sekretārs kapt. Andrejs Ozoliņš;
- 1972. gada 26. marts — 1977. gada 25. marts:
valdes priekšsēdis kapt. Andrejs Ozoliņš, vietnieks ltn. Arnolds Veide, sekretārs vlt. Voldemārs Tauriņš;
- 1977. gada 26. marts — 1981. gada 25. marts:
valdes priekšsēdis maj. Leonards (Leonhards) Trēziņš, vietnieks kapt. Arturs Bērtiss, sekretārs v.v. Reinholds Krūmiņš;
- 1979.-1981. g.
valdes priekšsēdis kapt. Arturs Bērtiss (1904.-1982.);
- no 1981. gada aprīļa
valdes priekšsēdis inž.-kapt. Elmārs Ģērmanis (*1910.);
- no 1983. gada marta
vlt. Voldemārs Tauriņš; atkārtoti ievēlēts 1985. gadā uz 4 gadiem;
- 1991.-1992. g.
valdi vadījis vlt. Brunis Andersons;
- 1993.-1994. g.
inž.-kapt. Elmārs Ģērmanis.

Valdes priekšsēdētājs amatā bijis arī vltņ. Elmārs Zaļums. Viņa darbības laiku precizēt neizdevās.

1997. gadā LVA Austrālijā valde darbu izbeidz.

LVA Austrālijā valde nosūtīja daudziem latviešu virsniekiem Austrālijā un Jaunzēlandē aicinājumu iestāties Apvienības nodaļās, bet, kur tas nebūtu iespējams, dibināt jaunas, patstāvīgas nodaļas. Noskaidrojās, ka **Jaunzēlandē** nevar nodibināt kopu, bet tur dzīvojošie virsnieki vēlas uzturēt sakarus ar LVA; sakarnieks bija vltņ. R. Bērziņš. Arī **Brisbenā** kopa nevar nodibināties; divi virsnieki iestājās Sidnejas nodaļā; sakarnieks bija ltn. Kārlis Lundbergs (1894.-1979.).

LVA Austrālijā darbība vērtējama kā rosīga. Katru gadu tika rīkoti LKS gadadienu svētki Adelaidē, Sidnejā, Melburnā un arī citur Austrālijā, t.s. *apaļās* gadskārtas atzīmēja plašākā mērogā.

Sidnejas un Melburnas nodaļas tika dibinātas pēc jaunajiem statūtiem, tātad tajās sastāvēja ne tikai LKS beigušie virsnieki, bet arī Latviešu leģionā paaugstinātie un citu valstu karaskolas un virsnieku kursus beigušie latviešu virsnieki. Citāda nostāja valdīja Adelaides kopā (sk. iepriekš B. Andersona atmiņās teikto).

LVA Austrālijā cieši sadarbojās ar DV organizāciju, Pasaules Brīvo Latviešu apvienību (PBLA) un citām Austrālijas, ASV un Kanādas latviešu organizācijām. Tika uzturēti arī individuāli sakari ar ievērojamām latviešu militārpersonām un sabiedriskajiem darbiniekiem, kā piem. plkv. Kārli Lobi (1895.-1985.), plkv. Vili Janumu (1894.-1981.), pltn. Rūdolfu Kociņu (1907. 1990.), kapt. Augustu Graudiņu (1903.-1982. Vācijā), grāmatas *Kadet, ugu-ni!* autoru Pāvilu Klānu-Kovaļevski un daudziem citiem.

Austrālijas latviešu Kultūras dienu ietvaros notika arī virsnieku sanāksmes. Laikrakstā *Austrālijas Latvietis* un *DV Mēnešrakstos* ievietotas publikācijas par Apvienības darbu, notikumiem, starptautisko situāciju, kā arī sēru vēstis. Adelaides kopas priekšsēdis ziņo par saraksti ar Austrālijas premjerministru, dažādām valdības institūcijām un pašvaldību, risinot virsniekiem aktuālus jautājumus.

Tika vāktas ziņas un organizēta palīdzība tiem LKS beigušajiem virsniekiem, kas pēc garajiem izsūtījuma gadiem PSRS soda nometnēs Noriļskā bija atgriezušies Latvijā un iedrošinājās rakstīt par sevi LKS biedriem Austrālijā. Kā atceras Adelaides kopas priekšsēdis vltņ. B. Andersons, tie bijuši LKS 11., 12. un 13. (1937.-1939.) izlaidumu virsnieki. Saraksti uzsācis vltņ. Jānis Maršāns (1914.-1965.), pēc viņa nāves — vltņ. Oskars Kohs (1915.-2004.), vēl ltn. Teodors Brāķeris (1913.-1991.), ltn. Nikolajs Salna (1913.-1987.), ltn. Sergejs Miļgrāvis (1912.-1974.).

Atceroties LKS dibināšanas 50. gadskārtu, ar toreizējā DV ASV un LVA Prezidija priekšsēža majora V. Hāznera gādību 1969. gadā uz Latviju tika nosūtīti 50 dāvanu saiņi, katrs apm. 50 USD vērtībā. Adresez piesūtīja LKS 12. izlaiduma virsnieks vltņ. O. Kohs, kas oficiāli skaitījās Latvijā dzīvojošo virsnieku pārstāvis. O. Koham tika nosūtīts arī ielūgums uz LKS 50. gadadienas svinībām Austrālijā, taču viņu atkal sāka uzraudzīt un pratināt drošības komiteja, tāpēc sazināšanās uz kādu laiku pārtrūka.

Atsaucoties LVA Kanādā 1965. gada 5. aprīlī notikušās biedru kopsapulces aicināju-

mam, **LVA Austrālijā valde 1965. gada 14. jūlijā** lūdza visu zemju un nodaļu valžu priekšsēžus un vēl dažus kompetentus, rosīgus virsniekus atsūtīt ierosinājumus un projektus par to, kādai vajadzētu būt institūcijai, kas pārzinātu, vadītu un vienotu visas atsevišķo zemju apvienības. Priekšlikumus un projektus atsūtīja Sidnejas un Melburnas nodaļu valdes Austrālijā, LVA ASV un LVA Kanādā valdes.

Saņēmusi projektus un ierosinājumus, LVA Austrālijā valde sāka izstrādāt Latviešu Virsnieku Apvienības Satversmi. Darbu vadīja pulkv. Arvids Krīpens, tajā piedalījās majors Vilis Hāzners, kapteinis — inženieris Jānis Šmits un kapteinis Jēkabs Dzenis.

Satversmes izstrādāšana un apstiprināšana ilga līdz 1966. gada 2. martam.

Minētā LVA Satversme apstiprināta:

- LVA Austrālijā valdes sēdē 19.01.1966. (valdes priekšsēdis plkv. A. Krīpens);
- LVA Kanādā biedru pilnsapulcē 20.02.1966. Toronto (valdes priekšsēdis kapt. J. Šmits, sekretārs vln. A. Eglītis);
- LVA ASV valdes sēdē Ņujorkā 01.03.1966. (valdes priekšsēdis maj. V. Hāzners, sekretārs kapt. Haralds Liepiņš). Pirms tam Satversmes teksts tika apstiprināts 1965. gada 24. oktobrī LVA ASV biedru sapulcē.

SATVERSME

DEVĪZE: MĒS TICAM LATVIJAS NEATKARĪBAS ATGŪŠANAI UN
UZTICĪGI KALPOSIM SAVAI TAUTAI UN TĒVZEMEI.

I UZBŪVE UN NOSAUKUMS:

Atsevišķo zemju latviešu virsnieku apvienības nodibina savu virsvadību un nosauco — „LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA”. Latviešu Virsnieku Apvienību vada **PREZIDIJS**.

II MERĶI:

1) pārstāvēt un reprezentēt latviešu virsnieku saimi visā pasaulē; 2) uzturēt dzīvas latviešu virsnieku un Latvijas armijas tradīcijas; 3) papildināt latviešu virsnieku militārās zināšanas, sekojot un savstarpēji apmainoties ar jaunāko informāciju kara vešanas mākslā un 4) virsnieku organizēšanās veicināšana un zemju apvienību darbību koordinēšana.

III PREZIDIJS:

Prezidija pienākumus uzņemas un izpilda, rotācijas kārtībā, attiecīgās zemes latviešu

virsnieku apvienības valde. Prezidēšanas laiks ir divgadīgs. Piezīme: 1) atkarībā no dibināšanas dienas, pirmais divgadīgais periods var būt īsāks jeb garāks par diviem gadiem, bet lai nākošais un turpmākie būtu pilni divi kalendāra gadi un 2) pirmā prezidējošā valde ir tā, kuras valdes priekšsēdis ir vecākais dienesta pakāpē. Pirmā prezidējošā valdē nosaka LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBAS dibināšanas dienu.

IV PREZIDIJA AMATU NOSAUKUMI UN SASTĀVS:

1) prezidija priekšsēdis ir attiecīgās zemes prezidējošās valdes priekšsēdis; 2) prezidija locekļi ir attiecīgās zemes prezidējošās valdes locekļi un 3) adjutants.

V ADJUTANTA IZVELE:

Adjutantu izvēlas un pieaicina prezidija priekšsēdis.

VI PREZIDIJA SĒDES UN LĒMUMI:

Prezidija priekšsēdis sasauca un vada prezidija sēdes un apspriedes. Kur tas nav iespējams — jautājumu izlemšana izdarāma sarakstes veidā. Steidzīgos gadījumos jautājumus izlemj prezidija priekšsēdis vienpersonīgi, bet — konsultējot ar adjutantū.

VII PREZIDIJA FINANCES:

Prezidiju finansē attiecīgās zemes prezidējošā latviešu virsnieku apvienība.

VIII DARBĪBAS UZSĀKŠANA:

Latviešu Virsnieku Apvienība uzsāk darbību tad, kad vismaz trīs atsevišķo zemju LVA valdes ir apstiprinājušas ar parakstiem šo Satversmi un pirmās prezidējošās zemes valdes priekšsēdis pieņēmis pienākumus un stājies amatā.

1966. g. 19. janv.:

Pulkvedis Arv. Krīpens, Latv. Virsn. Apv. valdes priekšsēdis, Austrālijā; priekšsēža vietnieks kapteinis J. Dzenis, sekretārs kapt. A. Ozoliņš.

Analizējot Satversmi, redzams:

- ka gandrīz katrā atsevišķā zemē pastāv vairākas latviešu virsnieku nodaļas (kopas), kas darbojas pēc pašu izstrādātiem un pieņemtiem statūtiem vai arī bez jebkādiem statūtiem;
- atsevišķas zemes nodaļas (kopas), piemēram, LVA Austrālijā, ir izraudzījušas savas zemes apvienības valdi;
- ir zemes, kurās nodaļu jeb kopu nav, piemēram, ASV un Kanādā; abās zemēs LVA darbojas pēc saviem vietējiem statūtiem.

1966. gada 3. martā apstiprinātā Satversme neatkārtoto atsevišķo zemju nodaļu vietējos statūtos jeb noteikumos teikto, bet apstiprina visu jau iesāktu, padarīto un iecerētā gaidāmo piepildīšanu.

LVA lielumu un sastāvu rāda skaitļi par goda biedriem, **aktīviem** biedriem un biedriem veicinātājiem. Bez tam LVA un tās nodaļas ir apzinājušas arī tādus virsniekus, kas dzīves vietas lielo attālumu, cienījamā vecuma un citu apstākļu dēļ aktīvi nespēj piedalīties Apvienības darbā, tāpēc viņi ieskaitīti t. s. **pasīvo** virsnieku sarakstos.

1966. gada 1. janvāra ziņu kopsavilkums:

Kanādā	goda biedri — 2	biedri un biedri veicinātāji — 87	pasīvie — 7
ASV		biedri un biedri veicinātāji — 68	pasīvie — 30
Austrālijā, ieskaitot Jaunzēlandi		biedri un biedri veicinātāji — 103	pasīvie — 108
Kopā:	goda biedri — 2	biedri un biedri veicinātāji — 258	pasīvie — 145

Pēc dienesta pakāpēm :

ģenerāļi: aktīvie — 3; pasīvie — 1;

pulkveži: aktīvie — 5; pasīvie — 1;

pulkveži-leitnanti: aktīvie — 9; pasīvie — 9;

majori: aktīvie — 7; pasīvie — 5;

kapteiņi: aktīvie — 59; pasīvie — 22;

virslieknanti: aktīvie — 70; pasīvie — 36;

leitnanti: aktīvie — 87; pasīvie — 55;

virsnieku vietnieki: aktīvie — 20; pasīvie — 16.

1966. gada 1. janvārī aktīvo un pasīvo virsnieku kopskaits — 405. Šajā skaitā neietilpst Rietumeiropā, īpaši Rietumvācijā, Anglijā un Dienvidamerikā dzīvojošie virsnieki, kā arī tie, kas izceļojuši uz Āzijas un Āfrikas valstīm.

Atšķirīgā situācijā atradās vidējās paaudzes latviešu izcelsmes virsnieki, kuri dienēja savu mītnu zemju armijās. Visvairāk latviešu izcelsmes virsnieku dienēja ASV visu šķiru bruņotajos spēkos — kopskaitā 146 (01.01.1966. dati).

Dienests, kā arī amatpersonu statuss armiju dažādās struktūrās bija šķērslis aktīvai dalībai LVA darbā. Daudziem trūka latviešu valodas prasmes.

Bet bija arī tādi ideālisti, kas pašai izlēma pūlēties nodibināt sakarus ar latviešiem, palīdzēja viņiem apgūt latviešu valodu. Spilgtākais piemērs ir ASV ģenerālštāba pltn. (tagad atvaļināts rezerves brigādes ģenerālis) Vilmārs Kukainis.

Latviešu Virsnieku apvienība Amerikas Savienotajās Valstīs¹⁵

Majors Vilis Hāzners

(23.07.1905.-12.05.1989.)

LVA Ņujorkas nodaļas (vēlāk LVA ASV) dibinātājs
Valdes priekšsēdis 1957.-1970. gadā

Dzimis un skolas gaitas uzsācis Vircavas pagastā. Mācījies Jelgavas lauksaimniecības vidusskolā, to beidzis 1923. gadā. 1926. gadā uzsācis karadienestu 3. Jelgavas kājnieku pulkā (turpmāk k. p.), palicis virsdienētā. 1929. gadā iestājies LKS, to beidzis 1931. gadā (10. izl.); kā leitnants norikots uz 7. Siguldas k. p. Alūksnē. 1936. gadā pārcelts uz 6. Rīgas k. p. un uzņemts Augstākajā Kara skolā. 1939. gadā to beidzis un ticis pārskaitīts uz Armijas štāba apmācības daļu; 1940. gada februārī paaugstināts kapteiņa pakāpē.

1940. gadā no armijas atvaļināts; 1941. gadā okupācijas vara Hāzneru apcietina, ievie-

¹⁵ Latvijas Valsts arhīvā saņemts 2011. gadā; dokumenti nav reģistrēti, fonda Nr. vēl nav piešķirts.

to Centrālcietumā, no kurienes viņu atbrīvo nacionālie partizāni. Pēc Rīgas atbrīvošanas V. Hāzners darbojas Rīgas Kārtības dienesta štābā.

1943. gada maijā iesaukts Latviešu leģionā, iecelts par 32. grenadieru pulka adjutantu. Vēlāk Austrumu frontē ir šī pulka 1. un 3. bataljona komandieris. Nokļūst sarkanarmijas ielenkumā, no tā izdodas izlauzties un atgriezties Latvijā.

1944. gada augustā kopā ar 32. grenadieru pulku dodas uz Vāciju. Pēc 15. divīzijas pārformēšanas V. Hāzneru ieceļ par izlūku bataljona komandieri.

Kaujās Pomerānijā pie Immenheimas viņu smagi ievaino un līdz ar to kara gaitas izbeidzas. Saņēmis vairākus kara apbalvojumus.

Pēc izārstēšanās atrodas Dānijā; tiek saņemts gūstā, nosūtīts uz Cēdelgeimas gūstekņu nometni. Tur V. Hāzners ir viens no DV organizācijas dibinātājiem, ievēlēts Komitejā Latvijas Brīvībai.

Gūsta laikam beidzoties, V. Hāzners ar lielu dedzību iesaistās latviešu trimdas organizāciju darbā, ieņem vadošus amatus DV un Skautu organizācijās.

1956. gadā kopā ar ģimeni izceļo uz ASV. Turpina darboties sabiedriskajās organizācijās, ir laikraksta *Laiks* līdzstrādnieks, rediģē vairākas militāri vēsturiskas grāmatas, ir viens no Vēsturisko materiālu sakopojuma *Latvijas Kara skola* (Nebraska, ASV, 1979) autoriem.

Ļoti aktīvs DV un Globālās LVA Prezidija priekšsēdis.

Ilggadējs LVA ASV priekšsēdis. Viss majora V. Hāznera mūžs veltīts, strādājot Latvijas un latviešu tautas labā.

1957. gada 19. oktobrī iniciatoru grupa — maj. Vilis Hāzners, kapt. Elmārs Sproģis (1914.-1991.), Voldemārs Zāmuels (†1968.), vltņ. Kārkliņš, ltn. Alfreds Bērziņš (1899.-1977.) sasauca Ņujorkā un tās apkārtnē dzīvojošo latviešu virsnieku sapulci ar mērķi dibināt LVA. Bija ieradušies 22 virsnieki un tika nodibināta **LVA Ņujorkas nodaļa**. 1958. gadā sapulcē nolēma mainīt nosaukumu, saukties **LVA Ņujorkā**. Vēlāk Apvienībā iestājās arī virsnieki, kas dzīvoja citās pavalstīs un 1963. gadā apvienību pārdēvēja par **LVA Amerikas Savienotajās Valstīs**. Iestāties varēja katrs latvietis, kurš ieguvis virsnieka pakāpi tādu valstu bruņotajos spēkos, kuras pakāpes iegūšanas laikā nav atradušās komunistiskā režīma pakļautībā.

Apvienības galvenie **darba virzieni**:

- apzināt latviešu virsniekus ASV un apvienot viņus savā organizācijā;
- kopt, uzturēt cieņā un godā latviešu virsnieku tradīcijas un nodot tās tālāk jaunajai latviešu virsnieku paaudzei;
- nerimtīgi darboties Dzimtenes — Latvijas neatkarības atgūšanas labā;
- vākt un uzglabāt datus par latviešu virsniekiem;
- veikt savstarpēju palīdzības darbu un veicināt kultūras un sabiedrisko dzīvi.

LVA ASV iestājās Amerikas Latviešu Apvienībā (ALA) un Ņujorkas Latviešu Organizācijā Padomē; tās delegāti piedalījās šo organizāciju sēdēs.

Latvijas Valsts arhīvā pagaidām neregistrētā fondā glabājas 174 virsnieku iestāšanās anketas. Tajās redzams, ka 1957.-1959. gadā LVA ASV iestājušies tās dibinātāji — maj. V. Hāzners, biedra karte Nr. 1 un vltņ. E. Sproģis (*1914.), plkv. Gustavs Grīnbergs (1884.-1981.),

LKOK plkv. Kārlis Dzenītis-Zēniņš (1892.-1977.), pltn. Pēteris Līcis (1888.-1977.); pltn. Kārlis Plūmanis (1892.-1989.), pltn. Oskars Neimanis¹⁶ (1886.-1971.); kapteiņi Vilis Zutis (1892.-1970.), Andrejs Rudzis (1905.-1984.), Ēriks Mellups (1902.-1983.), Hugo Ziemeļis (1895.-1984.), Alfrēds Rutins (Rūtiņš) (*1899.) un vēl citi vecākā gadagājuma virsnieki, dzimuši 19. gs. beigās — 20. gs. sākumā. Vecākās paaudzes biedru skaits pieaudzis 1960.-1970. gados.

Vēlāk 70-tajos un 80-tajos gados LVA ASV iestājušies vidējās paaudzes (dzimuši 20. gs. 30-tajos — 40-tajos gados) latviešu virsnieki, kas mācījušies ASV karaskolās un dienējuši ASV armijā: maj. Normunds Knofs (*1936.), kapt. Fricis Strobels (*1942.), med. maj. rez. Marcellis Karklins(*1941.), kapt. Valdis Pavlovskis (*1934.), kapt. Jānis Šūbe (*1933.), atv. kapt. Uldis Sēja (*1936.), kapt. Manfreds Munters (*1936.), pltn. Ilmārs H. Dambergis (*1932.), maj. Juris Epermanis (*1934.), pltn. Ģirts Jātņieks (*1942.), pltn. Visvaldis Ķīmenis (*1938.), kapt. Alfons Mednis (*1932.) un citi.

Anketās redzams, ka vairāki virsnieki no Apvienības izstājušies (Indulis Kažociņš, Atis Jurka, Haralds Alksnis, Kārlis Dakteris u.c) vai *izskaitīti*, lai gan iemesli nav minēti.

Apvienībai ir savi statūti; tajā uzņem arī biedrus-veicinātājus, kam ir virsnieka vietnieka pakāpe, vai vispār nav dienesta pakāpes.

Apvienības biedru skaits bijis mainīgs, ļoti daudzi virsnieki miruši pagājušā gadsimta beigās, daudzās anketās miršanas gads nav norādīts.

Apvienības pastāvēšanas laikā biedru skaits bijis ap 80 (1979. gada dati).

Pēdējo iestāšanās anketu 29.10.1990. iesniedzis LKS 11. izlaiduma virsnieks Valdemārs Nikmanis (*1911.).

Arhīvā iesniegtajos pārskatos un sarakstes ziņojumos redzams, ka LVA ASV biedru vidū pastāvējušas dažāda rakstura domstarpības. Kādu laiku atsevišķi darbojusies **LVA Dienvidkalifornijas nodaļa**, priekšsēdis vlt. Kārlis Petrovskis (*1909.); 01.01.1981. tajā darbojusies 14 biedri, to vidū Alfrēds Liepa, Kārlis Dakteris, Alfons Mednis, Valdis Pavlovskis. Pie Kalifornijas nodaļas darbojusies **Mičiganas LVA kopa**; tās dibinātājs un ilggadējs priekšsēdis bijis kapt. **Jānis Eduards Bērziņš** (1895.-1989.). 1981. gadā priekšsēdis bijis kapt. **Aleksandrs Vēveris** (1907.-1985.), vietnieks — ltn. J. Lukins, sekretārs — ltn. O. Deksnis.

Nesaskaņu un neapmierinātības ar LVA ASV vadību dēļ 1983. gada 13. februārī LVA Kalifornijā savā izsūtītajā apkārtrakstā paziņo, ka izstājas no LVA ASV un turpmāk darbosies kā neatkarīga **LVA Kalifornijā**; priekšsēdis vlt. **K. Petrovskis**, sekretārs — kasieris vlt. Alfrēds Liepa.

Vēlāk, 1994.-1996. gadā, tās vadību pārņēmis Kārlis Dakteris (1913.-2003.). Valdē darbojies arī A. Dravnieks. Kalifornijas nodaļa (vairs ne D-Kalifornijas) vadījusi Globālās LVA Prezidiju; priekšsēdis vlt. Kārlis Dakteris. Precīzāku ziņu par šīs nodaļas turpmāko darbību arhīvā nav.

16 Pēdējais (1940) Latvijas Valsts Prezidenta pils komandants.

Arī LVA Austrālijā valde 1982. gadā pārtraukusi sakarus ar LVA Globālo Prezidiju (LVA ASV priekšsēdis vltņ. F. Ļucis), jo nav apmierināta ar tā darbu, norādot, ka *Kadetā* tiek ievietoti virsnieku godam neatbilstoši raksti (vltņ. Ēriks Pārups, LKS 11. izl.), apvainojumi, kas denuncē latviešu karavīra stāju Otrajā pasaules karā, līdz ar to radot neslavu LKS.

Uz iebildumiem LVA ASV Prezidija priekšsēdis vltņ. Fr. Ļucis atbildējis, ka neredz iemeslu Ē. Pārupa izslēgšanai un LVA ASV statūtos tāda rīcība nav paredzēta.

1989. gada februārī arī LVA Austrālijā valde paziņo par visu Austrālijas nodaļu atteikšanos sadarboties ar LVA ASV, kamēr tajā sastāvēs vltņ. Ē. Pārups; neabonēs žurnālu *Kadets*, ja tur būs ievietoti šī autora raksti. Ē. Pārups (1908.-1999.) pārceļas dzīvot uz Latviju un 1997. gadā iestāties LVA Latvijā.

LVA ASV rīkojusi Karaskolas atceres un citus sarīkojumus, kuros godināti t. s. *apaļo* gadu jubilāri, vienu reizi pasniedzot viņiem *Nameja gredzenu*. Pārskatot Valsts arhīvā iesniegtos dokumentus — biedru iestāšanās anketas — redzams, ka laikā no 1959. līdz 1975. gadam *Nameja gredzens* pasniegts aptuveni 70 virsniekiem. Pēc 1975. gada anketās norāžu par gredzenu pasniegšanu vairs nav. Neminot iemeslu, norādīti arī gadījumi, kad virsnieks atteicies gredzenu saņemt; dažkārt lielāku gadu jubilejās gredzens ar zelta vītņiņiem pieņemts.

Katru gadu svinīgajā sanāksmē godināti LKOK. Materiāli pabalstīti Apvienības biedri, kritušo virsnieku ģimenes un dažreiz arī virsnieki, kuri nav Apvienības biedri. Iespēju robežās Apvienības pārstāvji piedalījušies savu biedru un viņu ģimenes locekļu bērnu ceremonijās. Apvienība ar ziedojumiem atbalstījusi LKOK biedrību, DV apvienību, Latvijas Kara Invalīdu apvienību un ALA-s Informācijas daļu. 1963. gadā Apvienība ziedojusi ceļojošu balvu — kausu basketbola sacensībām, Latvijas valsts basketbola komandas kapteiņa, Otrajā pasaules karā kritušā ltn. Visvalža Meldera piemiņai.

Katru gadu tiek rīkots viens plašāks sarīkojums — Latvijas Karaskolas dibināšanas atceres vakars ar jundū, tradicionālo melno kafiju, kopējām vakariņām, īsu referātu un mākslinieku priekšnesumiem. Notiek arī dažādi citi sarīkojumi: izbraukumi zaļumos, apvienības biedru un ģimeņu draudzības vakari.

Ar lielu godu pēdējā gaitā izvadīts LKOK biedrības dibinātājs, pirmais un pēdējais tās priekšsēdis LKOK, vltņ. Avids Lauris (1901.-2003.), vēlāk arī LVA Latvijā Goda biedrs.

Uzsākta biogrāfisku ziņu, dienesta gaitas aprakstu, fotogrāfiju un dokumentu vākšana, lai iekārtotu virsnieku dzīves arhīvu ne tikai par Apvienības biedriem, bet arī citiem virsniekiem, t. sk. kritušajiem un bij. PSRS represētajiem.

Pēc 1970. gada LVA ASV valdes priekšsēdis bijis vltņ. **Fridrihs Vilhelms Ļucis** (1911.-2003.). Ilggadējs revīzijas komisijas priekšsēdis bijis LKOK plkv. Kārlis Dzenītis-Zēniņš (1892.-1979.); valdē ilgāku laiku darbojies kapt. Elmārs Sproģis (1914.-1991.), kas ilgus gadus bijis žurnāla *Kadets* galvenais redaktors; kapt. Haralds Liepiņš, vltņ. Vladislavs Vanaģelis (1911.-1994.), ltn. Haralds Karlsons (1911.-1984.), kapt. Viktors Priedītis (1899.-1990.) un vltņ. Jūlijs Zaķis (1909.-1987.).

Jāatzīmē atv. ltn. Ērika Priediša (03.07.1925.-13.11.2010.; viņš nebija LVA biedrs) un viņa dzīvesbiedres Ingas pēc privātas iniciatīvas uzsāktais darbs – vākt vienkopus Latvijas valsts militārās piemiņlietas. Un tā 1978. gadā tika izveidota LVA ASV piemiņlietu krātuve – skate *Latvijas Karavīrs*, kas ceļojusi pa vairākām pilsētām: jau ceturto reizi tā bija skatāma 1983. gadā 7. Vispārējo dziesmu svētku laikā Milvokos; 1985. gadā — Rietumkrasta Latviešu 10. dziesmu svētku laikā Vankuverā un vēl citur. Priedišu ģimene bija paveikusi ļoti lielu darbu eksponātu savākšanā, kas prasījis pacietību, laiku un naudu, jo daudzi eksponāti tika nopirkti. Skatītāju interese bijusi liela, kolekcija papildinājusies ar daudzām karavīru un viņu piederīgo mājās glabātām mantām. Eksponēti dažādi Latvijas armijas ietēрпи, ordeņi, pulku un vienību krūšu zīmes, apliecības, diplomu, dažādi dokumenti un fotogrāfijas, arī vēsturiski retumi, piem., Sv. Jura zelta zobena pušķis ar lentu un vairāki citi.

Laikā no **1992. līdz 2001.** gadam LVA Latvijā iestājušies **vecākās paaudzes virsnieki: 1992. gadā** — plkv. Vladimirs Balodis (1916.-2006); ltn. Emīls Dumpis (1913.-2007.); vlt. Ansis Mauriņš (1917.-2009.), ltn. Nikolajs Doršs (1916.-2007.); ltn. Valdemārs Švāns (1916.-2004.), vlt. Alfreds Liepa (1912.-2003.), vlt. Austris Ķirsis (1915.-1996.); **1993. gadā** — vlt. Paulis Kubuliņš (1914.-2003.); **1997. gadā** — vlt. Jānis Lubāns (1910.-2008.), vlt. Ēriks Pārups (1908.-1999.).

Iestājās arī **vidējās paaudzes virsnieki:** atv. pltn. Ilmārs H. Dambergs (2001.), atv. pltn. Ģirts Jātnieks (2006.), atv. rez. brig. ģen. Vilmārs Kukainis (1996.), atv. pltn. Visvaldis Ķimenis (2001.), atv. kapt. Alfons Mednis (2002.), atv. fl. adm. Andrejs Mežmalis (2006.), atv. kapt. Valdis Pavlovskis (1992.), biedrs-veicinātājs kopš 2005. gada Eižens Skurupijs (1927.-2007.). Ziņas par citu ārvalstu virsnieku iestāšanos sk. 2. pielikumā.

LVA ASV tagad — 2012. gada septembrī — ir tikai 2 biedri, kuri regulāri maksā biedra naudu: leitnanti Kārlis Vanags (*1922.) un Ignats Kuzmins (Kuzmans) (*1918.). No 1994. gada K. Vanags pilda priekšsēdētāja, kasiera un sekretāra pienākumus un kopš 2005. gada ir biedrs — veicinātājs LVA Latvijā.

Globālās LVA Prezidijs

Lai pārstāvētu un reprezentētu visas, jau agrākajos gados dibinātās LVA, Satversme paredzēja izveidot Globālās LVA Prezidiju. Tā pienākums: apvienot brīvajā pasaulē izklīdušos latviešu virsniekus, uzturēt dzīvas latviešu virsnieku un Latvijas armijas tradīcijas, veicināt Latvijas neatkarības atjaunošanu, izdot žurnālu *Kadets*.

Prezidija pienākumus rotācijas kārtībā uz 2 gadiem uzņemas un izpilda katras zemes LVA valde. Pirmā prezidējošā valde ir tā, kuras priekšsēdis ir vecākais dienesta pakāpē. Šī valde nosaka LVA dibināšanas dienu. Tomēr darbības laikā radušos nesaskaņu un citu iemeslu dēļ ne vienmēr izdevies ievērot 2 gadu prezidēšanas laiku.

Vēlāk darba gaitā Prezidijā nolemts, ka no 01.01.1978. tā atrašanās vieta rotēs starp Kanādu un ASV trīs gadu periodā, bet 22.10.1986. Prezidija sēdē šo lēmumu nolēma mainīt.

Valsts arhīvā iesniegtajos dokumentos ziņas par Prezidija maiņu grūti precizējamas, to trūkst, vai tās ir pretrunīgas, tāpēc piedāvātajā aprakstā iespējamas neprecizitātes.

Izpildot LVA Satversmes nosacījumus, LVA Austrālijā valdes priekšsēdis plkv. Arvīds Krīpens, kā augstākais dienesta pakāpē, uzņēmās LVA pirmā Prezidija priekšsēža pienākumus un 1966. gada 3. martā stājās šajā amatā.

03.03.1966. globālās LVA dibināšanas sēdes protokolā Nr.1 teikts, ka Globālās LVA **dibināšanas diena ir 1966. gada 3. marts**, tad uzsākta tās darbība; LVA Prezidija priekšsēdis ir plkv. Arvīds Krīpens, locekļi LKOK kapt. Jēkabs Dzenis un kapt. Andrejs Ozoliņš. Prezidija adjutants kapt. Andrejs Ozoliņš. Norādīta prezidija adrese Austrālijā.

Prezidija pienākumus cita no citas periodiski pārņēma valdes:

- 01.01.1968. LVA ASV; priekšsēdis maj. Vilis Hāzners;
- 01.01.1970. LVA Kanādā; priekšsēdis maj. Aleksandrs Augulis;
- 01.01.1972. LVA Austrālijā; priekšsēdis kapt. Andrejs Ozoliņš;
- 01.01.1975. uz 3 gadiem LVA ASV; priekšsēdis vlt. Fridrihs Ļucis;
- no 1979.-1981. gadam LVA Kanādā; priekšsēdis vlt. Ervins Ziplāns;
- 01.01.1981. LVA ASV; priekšsēdis vlt. Fr. Ļucis;
- no 1984. gada LVA Kanādā; priekšsēdis vlt. Ernests Ozoliņš;
- no 1986. gada LVA Austrālijā; priekšsēdis inž.-kapt. — Elmārs Ģērmanis;
- no 1988. gada LVA ASV; priekšsēdis vlt. Fridrihs Ļucis;
- 1991.-1992. gadā LVA Kanādā; priekšsēdis ltn. Viktors Dreifelds;
- 1993.-1994. gadā LVA Austrālijā; priekšsēdis inž.-kapt. Elmārs Ģērmanis;
- 1994.-1995. gadā LVA Kalifornijā, ASV; priekšsēdis vlt. Kārlis Dakteris;
- 1996.-1997. gadā LVA Kanādā; priekšsēdis vlt. Elmārs Šķobe;
- 01.01.1998. LVA Adelaides (nelielā biedru skaita dēļ) kopa Austrālijā; priekšsēdis vlt. Brunis Andersons.

No savstarpējās sarakstes spriežot, citas Apvienības atzinušas, ka vairs šo pienākumu pildīt nespēj, jo biedru skaits sarucis un palikušie ne fiziski, ne garīgi lielus pienākumus pildīt nevar.

Līdz ar to jāsecina, ka **Globālās LVA Prezidijs ar 2000. gadu darbu izbeidzis**; pēdējais tā priekšsēdis vlt. Brunis Andersons miris 2001. gadā. Arhīvā iesniegtajos dokumentos par Globālās LVA Prezidija darbu vēlākajā periodā nekādu ziņu nav.

...

Visi LVA biedri ir bijuši virsnieki, bet viņu sabiedriskais stāvoklis bija ļoti dažāds. Virsnieku sanāksmēs pulcējas profesori, augstskolu mācībspēki, ārsti, inženieri, mācītāji, kultūras darbinieki, uzņēmēji, valsts un pašvaldību darbinieki, dažādu nozaru amatnieki, strādnieki un pensionāri. Taču sabiedriskā stāvokļa atšķirības kopējo LVA darbu netraucēja, jo viņus visus vienoja svētais pienākums turpināt virsnieku un Latvijas armijas tradīcijas, lai tādā veidā kalpotu Latvijai un latviešu tautai.

...

Eiropā latviešu virsnieku saime nebija organizēta. Virsnieki izklīda pa dažādām valstīm un kopēju organizāciju izveidot nebija iespējams. Ir ziņas, ka dibināta LVA Londonas nodaļa Anglijā, bet nav datu par tās sastāvu, darbību un izbeigšanās laiku.

...

Noslēgumā jāsecina, ka Latviešu virsnieku apvienību darbu trijos pasaules kontinentos gandrīz pusgadsimta garumā raksturo, un tas labi iekļaujas jēdzienos, kas rakstīti majora Viļa Hāznera Vēsturiskās apceres nosaukumā par DV darbību — *Laiks. Telpa. Ļaudis*. Iekļaujas tieši tāpēc, ka vairums LVA biedru Brīvajā pasaulē bija un ir Daugavas Vanagu Mūža biedri.

3. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIIEKU APVIENĪBA NEATKARĪBU ATGUVUŠAJĀ LATVIJĀ 1991.-2012.

LIEC ZOBENU ZEM GALVAS UN CIEŠI NEIEMIEDZ...

Andrejs Eglītis

1991. gada 26. oktobrī, 46 gadus pēc Otrā pasaules kara beigām, Pulvertornī (tagad — Latvijas Kara muzejā, 3. stāva 17. zālē) Rīgā, pulcējās dažādu likteņu latviešu virsnieki: Latvijas brīvvalsts Karaskolu beigušie virsnieki, kuru vairākums izcietis vardarbīgu ilgstošu izsūtījumu bij. Padomju Savienības soda nometnēs tālajos ziemeļos, mūžīgajā sasalumā, kā arī Latviešu leģiona virsnieki, ar Otrā pasaules kara kauju pieredzi frontē pie Ļeningradas (tagad Sankt Pēterburgas), Volhovas, Latgalē, Vidzemē, Kurzemes cietoksni, Berlīnes ielās un citur. Virsnienu vidū bija arī pāris jaunāku gadu vīru (atv. ltn. Aleksandrs Kalvāns, dz. 1931. gadā, atv. ltn. Jānis Antmanis, dz. 1928. gadā, kuri militāro pieredzi guvuši pēc kara padomju armijā; viņi vairs nav LVA biedri). Diemžēl, LVA arhīvā nav atrodams šīs sapulces dalībnieku saraksts.

LVA arhīva dokumentu un izskatīto Latvijas Valsts Vēstures arhīva materiālu (fonds 3414, apraksts 1, lieta 6; lieta 18 (LKSBV apvienības kartotēka) salīdzinājums ļāva rekonstruēt nepilnīgu 1. tabulā sniegto **virsnienu sarakstu**¹⁷, kuri **26.10.1991.** ar ārzemju Latviešu virsnienu apvienību atbalstu kā bijušie LKSBV apvienības biedri bija tiesīgi **atjaunot LVA darbību Latvijā**. LVA biedru sapulce ievēlēja valdi¹⁸ un revīzijas komisiju¹⁹.

17 G. Kramiņš *Latviešu virsnienu apvienība laikmetu griežos*. Žurnāls *Kadets* Nr. 26, R., 1999, 73. lpp.; LVA darbību Latvijā atjaunoja 34 bijušie LKSBV apvienības biedri.

18 sk. 58. lpp.

19 sk. 60. lpp.

LKSBVA biedri, kuri atjaunoja LVA darbību Latvijā

Nr. p. k.	DP (visi atvaļināti)	Uzvārds, vārds	LKS iz-laid.	Piederība LKSBVA	lestājies atjaunotajā LVA	Izsn. LVA apl. nnr.
1.	Vltn.	Ābeltiņš Oskars 12.12.1913.-07.1995.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	26.10.1991.	Nr. 17
2.	Vltn.	Bergs Fricis 06.10.1911.-08.02.1999.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	30.11.1991.	Nr. 18
3.	Kapt.	Bērziņš Jānis 04.05.1902.-10.07.1999.	5. ¹⁹²⁶	28.10.1929. ank. Nr. 303/31	29.10.1991.	Nav
4.	Kapt.	Brinkmanis Visvaldis 24.12.1915.-09.11.1995.	11. ¹⁹³⁷	anketas kartīte Nr. 203	29.11.1991.	Nr. 19
5.	Ltn.	Būda Jānis 11.02.1915.-23.09.1992.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	25.10.1991.	Nr. 6
6.	Ltn.	Fogels Volfrīds 11.12.1912.-08.08.1995.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	Nav datu	Nr. 22
7.	Vltn.	Fridrihsons Juris 14.07.1914.-18.05.2003.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 21
8.	Ltn.	Grunte Otomārs 30.11.1916.-16.03.1992.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 3
9.	Ltn.	Kalvis Teodors 02.11.1913.-27.09.1995.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 24
10.	Vltn.	Kārklīņš Fridrihs 05.07.1912.-04.03.2002.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	04.06.1992.	Nr. 25
11.	Ltn.	Knoks Valdis 13.10.1912.-18.07.1992.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	11.12.1991.	Nr. 2
12.	Vltn.	Kohs Oskars 01.06.1915.-28.10.2004.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	26.10.1991.	Nr. 12
13.	Vltn.	Ķezber[i]s [Ķēbers] Osvalds 13.03.1907.-22.01.1993.	10. ¹⁹³¹	anketas kartīte Nr. 671/116	11.08.1992.	Nr. 69
14.	Kapt.	Lēconis Harijs 18.03.1917.-19.01.2003.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	16.10.1991.	Nr. 28
15.	Kapt.	Liepiņš Valters 28.05.1907.-13.07.1999.	9. ¹⁹³⁰	anketas kartīte Nr. 473/63	12.11.1991.	Nr. 31

20 Tabulā norādītas pēdējās, t. sk. LR AS (NBS) atv. virsniekiem pielīdzinātās dienesta pakāpes; virsnieku dzimšanas, miršanas dati.

16.	Vltn.	Līguts Verners 22.09.1915.-04.03.2008.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	30.11.1991.	Nr. 30
17.	Vltn.	Nadziņš Paulis 31.10.1911.-16.08.1998.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	12.02.1992.	Nr. 32
18.	Vltn.	Ozoliņš Ernests 16.10.1914.-xx.12.1991.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	26.10.1991.	Nr. 8
19.	Vltn.	Ozols Edvīns 01.12.1913.-03.09.2008.	12. ¹⁹³⁸	15.10.1938. prot. Nr. 140	26.10.1991.	Nr. 33
20.	Kapt.	Pelcers Jānis 01.10.1913.-12.07.2003.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 34
21.	Vltn.	Pupons Nikolajs 15.04.1913.-07.04.1997.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 35
22.	Vltn.	Raiskums [Rēdlihs] Jēkabs 29.05.1910.-31.01.1992.	12. ¹⁹³⁸	anketas kartīte b/n; arhīva uzsk. Nr. 936	28.11.1991.	Nr. 4
23.	Vltn.	Stauvers Eduards 21.04.1917.-06.02.2007.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 39
24.	Ltn.	Straume [Rublauskis] Arnolds Haralds 27.04.1917.-27.08.1993.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 36
25.	Ltn.	Strauts Staņislavs 07.09.1917.-18.01.1995.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 38
26.	Vltn.	Tone Herberts 30.05.1914.-14.11.2004.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	30.10.1991.	Nr. 40
27.	Kapt.	Veinberģis Alfonss [Fricis] 15.10.1915.-19.08.1997.	5. ¹⁹²⁶	anketas kartīte Nr. 639/22	28.09.1992.	Nr. 43
28.	Vltn.	Vinklers Oļģerts 02.01.1917.-07.04.1995.	13. ¹⁹³⁹	06.09.1939. prot. Nr. 149	26.10.1991.	Nr. 13
29.	Kapt.	Zariņš Arnolds 29.04.1914.-14.12.2003.	11. ¹⁹³⁷	25.08.1937. prot. Nr. 126	26.10.1991.	Nr. 11
30.	Maj.	Zilvers Alfrēds 23.05.1906.-01.09.1998.	8. ¹⁹²⁹	anketas kartīte Nr. 144/27	20.02.1992.	Nr. 44

Šodien visi LVA darbības atjaunotāji iesaukti Aizsaules pulkos, kur viņi joprojām sargā un mūžīgi sargās Latvijas valsts neatkarību kā latviešu virsniecības stājas, izturības un Tēvzemes mīlestības paraugs.

Pēc neatkarības atjaunošanas nu jau divām virsnieku paaudzēm ir bijis gods šos pienākuma bruņiniekus pazīt un kopā ar viņiem strādāt. Atjaunotās LVA otrā valdes priekšsēdētāja atv. vltn. Tāļvalža Bērziņa teiktie vārdi, 2006. gada 26. oktobrī atzīmējot Apvienības

15. gadadienu „trāpa desmitniekā” arī pašreiz — Latviešu virsnieku apvienība „kā avots savā tecējumā kļūst par upi, un upe savu ceļu pāri šķēršļiem lauž gluži kā mūsu likteņupe Daugava”.

Lūk, ko stāsta NBS štāba priekšnieks, Apvienības biedrs kopš 1992. gada 30. novembra, brig. ģen. Andis Dilāns:

„1991. gads Latvijai un tās tautai bija izaicinājumu pilns; tas vainagojās ar Latvijas valsts faktisko neatkarības atjaunošanu. Līdz ar šo vēsturisko notikumu 1991. gadā sāka atjaunoties un veidoties gan valsts, gan sabiedriskās organizācijas. Šogad daudzas no tām svin savu 20 darba gadu jubileju. Arī Latviešu virsnieku apvienība (LVA).

1991. gada rudenī savu vietu sabiedriskajā dzīvē meklēja un atrada jaunieši, kuri jau janvāra barikāžu laikā apjauta, ka viņi būs vajadzīgi Latvijai. Mēs zinājām par Sabiedriskās drošības departamenta aktivitātēm, bijām tikušies ar bijušās Latvijas armijas virsniekiem, dzirdējuši viņu domas par armijas nepieciešamību, par virsnieku lomu armijā un Latvijas sabiedrībā. Daudzi manas paaudzes puīši sapņoja par dienestu savas valsts armijā. 1992. gada agrā pavasarī, kad no Daugavpils Valsts dienesta pārvaldes stājos Aizsardzības ministrijas Aizsardzības spēku Robežsardzes brigādē, tiku norīkots atjaunotās Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) pirmajā virsnieku un virsniekvietnieku mācību kursā, kurš tika organizēts Mālpilī.

Kursa laikā īpaši prātā palicis Latvijas armijas atvaļinātais virsleitnants (vēlāk kapteinis), Latvijas Karaskolas 1937. gada izlaiduma virsnieks Arnolds Zariņš, kurš ar domubiedriem atjaunoja LVA. Viesojoties NAA, viņš daudz stāstīja par Karaskolas tradīcijām, virsnieku vietu un lomu sabiedrībā un aicināja arī jaunos virsniekus savā lokā. Viņi ļoti cerēja uz mums — jaunajiem. Domāju, ka neesam likuši vilties. Toreiz, pēc izlaiduma, kad jau kļuva leitnants, pirmajā atjaunotajā Melnās kafijas vakarā (30.11.1992.) šo aicinājumu kopā ar mani pieņēma tikai daži virsnieki. Šajos deviņpadsmit gados, kopš esam LVA biedri, iespēju robežās esam piedalījušies Apvienības darbā. Daudz esmu domājis par vēlējumu, ko dzirdēju no bijušajiem Latvijas armijas virsniekiem — kļūt par savas tautas gara aristokrātiem. Tagad zinu, ka milzums darba jāiegulda sevis pilnveidošanā, lai tuvotos cēlajam mērķim.

Man ir patīams gandarījums būt vienam no pirmajiem atjaunotās Latvijas virsniekiem, kas pievienojās Latvijas Karaskolas absolventiem Latviešu virsnieku apvienībā. Tā bija virsnieku paaudze, kas smagajos kara un pēckara gados agri kļuva pieaugusi, pieņēma savas dzīves galvenos lēmumus un arī ar ieročiem rokās cīnījās par tautas brīvību un neatkarību, gūstot vienreizēju dzīves rūdījumu. Es patiesi apbrīnoju viņus, un man ir tas gods atrasties šo vīru vidū.

Mūsu apvienību ilgu gadu pēc A. Zariņa vadīja Latvijā pazīstams kordirģents, Latvijas Kara flotes virsnieks Tālvāldis Bērziņš. No vēstures liecībām zināms, ka daudzi latviešu virsnieki paralēli mācībām Latvijas Karaskolā studēja Latvijas Universitātē, Mākslas akadēmijā. Arī šodien jaunie virsnieki atbilstoši 21. gadsimtam meklē un atrod veidu kā izpausties gan mūzikā, gan literatūrā, mācās Latvijas un ārvalstu augstskolās. Visiem kopā mums jāpanāk, ka Latvijas Nacionālo bruņoto spēku virsnieki veido sabiedrības eliti, un te savs vārds jāsakā arī Latviešu virsnieku apvienībai.

Paldies, ka vēl arvien esat enerģiski un aktīvi, un atgādināt par sevi. Jo īpaši lielu pateicī-

bu jūs esat pelnījuši par jaunatnes nacionāli patriotisko audzināšanu un militāro tradīciju uzturēšanu, kā arī saiknes stiprināšanu starp karavīriem un sabiedrību.

Gatavojoties Latviešu virsnieku apvienības 90. gadskārtai, aicinu un novēlu iesaistīt savās rindās vairāk jauno virsnieku, it sevišķi tos, kuri nesen ir atvaļinājušies.

Sveicu garā un pārliecībā stipros cīnītājus! Sveicu visus LVA esošos un nākamos biedrus Latviešu virsnieku apvienības atjaunošanas 20. gadadienā!"

Atjaunotā LVA izstrādāja statūtus²¹, apstiprināja zīmogu un reģistrējās Tieslietu ministrijā²², vēlāk — kā sabiedriska organizācija Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā²³, kā biedrība — Biedrību un nodibinājumu reģistrā 07.09.2005., reģistrācijas apliecība Nr. 40008002264, uzņemot Apvienībā Latvijas armijas, Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku (NBS, toreiz — Aizsardzības spēku, Zemessardzes) militārā dienesta, rezerves un atvaļinātos virsniekus, kā arī ārvalstu armijās dienējušus latviešu izcelsmes virsniekus.

Apvienība sevi deklarējusi par pirmskara laika *Latvijas Karaskolu beigušo virsnieku apvienības* un *Latviešu virsnieku ģimeņu apvienības* tiesību, īpašumu un tradīciju pārmanotāju; atbilstoši spēkā esošajām likumdošanas normām 2001. gadā ieguva savā īpašumā 2,1 ha lielu zemes gabalu Carnikavas pagastā Gaujā, Uzvaras ielā 7, kas savulaik piederēja *Latviešu virsnieku ģimeņu apvienībai*. Visus īpašuma atgūšanas dokumentus kārtojis atv. kapt. Valdis Šteinbergs, 2002. gadā reģistrējot to zemesgrāmātā.

2005. gadā LVA ieguva sabiedriskā labuma organizācijas statusu.

Pirmā LVA biedru sapulce par apvienības himnu pieņēma Leonīda Breikša dziesmu *Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai*.

Divdesmit viena gada laikā, no 1991. gada līdz 2012. gadam, atjaunotās LVA biedru skaits ir svārstījies; savulaik tas pārsniedzis simtu, kopš 2009. gada sarucis zem simta. 2012. gada novembrī LVA ir 84 biedri, 4 Goda biedri: atv. viceadm. Gaidis Andrejs Zeibots, atv. ASV rezerves brig. ģen. Vilmārs Kukainis, ģenerālleitnants Raimonds Graube, bij. aizsardzības ministrs Ģirts Valdis Kristovskis un 2 biedri-veicinātāji — atv. ltn. Kārlis Vanags, vsrž. Jānis Lācis. Ārvalstīs dzīvo 16 virsnieki; militāro dienestu pilda 5; pārējie — atvaļināti no NBS, ZS, savulaik dienējuši Latviešu leģionā, ārvalstu armijās; daži virsnieki pieredzi guvuši bij. padomju armijā; viena civilpersona. Nodaļu pagaidām nav.

Esam zaudējuši pirmos atjaunotās LVA Goda biedrus LKOK, TZO virsnieku, atv. vlt. Arvīdu Lauri (16.07.1901.-11.08.2003.) un TZO virsnieku, Francijas Goda leģiona kavalieri (2001), Latvijas Kara flotes komandkapteini Hugo Legzdiņu (07.12.1903.-20.07.2004.); biedru-veicinātāju, militāro vēsturnieku un literātu Eiženu Skurupiju (12.7.1927.-27.07.2007.). Latvijā un ārvalstīs Aizsaulces pulkos iesaukti kopskaitā 178 Apvienības biedri.

Kopš 1991. gada atjaunotajā LVA kopskaitā darbojušies 277 biedri (neskaitot Goda biedrus un biedrus veicinātājus).

Apvienības biedru vidū "ar zobenu zem galvas" dzīvo un domā četri²⁴ LKS beigušie

21 Statūtu redakcijas pieņemtas: 30.11.1991., 28.02.2000., 13.03.2002., 20.07.2005., 13.05.2010.

22 22.04.1993. izsniegta pirmā reģistrācijas apliecība.

23 28.02.2000.

24 Kopš 2012. gada 3. decembra tikai trīs.

virsnieki, kuri nu jau kļuvuši vecāki par savu 1922. gadā dibināto Latvijas Karaskolu beigušo virsnieku apvienību.

Per aspera ad astra!

Virsleitnants **Jānis Bachmanis**

Vienīgais Latvijas Karaskolas 13. izlaiduma (1939) pārstāvis 2012. gada 21. oktobrī Lielbritānijā nosvinēja 100 gadu jubileju

Latvijas Valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa 1939. gada 1. septembra 260. pavēlē armijai un flotei par kadetu paaugstināšanu leitnanta pakāpē viņam arī ir zīmīgais 100. kārtas numurs.

Dzimis 1912. gada 21. oktobrī Svētciena pagastā. No 1937. gada līdz 1939. gadam mācījies Latvijas Karaskolā. Bij. PSRS nodevīgais un prettiesiskais iebrukums Latvijā 1940. gadā mainīja arī Jāņa Bahmaņa izvēlēto dzīves ceļu — iznāca dienēt trīs armijās: Latvijas armijas Latgales artilērijas pulkā; sarkanarmijas 24. teritoriālajā korpusā; Latviešu leģiona 19. divīzijas Artilērijas pulkā. Par varonību kaujās 1944. gadā apbalvots ar II un I šķ. Dzelzskrustu.

Pēc Otrā pasaules kara beigām nokļuvis Anglijā. Sapratis, ka Latvijā atgriezties nav cerību. Sācis strādāt fabrikā. Mācoties neklātienē, ieguvis tehniskā zīmētāja diplomu un šajā profesijā nostrādājis 20 gadus.

Kursos apguvis arī gleznošanas tehniku. Gleznojis galvenokārt dabas skatus akvareļu tehnikā, sarīkojis savu gleznu izstādi vietējā angļu baznīcā.

Latviešu virsnieku apvienībā iestājies 1994. gadā.

J. Bahmaņa kungs vairākkārt viesojies Latvijā, tajā skaitā — Pasaules latviešu virsnieku 3. saietā 2001. gada 25. jūlijā.

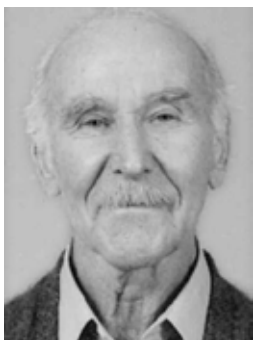
Telefonsarunā, atsūtot sveicienus no Anglijas NAA kadetiem un mācībspēkiem Melnās kafijas vakarā 2010. gada 30. novembrī, sirmmais virsnieks Jānis Bahmanis sacīja: **“Novēlu jums visiem laimīgi dzīvot un strādāt Latvijā, kas man, diemžēl, nebija iespējams.”**

Arī Jāņa dzīvesbiedre Anglijā nosvinējusi savu 100 gadu jubileju un nu jau aizgājusi Mūžībā.

Sirmmais kungs aktīvi darbojies visu garo mūžu — uzcēlis māju, līdz 2012. gada rudenim rosījis dārzā; interesējas par notikumiem Latvijā un pasaulē. Tagad pārcēlies uz dzīvi veco ļaužu aprūpes namā. Tuvinieku ne dzimtajā Latvijā, ne Anglijā Jāņa ģimenei nav.

Atsaucoties LVA lūgumam, Latvijas Republikas vēstnieks Lielbritānijā Eduards Stiprais 2012. gada 21. oktobrī apsveica vlt. Jāni Bahmani 100 gadu jubilejā un pasniedza viņam Latvijas Valsts Prezidenta Andra Bērziņa, aizsardzības ministra Dr. Arta Pabrika, NBS komandiera, ģenerālleitnanta Raimonda Graubes, NAA rektora p. i. pulkvežleitnanta Viestura Bubuča un LVA valdes un Apvienības biedru apsveikumus. Jubilāru apsveica arī DV Fonda pārstāvis Laimonis Ceriņš ar kundzi un Boltonas pilsētas mērs.

Vēlam Jānim Bahmanim *Daudz baltu dieniņu!*

Leitnants Jānis Celmiņš

Viestura ordeņa kavalieris (2009)

2012. gadā atzīmēja 95. dzīves gada jubileju

Vienīgais LKS 14. izlaiduma un visu LKS izlaidumu pārstāvis Latvijā

Dzimis 1917. gada 22. maijā Stienes pagastā. Beidzis Rīgas 1. ģimnāziju.

1937. gadā kā brīvprātīgais izgājis jaunkareivju apmācību 2. Liepājas kājnieku pulkā; 1938. gada 11. aprīlī beidzis Instruktoru rotas kursu pie šī pulka; dižkareivis. Komandēts uz virsnieku vietnieku kursiem Dau-gavpilī pie LKS. Tos beidzis augustā. Kā kaprālis komandēts uz 3. Jelgavas kājnieku pulku un rekomendēts iestājam LKS.

1940. gada 27. jūlijā (pēdējais 14. izlaidums) beidzis Latvijas Karaskolu; leitnants; norīkots Auto-tanku brigādē; prettanku motorizētajā divizionā Rīgā; vada komandiera palīgs, jaunākais virsnieks.

1940. gada septembrī inkorporēts sarkanarmijas 24. teritoriālajā korpusā, 183. strēlnieku divīzijā, atsevišķajā motorizētajā prettanku lielgabalu bataljonā Slokā; vada komandiera palīgs. Nozīmēts arī par slēpošanas instruktoru. Bijis militārās mācības (zēniem) pasniedzējs Slokas pamatskolas vecākajās klasēs.

1940. gada septembrī inkorporēts sarkanarmijas 24. teritoriālajā korpusā, 183. strēlnieku divīzijā, atsevišķajā motorizētajā prettanku lielgabalu bataljonā Slokā; vada komandiera palīgs. Nozīmēts arī par slēpošanas instruktoru. Bijis militārās mācības (zēniem) pasniedzējs Slokas pamatskolas vecākajās klasēs.

1941. gada janvārī nosūtīts uz korpusta tanku apkarošanas kursiem Tukumā. Apmēram nedēļu pirms Vācijas-PSRS kara sākšanās viņam kopā ar sava vada karavīriem izdevies izbēgt no Litenes nometnes.

Viņš ir tas jaunais vīrietis, kurš ar uzticamu draugu palīdzību 1944. gadā trīs reizes speciāli aprīkotā motorlaivā šķērsoja Baltijas jūru, vedot uz Zviedriju latviešu puīšus, kuriem draudēja vācu represijas, un glāba tautiešus, arī sievietes un bērnus, no iznīcības vācu-krievu kara mutulī. Jāņa segvārds toreiz bija Laimonis Petersons. Viņam laimējās — laivu nesabombardēja ne krievu, ne vāciešu lidmašīnas, laivu nenogremdēja karotāju zemūdenes.

Pēc Otrā pasaules kara Jānis dzīvo, mācās, strādā Zviedrijā, Holandē, ASV. Kļuvis mākslas priekšmetu pazinējs un kolekcionārs.

1995. gadā atgriezies Latvijā. 2002. gadā iestājies Latviešu virsnieku apvienībā (LVA).

Daudzkārt stāstījis par audzināšanu Latvijas Karaskolā, dalījies atziņās ar Latvijas jauniešu sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem, Apvienības virsniekiem un katru, kas apciemojis viesmīlīgo virsnieku. Vairākkārt īsāku vai garāku laika periodu finansiāli atbalstījis daudz bērnu ģimenes, kuras neatkarību atguvušajā Latvijas valstī saskārušās ar nopietnām materiālām grūtībām.

2010. gada vasarā Jānis kopā ar LVA virsniekiem bija Ventas krastmalā Ventspilī. Šis Kurzemes puses vēji atgādināja Jānim 1944. gada bīstamos laivu ceļus uz Gotlandi.

Apbalvots ar NBS komandiera goda zīmi *Par nopelniem*, 2. pak. (2004); Valsts aizsardzības fonda *Lāčplēsis* goda zīmi; Kara nopelnu krustu ar šķēpiem. Bijis skautu organizācijas biedrs.

2010. gada 30. novembrī NAA kadeti un mācībspēkiem sūtījis vēlējumu: *jaunībā mācīties visu, kas iespējams, sportot, norūdīties un būt patstāvīgiem savos spriedumos.*

Kapteinis Teodors Liepa

(līdz 1940. gadam Linde)

2012. gadā svinēja 97. dzīves gadskārtu.

Dzimis 1915. gada 29. janvārī. Latvijas Karaskolas pēdējā 14. izlaiduma (1940) leitnants.

Latvijas armijas, sarkanarmijas, Latviešu leģiona un angļu Sardžu vienību pie angļu armijas virsnieks. Virsleitnanta dienesta pakāpi ieguvis 1942. gada pavasarī Krāslavā. Pēdējais amats — 267. Rēznas bataljona 1. rotas komandieris. Piedalījies kaujās Krievijā, Latvijā. Smagi ievainots 1944. gada 14. septembrī austrumos no Jelgavas starp Zālītes — Garozas stacijām. Evakuēts ārstēties uz Vāciju. Pēc tam — dienējis Latviešu leģiona veselības uzlabošanas vienībās. Pēc kapitulācijas 1945. gada 8. maijā internēts plkv. Viksnes vienībā Vācijā. No 1945. gada rudens līdz 1946. gada martam gūsts Cēdelgemā, Beļģijā. Izceļojis uz Lielbritāniju un tur aizvadījis lielāko dzīves gadu skaitu. Kopā ar kundzi Antoņinu izaudzināti un izkoloti bērni — dēli un meita.

Teodors vairākkārt viesojies Latvijā. LVA iestājies 1994. gada 3. septembrī. Ar AM 28.10.1994. pavēli Nr. 77_mk T. Liepam dienesta pakāpe pielīdzināta Aizsardzības spēku atvaļināto virsnieku dienesta pakāpei.

Telefonsarunās uzturēti ciešāki sakari ar Latvijas Karaskolas kursa biedru, atv. virsleitnantu Jāni Incīti (†2008.) un bijušo Apvienības priekšsēdētāju, atv. virsleitnantu Tāļivaldi Bērziņu (†2009.), pēdējos gados — ar LVA sekretāri Maiju Zālīti.

Telefonsarunās uzturēti ciešāki sakari ar Latvijas Karaskolas kursa biedru, atv. virsleitnantu Jāni Incīti (†2008.) un bijušo Apvienības priekšsēdētāju, atv. virsleitnantu Tāļivaldi Bērziņu (†2009.), pēdējos gados — ar LVA sekretāri Maiju Zālīti.

Sirmis virsnieks joprojām garā možs. Vēstulē Tāļivaldim Bērziņam 2001. gadā Teodors rakstīja: "...Interesētu redzēt Džūksti, Jaunpili un Lesteni, ar to saistītas bataljona gaitas... Arvien vēl ceru, ka kādreiz vēl varēšu izbraukt uz Latviju ieelpot Dzimtenes gaisu."

Telefonsarunā 25.11.2010. sūtījis novēlējumu NAA kadetiem un mācībspēkiem 30. novembra Melnās kafijas vakarā: "**Vienmēr palieciet latvieši — uzticīgi savai Latvijai!**"

Apbalvojumi: Dzelzskrusts, 2. šķ. (14.05.1944.), 1. šķ. (11.10.1944.); Nopelnu krusts ar diviem šķēpiem, 2. šķ. (30.01.1944.); Latvijas Republikas AM goda zīme *Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā* (1999); NBS komandiera goda zīme *Par nopelniem*, 3. pak. (2004).

Virsleitnants Jānis Radziņš

2012. gadā nosvinēja 99. dzīves gadskārtu Adelaidē, Austrālijā Aizsaules pulkos iesaukts 2012. gada 3. decembrī

Dzimis 1913. gada 19. oktobrī Rīgas apriņķa Ķēču pagasta Sērmuižas mājās. Latvijas Karaskolas pēdējā 14. izlaiduma (1940) leitnants.

1935. gadā iesaukts obligātajā karadienestā Latvijas armijā. Dienējis 1. Jātņieku pulkā Daugavpilī. Beidzis instruktoru un virsnieka vietnieku kursus. Paaugstināts virsnieka vietnieka dienesta pakāpē.

1938. gadā maijā iestājies virsdienestā tajā pašā 1. Jātņieku pulkā. Rudenī izturējis konkursu, uzņemts Latvijas Karaskolā un 1940.gada 27. jūlijā to beidzis leitnanta dienesta pakāpē. Iedalīts Krasta artilērijas pulkā, 2. divizionā Bolderājā. Norīkots par 1. Bruņotā vilciena baterijas vada komandieri.

Pēc sarkanarmijas ienākšanas Latvijā pulks izformēts. Paturēti tikai bateriju, vadu un vilciena komandieri. Par divizona komandieri iecelts pltn. Kraiņevs²⁵. Vienības ieskaitītas Baltijas Sarkanā karoga kara flotē. J. Radziņš iecelts par 2. divizona saimniecības komandas priekšnieku, neatbrīvojot no vada komandiera pienākumiem. Divizons pārcelts no Bolderājas uz Ventspili.

Sākoties vācu uzbrukumam, divizons atstājis pozīcijas, atgājis uz Rīgu, tad — uz Ļeņingradu. Īsi pirms pozīciju atstāšanas divīzijas komandieris izsaucis Radziņu pie sevis, informējis, ka viņš ar pavēli tiek pārcelts uz citu posteni; paaugstināts par virsleitnantu un iecelts par 1. Bruņotā vilciena baterijas komandieri. Atkāpjoties bruņu vilciens ticis līdz Bulduru tiltam pār Lielupi; tiltu uzspridzinājuši krievu robežsargi. Vajadzējis kājām doties uz Rīgu, kur galvenajā stacijā jau bijis padots norīkojumam uz Ļeņingradu grezns cara laika vilciens. Radziņa baterijas mantas no Ventspils vestas smagajā automašīnā, bet arī tā nav tikusi pāri Bulduru tiltam. Jānis gājis mašīnu meklēt, bet, atgriežoties stacijā, visi vilcieni jau bijuši aizbraukuši. Radziņš saviem karavīriem teicis, ka viņš uz Krieviju nebrauks. Dabūjis privātu žaketi, nakti pārļaidis degošajā lekšrīgā. Otrā dienā aizbraucis uz savu dzīvokli Bolderājā, pārgērbies latviešu virsnieka formastērpā, braucis atpakaļ uz Rīgu. *Māmuļā* (RLB namā) sapulcējies diezgan daudz Latvijas armijas virsnieku, t. sk. arī no Vācijas atbraukušie plkv. ltn. Viktors Degļavs (1902.-1941.) un plkv. ltn. Aleksandrs Plensners (1892.-1984.).

J. Radziņš nav varējis saprasties ar vācu okupantiem, aizbraucis uz laukiem un strādājis tēva saimniecībā. 1941. gada rudenī iestājies Latvijas Universitātes Tautsaimniecības fakultātē. Studējis un strādājis.

1944. gada februārī iesaukts Latviešu leģionā, iedalīts 1. Robežapsardzības pulkā par 2. bataljona 8. rotas komandieri. Pēc īsām apmācībām pulks nosūtīts uz Abreni, lai tūlīt dotos uz fronti.

Karavīri to uztvēruši kā krāpšanu; sākusies dezertēšana. Pulks izformēts.

Radziņš palicis smagās zenīartilērijas baterijā Ostrovas rajonā. Tad ar kaujām cauri Latvijai 7. oktobrī nonācis Rīgas apkārtnē.

Naktī no 12. uz 13. oktobri pirms Rīgas krišanas kā pēdējie ar savu bruņutransportu pa dzelzceļa tiltu šķērsojuši Daugavu. 14. oktobra pēcpusdienā nonākuši Kurzemes cietoksnī pie Džūkstes.

Jānis Radziņš piedalījies visās piecās Kurzemes cietokšņa lielkaujās. 1945. gada februāra beigās sūtīts uz kursiem Vācijā, Rērikas pussalā Šongovā (*Schongau*).

Izrādījies, ka uz Šongovu nav iespējams tikt, ceļi sabombardēti, jābrauc caur Prāgu, Čehijā. Prāgā iebraucis 10. aprīlī, gājis kārtot dokumentus tālākai braukšanai, bet saņēmis paziņojumu, ka kursi nenotiks. Jāatgriežas savā vienībā Kurzemē, bet ceļš uz Kurzemi jau bijis slēgts.

25 Ziņas no J. Radziņa autobiogrāfijas.

Jānis ticies ar dzīvesbiedri Ēriku, devušies uz Lībeku, nokļūstot angļu zonā. Jānis aizturēts, ievietots gūstekņu nometnē, bet drīz abi kopā devušies uz bēgļu nometnēm.

1948. gada otrajā pusē sācies izceļošanas "drudzis". Karavīrus-leģionārus pieņēmusi tikai Austrālija un Brazīlija. Radziņi izvēlējušies Austrāliju.

1949. gada 24. jūnijā no Neapoles ar ASV armijas transportkuģi devušies uz Dienvidaustrāliju. 20. jūlijā sākusies Radziņu dzīve Austrālijā.

Līgumā paredzētos gadus nostrādājuši uz Dienvidaustrālijas dzelzceļa.

Jānis Radziņš rosinājis LKSBVA atjaunošanu Adelaidē. Darbojies Adelaides kopā. 1993. gadā iestājies atjaunotajā LVA Latvijā; viesojoties Dzimtenē, aktīvi piedalījies tās darbā.

Atgūta arī tēva saimniecība Latvijā. Jānis sāpīgi pārdzīvo Tēvzemes saimnieciskās dzīves lēno atkopšanos no okupācijas gadu brūcēm un netikumiem.

Jau vairākus gadus uz Dzimteni atbraukt Jānis Radziņš nespēj. Savus vecākus aprūpē meita Ilze. Ar viņas starpniecību Apvienība uztur sakarus ar sirmo, cienijamo virsnieku, kura sirds pieder Mātei Latvijai.

Sūtot sveicienus NAA kadetiem un mācībspēkiem Melnās kafijas vakarā 2010. gada 30. novembrī, sirmais virsnieks meitai Ilzei diktējis Valsts Prezidenta Kārļa Ulmaņa vārdus: **"Katrai valstij visdrošākie, uzticamākie palīgi un sargi ir viņas pašas dēli. Un ikkatra valsts atrod labus draugus tikai tad, kad viņas pašas dēli ir gatavi par viņu cīņā iet."**

Apbalvojumi: Latvijas aizsardzības ministra Atzinības goda zīme (2004), goda zīme *Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā* (1999); NBS komandiera goda zīme *Par nopelniem*, 2. pak. (2002). J. Radziņam ir apbalvojumi par drošsirdību kaujās, bet ar tiem viņš nelepojas — neesot priekš tiem cīnījies.

Virsliecinants Jānis Radziņš ar militāru godu izvadīts 2012. gada 11. decembrī Adelaidē no kapelas *Florey Chapel, Centennial Park* svinīgā Dievkalpojumā, ko vadīja mācītājs Dr. Ivars Ozols. Kremēts. (Sk. arī 85. lpp.).

LVA priekšsēdētāji, valdes un citas institūcijas

Aizvadītajā laika periodā atjaunotās LVA darbu vadījuši pieci valdes priekšsēdētāji un strādājušas 10 valdes.

26.10.1991.-30.11.1995.

Atvaļināts kapteinis **Arnolds Zariņš**

(29.04.1914.-14.12.2003.)

Dzimis Lēdurgas pagasta zemes nomnieku ģimenē kā jaunākais no 7 bērniem. Beidzis vidusskolu; brīvprātīgi pieteicies dienestā Latvijas armijā. Dienējis 6. Rīgas kājnieku pulkā, beidzis instruktoru rotu. 1937. gadā (11. izlaidums) beidzis Latvijas Karaskolu, leitnants. Ieskaitīts 3. Jelgavas kājnieku pulkā. 1940. gadā virsleitnants. Pēc Latvijas okupācijas ieskaitīts 24. teritoriālajā strēlnieku korpusā (TSK). 1941. gada 14. jūnijā armijas vasaras nometnē Ostroviešos (blakus Litenei) organizējis pretošanos. Traģiskajās latviešu virsnieku aresta dienās izdevies izbēgt. 1944. gadā Vācijā mobilizēts Latviešu leģionā un nosūtīts uz Kurzemes cietoksni. Pēc Vācijas kapitulācijas 1945. gada 8. maijā turpinājis cīņu Latvijā nacionālo partizānu rindās. 1947. gadā arestēts, notiesāts uz 25 gadiem, izsūtīts uz soda nometni Intā. 1956. gadā atbrīvots, atgriezies Latvijā, strādājis dažādās darba vietās, jo Rīgā dzīvot nedrīkstējis.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas ir viens no LVA atjaunotājiem un 26.10.1991. tiek ievēlēts par pirmo atjaunotās LVA valdes priekšsēdētāju. Ar AM 08.11.1993. pavēli Nr. 62-mk pielīdzināšanas kārtībā A. Zariņam piešķirta kapteiņa dienesta pakāpe. Ar militāru godu apglabāts 2003. gada 18. decembrī II Meža kapos Rīgā.

[Kadets Nr. 32, R., NAA, 2004, 91. lpp.].

Svarīgi šī perioda darbi:

- Latvijas Karaskolas tradīciju atjaunošana un iedzīvināšana Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un kadetu audzināšanas darbā;
- LVA biedru, Latvijas armijas virsnieku tiesību atjaunošana (12.08.1992. Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidija lēmums) — aizsardzības ministrs uz LVA ierosinājuma pamata tiesīgs pielīdzināt bij. Latvijas armijas virsniekus Aizsardzības spēku atvaļinātajiem virsniekiem, tādējādi atjaunojot virsniekiem dienesta pakāpes. Vēlāk dienesta pakāpes tika pielīdzinātas arī Latviešu leģiona virsniekiem, kuri iestājās Zemessardzes dienestā;
- iedibināta sadarbība ar Aizsardzības ministriju (AM);
- līdzdalība Pasaules latviešu virsnieku saietā organizēšana Rīgā 1993. gadā;
- atjaunotās neatkarīgās Latvijas NBS un sabiedrības, sevišķi jauniešu, kopības un patriotisma sajūtu kaldināšana Varoņu dienas atceres pasākumos 22. jūnijā Brāļu kapos Rīgā, Cēsis u. c.;
- gādāts par veco, slimo, vientuļo virsnieku aprūpi un materiālu atbalstu;
- aizsākta tradīcija mirušos LVA biedrus Mūžībā izvadīt ar militāru godu.

30.11.1995.-16.01.2008.

Atvaļināts virsleitnants **Tālvāldis Bērziņš**

(18.02.1918.-31.03.2009.)

Dzimis Madonas apriņķa Lazdonas pagastā skolotāju ģimenē. 1937. gadā beidzis Rīgas 2. ģimnāziju. Izcēlies ar muzikālu talantu un neremdināmu vēlēšanos kļūt par jūrnieku. Tāpēc jau ģimnāzista gados bijis jaunākais matrozis uz kokvedēja kuģa līnijā Rīga — Holandes ostas. 1937. gadā iestājies Latvijas Karaskolā (4-gadīga jūras kadetu apmācību programma, ne-notikušā 15. izlaiduma jūras kadets); dienējis 4. Valmieras kājnieku pulkā, izgājis vasaras praksi uz kara kuģiem, beidzis Krišjāņa Valdemāra tālbraucēju stūrmaņu klasi, praktizējies uz mīnu divizionā kara kuģiem; pilna apmācības kursa beigšanai padomju okupācijas dēļ pietrūka viens gads. 1940. gadā ar Mīnu divizionā traleriem no Boderājas pārdislocēts uz Liepāju. Rudenī atsaukts uz Flotes štābu — turpināt mācības Ļeņingradas kara jūrskolā vai demobilizēties. T. Bērziņš izvēlējies pēdējo. 1943. gadā iesaukts Latviešu leģionā, piedalījies kaujās pie Staraja Rusas 15. divīzijas zenītartilērijas sastāvā; vēlāk — sakaru vada komandieris; piedalījies 15. un 19. latviešu divīzijas kopējā kaujā pie Saproņova augstienes 93,4 Mudes (Velikaja) upes krastos un Latvijas teritorijā (19. div.) kaujās līdz Kurzemei — Džūkstei, Bikstiem, Lestenei. Pēc Vācijas kapitulācijas no Jelgavas gūstekņu nometnes nonācis Tulas ogļraktuvēs (1945.-1946.). Jūrnieka karjera bija beigusies. 1953. gadā beidzis Latvijas Valsts konservatorijas (tagad — Latvijas Mūzikas akadēmija) kordiriģentu klasi. Diriģējis vairākus slavenus korus; bijis bērnu mūzikas skolas direktors un mācībspēks, 2003. gadā Dziesmusvētku Goda virsdiriģents. Atmodas gados atjaunojis saites ar ciņu biedriem, ar latviešu virsniekiem, Latvijas Jūrniecības savienību, korporāciju *Fraternitas Lataviensis*. LVA iestājies 13.08.1992. Ar AM 08.11.1993. pavēli Nr.60-mk pielīdzināšanas kārtībā piešķirta virsleitnanta dienesta pakāpe. Kopš 1995. gada 30. novembra 12 gadus bijis LVA valdes priekšsēdētājs. 1991. gadā iestājies Zemessardzes 65. Atsevišķajā studentu rotā (vēlāk — Studentu bataljonā), tās padomnieks. 1993. gadā dibinājis un līdz 2006. gadam vadījis LNKB vīru kori *Tēvija*. 07.04.2009. ar militāru godu guldīts II Meža kapos, Rīgā.

[*Kadets*, Nr.23, R., Junda, 1997, 58. lpp.; Nr.37, R., NAA, 2009, 93. lpp.].

Perioda aktivitātes:

- sekmēta Latvijas Karaskolas tradīciju nostiprināšanās un tālākattīstība NAA; iedibinātas un uzturētas iekšējās tradīcijas Apvienībā;
- turpināta rūpēšanās par LVA biedru, Latvijas armijas un Latviešu leģiona virsnieku dienesta pakāpju pielīdzināšanu NBS atvaļināto virsnieku dienesta pakāpēm;
- sarīkots LVA 1. seminārs *Latviešu karavīrs vēsturiskā skatījumā*;
- augusti LVA atpazīstamība sabiedrībā;
- LVA ieguvusi Sabiedriskā labuma organizācijas statusu.

16.01.2008.-02.01.2009.

Atvaļināts majors **Roberts Millers**

(02.10.1942.-02.01.2009.)

Dzimis Rīgā. 1960. gadā beidzis Rīgas 47. vidusskolu. No 1964. g. līdz 1967. g. dienējis padomju armijā, Melnās jūras kara flotē, beidzis seržantu skolu. Pēc dienesta bijis šoferis Rīgas taksometru parkā. Pēc vairākkārtīgām atkārtotām mācībām — rezerves vecākais leitnants. Strādājis dažādās darbvietās saimnieciskos un administratīvos amatos. Aktīvs latviešu tautas Trešās atmodas notikumu līdzdalībnieks, Latvijas Tautas frontes (LTF) grupas vadītājs Inčukalna pagastā; LTF domnieks un valdes loceklis Siguldā, tās apkārtnē, no 1990. gada — LTF Domes domnieks. Rīgas rajona Brīvprātīgo vienību (vēlāk — Īpašo vienību) priekšnieks, Brīvprātīgo kārtības sargu štāba priekšnieks. Barikāžu dienās, no 1991. gada 13. janvāra līdz 20. aprīlim, Televīzijas torņa un TV ēkas diennakts apsardzības priekšnieks Zaķusalā Rīgā. LTF Aizsardzības komisijas sastāvā piedalījies Likuma par Latvijas Republikas Zemessardzi izstrādē. 1991. gada augustā organizējis Rīgas rajona Īpašo vienību vīrus Augstākās Padomes ēkas aizsardzībai Rīgā. Tūlīt pēc puča sekmīgi vadījis Rīgas rajona kompartijas īpašumu pārņemšanu. Ar lielu personīgu entuziasmu izveidojis Rīgas apriņķa Zemessardzes (ZS) pulku (nokomplektēts štābs, apmācīta operatīvā vienība u. c. struktūras; pusgada laikā pulkā apm. 1000 vīru), uzņemot tajā paša iepazītos Īpašo vienību dalībniekus; bijis šīs vēsturiskās vienības pirmais un vienīgais komandieris. ZS pulka zemessargi piedalījušies valsts robežu apsardzībā, kopā ar Rīgas muitas pārvaldes muitniekiem darbojušies Rīgas dzelzceļa stacijā. Ar ZS priekšnieka 1993. gada 13. maija pavēli Nr. 27 paaugstināts ZS majora dienesta pakāpē. ZS reorganizācijas gaitā pulks sadalīts ZS 17. un 19. bataljonā. R. Millers bijis ZS 19. bataljona komandieris līdz atvaļināšanai no profesionālā militārā dienesta 2001. gada 31. decembrī. Turpinājis sabiedriskā kārtā strādāt savā bataljona ZS Veterānu vienībā.

2002. gada 7. maijā iestājies LVA, aktīvi iesaistījies tās darbā un 2004. gadā ievēlēts Apvienības valdē, valdes priekšsēdētāja biedrs. 2008. gadā ievēlēts par LVA valdes priekšsēdētāju. Bijis plkv. Oskara Kalpaka Piemiņas fonda Goda priekšsēdētājs. Ar militāru godu 2009. gada 8. janvārī guldīts ģimenes kapavietā II Meža kapos, Rīgā.

[Kadets Nr.37, NAA, Rīga, 2009, 87.lpp.]

Svarīgākie darbi:

- katru gadu sadarbībā ar Rīgas Domi, Barikāžu muzeju un Zemessardzes struktūrvienībām rīkoti Barikāžu atceres pasākumi Zaķusalā;
- sākts Mores atceres pasākumu **norises** koordinācijas darbs;
- iedibināta regulāra sadarbība ar Ošupes pagasta Degumnieku pamatskolu, atbalsot jaunsargu un skolnieku vasaras nometņu darbu plkv. Oskara Kalpaka dzimtas mājās *Liepsalās*; notikušas tikšanās ar skolniekiem un jaunsargiem vairākās citās skolās un nometnēs.

25.02.2009.-04.06.2010.

Atvaļināts pulkvežleitnants **Normunds Aizpurs**
(dz. 25.01.1966.)

Dzimis Gulbenē. 1984. gadā beidzis Mālpils sovhoztehnikumu, 1990. gadā — Kirova aviācijas inženieru karaskolu, 1999. gadā — Latvijas Republikas Nacionālo aizsardzības akadēmiju, 2002. gadā — Valodas skolu Kanādā, 2003. gadā — Džordža Māršala koledžu Vācijā (21. gadsimta līderis un starptautiskā drošība), 2005. gadā — maģistratūru Informācijas Sistēmu Menedžmenta Augstskolā (ISMA) ASV; garnizona priekšnieku kursus Zviedrijā; miera uzturētāju kursus Dānijā.

Dienesta gaita: nodaļas komandieris (karaskolā), vada komandieris; 1991.-1992. gadā Gulbenes 25. ZS bataljona štāba priekšnieks; 1992.-1994. gadā NAA kadetu rotas komandieris; NAA Mobilo strēlnieku fakultātes priekšnieka vietnieks. LATPLA 1. komandieris (pirmais vads, kas tika gatavots misijai kopā ar dāņu miera uzturēšanas spēkiem); 1994.-1996. gadā NBS Štāba bataljona komandieris; Ādažu mācību centra (brigādes) komandieris; 1996.-2002. gadā NAA prorektors administratīvajā darbā; gadu pildījis NAA rektora pienākumus; 2002.-2003. gadā Rīgas garnizona komandants; 2004.-2006. gadā NBS štāba administrācijas departamenta priekšnieks; Latvijas kontingenta komandieris miera uzturēšanas misijā Kosovā; Multinacionālās brigādes štāba priekšnieka vietnieks; Latvijas kontingenta komandieris starptautiskā misijā Irakā; Multinacionālās divīzijas plānošanas daļas priekšnieks. 2007. gadā atvaļināts no militārā dienesta. Gulbenes novada Bērnu un jaunatnes sporta skolas direktors. LVA biedrs kopš 1992. gada 30. novembra. 2010. gada 4. jūnijā atsaukts no LVA valdes priekšsēdētāja amata.

Šajā periodā iesāktas Apvienības sarunas ar karavīru sabiedriskām un citām radniecīgām organizācijām par kopīgiem, sarunu dalībniekus interesējošiem, jautājumiem.

No 2010. gada 4. jūnija —
atvaļināts kapteinis **Aleksejs Ozoliņš**
(dz. 15.03.1934.)

Dzimis Rīgā. Audzis audžuvecāku ģimenē. No 1953. gada līdz 1957. gadam dienējis bij. PSRS Melnās jūras Kara flotē; beidzis Kara flotes štāba kursus Sevastopolē; rez. leitnants (1957). Beidzis Rīgas Elektromehānisko tehnikumu. Pabeidzis pilnu teorētisko un praktisko mācību kursu Rīgas politehniskā institūta (tagad RTU) Elektroenerģētikas fakultātes vakara nodaļā.

Strādājis Rīgas apgaismes tehnikas rūpnīcā, energosaimniecības priekšnieks; pēc tam — mācībspēks RPI. PSRS sporta meistars orientēšanās sportā.

1991. gada Barikāžu dalībnieks; RTU barikāžu aizstāvju vienības komandieris; Augstākās Padomes ēkas Aizsardzības štāba dalībnieks. Zemessardzes ierindas dienests no 1991. gada 14. decembra līdz 1999. gada 8. maijam; ZS 65. Atsevišķās rotas (vēlāk — Studentu bataljona) komandieris. Šajā periodā beidzis vada, rotas un bataljona komandieru kursus Cēsu KMC un Rīgā; ZS vienību starptautiskas sadarbības kursus Zviedrijā; apmeklējis ASV Nacionālās gvardes struktūras. Virsleitnants 1993. g.; kapteinis 1995. g.

LVA biedrs kopš 2002. gada 9. oktobra. Aktīvi iesaistījies Apvienības darbā; valdes loceklis; 2010. gada 4. jūnijā ievēlēts par LVA valdes priekšsēdētāju. Ir LRVA (Latvijas Rezerves virsnieku asociācija) biedrs, ZS un NBS Sporta padomes loceklis; ZS Studentu bataljona Veterānu apvienības vadītājs; Latvijas Ordeņu brālības domes un arī valdes loceklis.

Svarīgākie darbi 2010. un 2012. gadā:

- Apvienības pārraudzībā sadarbībā ar novadu un pilsētu pašvaldībām turpināta regulāru patriotisku atceres pasākumu rīkošana — Barikāžu atceres uguns kuri 13. janvārī Zaķusalā; skolēnu, jaunsargu vasaras nometnes plkv. O. Kalpaka dzimtas mājās *Liepsalās*; Mores kauju atcere u. c. pasākumi;
- dalība Eiropas Rezerves virsnieku asociācijas kongresa norises nodrošināšanā;
- sadarbība ar AM, NBS, NAA u. c. vadību; sabiedriskais darbs Latvijas Ordeņu brālības domē un valdē; ZS Studentu bataljona zemessargu Veterānu apvienības vadītājs; daudzu gadu garumā komplektē sportistu komandas dažādām ZS un NBS sacensībām un spartakiādēm; sacensībās ir šo komandu pārstāvis.

Atjaunotās LVA pirmā valde ievēlēta 1991. gada 26. oktobrī, vēlāk papildināta un darbojusies šādā sastāvā: atv. kapt. Arnolds Zariņš — priekšsēdētājs, atv. vlt. Oskars Kohs, atv. vlt. Fridrihs Kārklīņš, atv. kapt. (tobrīd atv. vlt.) Olģerts Vinklers, atv. ltn. Iraklijs Pūpols, atv. vlt. Voldemārs Veldre²⁶, atv. ltn. Aleksandrs Kalvāns (30.10.2002. izlēgts), atv. ltn. Arnolds Mencis, atv. ltn. Hugo Līdums; pēc gada vēlreiz papildināta, ievēlēti atv. ltn. Jānis Jaksons, atv. ltn. Teodors Kalvis, atv. ltn. Harijs Zervīņš.

1993. gada 30. novembrī valdē ievēlēti arī atv. vlt. Tālvāldis Bērziņš un atv. vlt. Verners Līguts.

Pirmajos darbības gados valdes sastāvs bijis diezgan mainīgs, jo vairāku vecākās paaudzes virsnieku veselība pasliktinājusies, viņi nav spējuši veikt uzticētos pienākumus; vairāki virsnieki aizvadīti Mūžības ceļos. Tā neilgu laiku valdē darbojušies arī atv. vlt. Pēteris Lasis, atv. kapt. Ernests Kallītis, atv. ltn. Jānis Reinbergs, atv. ltn. Andrejs Ručs, atv. vlt. Ēriks Pārups.

Gadsimtu mijā 1999.-2001. gados valdē vecākās paaudzes virsnieku pienākumus arvien vairāk pārņēmuši no ZS, NBS un NAA atvaļinātie virsnieki.

Visilgāk LVA valdē strādājis atv. vlt. Tālvāldis Bērziņš — ievēlēts 8 valdēs, no tām 6 reizes (t. i., 12 gadus) bijis valdes priekšsēdētājs.

26 V. Veldre, bij. Noriļskas ieslodzītais, kopā ar mazdēlu Māri bija Latvijas delegācijā Noriļskā, kur 1991. gada 10. augustā Šmita kalna pakājē atklāja piemiņas memoriālu mūžīgajā sasulumā palikušajiem Baltijas valstu virsniekiem (sk. žurnāls *Tēvijas Sargs* Nr. 8, R., 2011, 21. lpp. *Dzīvais karogs*).

Par valdes priekšsēdētāja vietniekiem (sākotnēji saukti — priekšsēdētāja biedri) dažādās darba un sadarbības jomās tikuši ievēlēti kapt. Olgerts Vinklers (1991., 1993.), atv. ltn. Jānis Jaksons (1993.), atv. kapt. Arnolds Zariņš (1995.), pltn. Inārs Bīskaps, (toreiz pltn.) Juris Vectirāns (1997.); atv. plkv. Auseklis Pļaviņš (1999., 2001., 2004.); pltn. Normunds Aizpurs, atv. vln. Rolands Kovtuņenko (2001.); atv. maj. Roberts Millers, atv. plkv. Vilis Raups (2004., 2006.); atv. pltn. Gunārs Goba (2006.); atv. kapt. Ojārs Uldis Alekšis, plkv. Igars Kalnačs, atv. pltn. Andris Millers (2008., 2010.); atv. maj. Egberts Imants, atv. plkv. Jānis Melderis (2010.).

Atbildīgo un organizācijas darbībai ļoti svarīgo grāmatveža-kasiera darbu vispirms uzticēja Iraklijam Pūpolam; kopš 1993. gada sešus gadus to godprātīgi pildījis atv. vln. Oskars Kohs; 1999. gadā Apvienība kasi uzticējusi atv. ltn. Erhardam Kažam, kuram to pārzināt bija lemts tikai 2 gadus; 2001. gadā grāmatveža-kasiera darbu pārņēma un līdz savas dzīves pēdējai dienai (30.01.2004.) pildīja atv. ltn. Raimonds Kārklītis. Pēc tam LVA finanšu lietas, kuras sarežģī biežās likumu un norādījumu maiņas, pārzināja atv. vln. Gunārs Kramiņš, kurš pirms tam 6 gadus veica tradīciju virsnieka-arhivāra darbu.

Pirmajos Apvienības darba gados LVA dokumentus kārtājuši O. Kohs un I. Pūpols; 1993. gada aprīlī valdes sastāvā iekļauts un par sekretāru ievēlēts atv. ltn. Harijs Zerviņš; darbu pildījis akurāti un godprātīgi līdz 1997. gada 15. jūlijam, kad viņa veselības pasliktināšanās dēļ turpmāk veikt sekretāra pienākumus Apvienība aicinājusi atv. vln. Eduarda Stauvera meitu, civilpersonu Maiju Zālīti, kura šo darbu atbildīgi un labi pilda nu jau 15 gadus; 12 gadus viņa ir LVA biedre, kopš 1999. gada ievēlēta visās Apvienības valdēs.

Virsnieku personīgos dokumentus pirmajos darba gados kārtājuši vairāki valdes locekļi (O. Vinklers u. c.), no 1995. gada maija biedrziņa pienākums uzticēts atv. ltn. Leonhardam Tresteram, kurš atbildīgi un atbilstoši toreizējām tehniskajām iespējām šo darbu darīja 6 gadus. 2001. gadā biedrziņa pienākumus pārņēma atv. kapt. Sarma Līne, kura, izmantojot Zemessardzes štāba Kancelejas priekšnieces amatā gūto pieredzi, izveidoja un uztur aktuālā kārtībā datorizētu virsnieku personīgo datu bāzi. Jāatzīmē arī S. Līnes iniciatīva un līdzdalība daudzu svarīgu dokumentu sagatavošanā un noformēšanā.

Sadarbību ar LVA un *Universālveikalu (UV) Centrs* (tad *Galerija Centrs*) 1997. gadā aizsācis atv. vln. Heinrihs Roginskis. 1999. gada decembrī viņš ievēlēts valdē, pārvēlēts visās turpmākajās valdēs, un koordinē sadarbības līgumu izpildi. Jāatzīmē viņa atbildīgā attieksme pret *UV Centrs* aprūpē iekļauto vecākās paaudzes virsnieku vajadzībām.

Ilgus gadus LVA valdē dažādus amatus pildījis atv. vln. Ģirts Ozoliņš; bijis ceremoniju virsnieks līdz 2008. gadam; pēc tam tie uz 2 gadiem uzticēti atv. kapt. Druvaldim Līcim. Sabiedrisko lietu virsnieka pienākumus 4 valdēs (1999.-2006.) ar lielu iniciatīvu pildījis atv. kapt. Valdis Šteinbergs; kopš 2008. gada tie uzticēti atv. maj. Egbertam Imantam.

Apvienības bibliotēku pirmajos darba gados pārzinājis atv. vln. Verners Līguts. Kopš 2001. gada bibliotēka un pēdējā laikā arī arhīvs ir atv. vln. Jāņa Kakstiņa pārziņā.

Tradīciju virsnieks no 2008. gada līdz iesaukumam Aizaulas pulkos bijis atv. vln. Tālvāldis Bērziņš.

Saimniecības virsnieka pienākumus 4 valdēs (1999.-2006.) pildījis atv. pltn. Osvalds Arnicāns; kopš 2008. gada šis darbs uzticēts atv. pltn. Gunāram Gobam.

Preses virsnieka pienākums 3 valdēs (2001., 2004., 2006.) uzticēts atv. kapt. Andrim Kļaviņam, un ļoti žēl, ka tagadējie tiešā darba pienākumi neļauj viņam turpināt šo darbu. Apvienībai pietrūkst A. Kļaviņa žurnālista talanta un mākas. 2008. gadā preses virsnieka pienākumi tika uzticēti atv. kapt. Aleksejam Ozoliņam.

Speciālo uzdevumu virsnieka pienākumus kopš 2004. gada atbildīgi veicis atv. vln. Arnolds Edgars Dambis; īpaši jāatzīmē viņa precizitāte, rūpējoties par Apvienības transporta vajadzību nodrošinājumu.

Divās valdēs (2001., 2004.) darbojies atv. kapt. Oļģerts Ramnieks — speciālo uzdevumu virsnieks (2001.), ceremoniju virsnieks (2004.).

2010. gada 23. maijā 13 locekļu sastāvā ievēlēja uz 3 gadiem; 2010. gada 4. jūnijā par valdes priekšsēdētāju ievēlēts atv. kapt. Aleksejs Ozoliņš; valdes priekšsēdētāja vietnieki atv. plkv. Jānis Melderis, atv. pltn. Andris Millers, atv. maj. Egberts Imants; sekretāre Maija Zālīte; grāmatvedis-kasieris atv. vln. Gunārs Kramiņš (līdz 2012. gada 1. jūlijam); konsultants atv. maj. Ilgvars Baumanis; datu koordinācijas virsnieks, biedrzine atv. kapt. Sarma Līne; dažādu uzdevumu virsnieks atv. vln. Arnolds Edgars Dambis; arhīva, bibliotēkas pārzinis atv. vln. Jānis Kakstiņš; virsnieks sadarbībai ar ZS atv. maj. Aivars Vucāns; saimniecības virsnieks atv. pltn. Gunārs Goba; pilnvarotais virsnieks sadarbībai ar A/S *UV Centrs, RIMI* (tagad *SIA Tampere Invest*) — atv. vln. Heinrihs Roginskis.

2013. gada 6. februārī LVA valdē ievēlēti vairāki arī jaunāka gadu gājuma virsnieki. Valdes priekšsēdētājs atv. kapt. Aleksejs Ozoliņš; valdes locekļi: atv. maj. Ilgvars Baumanis, atv. pltn. Gunārs Goba, atv. maj. Zigurds Irbe, atv. pltn. Valdis Jurgelāns, atv. vln. Jānis Kakstiņš, kapt. Raimonds Krasinskis, atv. kapt. Sarma Līne, vln. Ronalds Mandelis, atv. vln. Heinrihs Roginskis, atv. plkv. Raimonds Rublovskis, kapt. Jānis Slaidiņš, Maija Zālīte.

Revīzijas komisijā savulaik ievēlēti atv. vln. Jēkabs Raikums, atv. kapt. Kārlis Lauks, atv. ltn. Arnolds Mencis, atv. vln. Pēteris Lasis, atv. kapt. Pēteris Malašonoks, atv. vln. Fridrihs Kārklīņš, arī atv. ltn. Raimonds Kārklītis, atv. vln. Voldemārs Veldre, atv. ltn. Romualds Mašāns. Visilgāk šajā institūcijā darbojies atv. kapt. Ojārs Uldis Alekšis, atv. ltn. Arnolds Dzirne, atv. ltn. Voldemārs Lankmanis; 2008. gadā ievēlēts atv. ltn. Jānis Antmanis, atv. komandltn. Māris Grinšteins, atv. vln. Juris Lejas-Sauss; 2010. gadā revīzijas komisijā — atv. maj. Jānis Liniņš, atv. komandltn. Māris Grinšteins, atv. vln. Juris Lejas-Sauss. 2013. gadā — atv. vln. Arnolds Edgars Dambis, atv. komandltn. Māris Grinšteins, atv. vln. Gunārs Kramiņš.

1992. gada jūnijā nolēma izveidot Goda tiesu; tajā par locekļiem dažādos periodos ievēlēti atv. vln. Pēteris Lasis, atv. kapt. Kārlis Lauks, atv. vln. Jānis Leimanis, atv. kapt. Harijs Lēconis, atv. kapt. Staņislavs Strauts. 1993. gadā tās sastāvs mainījies: atv. vln. Paulis Nadziņš, atv. kapt. Visvaldis Brinkmanis, atv. vln. Edvīns Ozols, atv. vln. Fridrihs Kārklīņš. 1997. gadā — atv. ltn. Jānis Antmanis, atv. kapt. Harijs Lēcons, atv. vln. Pauls Grīnbergs, atv. ltn. Erhards Kaža. Turpmāk Goda tiesa kā atsevišķa institūcija vairs netiek ievēlēta, tās kompetencei atbilstošie jautājumi tiek izskatīti LVA valdē.

Valdes nolikuma redakcijas apstiprinātas 10.09.2003. un 06.04.2011. LVA vadlīnijas 2013.-2015. apstiprinātas valdē 2013. gada 3. aprīlī.

Darbības jomas

Divdesmit vienu gadu garajā laika posmā, sākot ar 1991. gadu, viens no LVA svarīgākajiem darbības virzieniem ir bijis **Latvijas armijas un LKS tradīciju kopšana un tālākno- došana** Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) kadetiem un NBS karavīriem, tādējādi vienojot virsnieku paaudzes kopējam neatkarīgas Latvijas aizsardzības darbam.

NAA virsnieki Latviešu virsnieku apvienībā

Līdz ar mūsu valsts neatkarības atdzimšanu 1992. gadā tika atjaunota Latvijas karasko- la, un tā atdzima jaunā formā kā Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA).

Lai varētu pilnā mērā novērtēt mūsu mācību iestādes nozīmi, atcerēsimies, kādos aps- tākļos dzima Latvijas Karaskola tālajā 1919. gadā. Tas bija laiks, kad izšķīrās mūsu valsts lik- tenis. Bermonta karaspēks uzbruka Rīgai. Karaskolai tika pavēlēts ieņemt pozīcijas Rīgas aizsardzībai. Četrpadsmit Karaskolas pirmā kursa kadeti atdeva savas dzīvības Brīvības cīņās pie Rīgas un vēlāk Vareļos. Karaskola tika kristīta kaujas ugunīs par mūsu valsts neatkarību un turpmāko pastāvēšanu, tādējādi arī apliecinot savu nozīmi un sūtību — izglītot un gata- vot mūsu valsts bruņoto spēku virsnieku sastāvu, kas valstij vajadzīgā brīdī būtu gatavi vest mūsu bruņotos spēkus cīņā par valsts pastāvēšanu un suverenitāti. Atdzimušās Karaskolas pēctecība ir atspoguļota Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas karogā un tradīcijās.

1991. gada oktobrī par atjaunotās Latviešu virsnieku apvienības (LVA) biedriem kļuva kā Latvijā, tā ārzemēs dzīvojošie Latvijas Karaskolas (LKS) absolventi, tā arī virsnieki, kuri virsnieku pakāpes bija ieguvuši Latviešu leģionā. Tāpēc viņi ļoti interesējās par jaundibinā- mo NAA, cenšoties ar padomiem un kritiskām piezīmēm palīdzēt tās izveidē.

Jau Mālpils perioda pirmajos mēnešos LVA virsnieki bija bieži viesi Akadēmijā un da- lijās ar kadetiem savu Karaskolas gadu atmiņās. Sarunas ar LVA virsniekiem guva lielu Mālpils laika kadetu un virsnieku atsaucību — tā bija abpusēja vēlme saglabāt Latvijas Karaskolas tradīcijas, kas realizējās jau ar Mālpils kursa izlaiduma ceremoniju Brāļu kapos, bet vēlāk, uzņemot NAA pirmā kursa kadetus.

Lai sekmētu ciešāku sadarbību, LVA biedru rindās 1992. gada 30. novembrī pirms Mel- nās kafijas vakara iestājās četri NAA virsnieki:

- Inārs Bīskaps (28.04.1935.-15.04.1998.), Akadēmijas mācību daļas virsnieks;
- Normunds Aizpurs, Mobilo strēlnieku fakultātes kadetu rotas komandieris;
- Andis Dilāns, Robežsargu fakultātes kadetu rotas komandieris;
- Sandris Brālēns, Akadēmijas apkalpes rotas komandieris.

Tieši viņi bija pirmie, kuri veidoja Akadēmijas tiešo saikni ar Latvijas Karaskolas virs- niekiem bijušo tradīciju ieviešanā kadetu dzīvē; par pirmo kadetu Krīvu padomes krīvu krīvu tika ievēlēts toreiz kapteinis Inārs Bīskaps, kura tēvs Emīls Bīskaps bija LKS 1929. gada 8. izlaiduma leitnants.

LKS sirmie virsnieki bieži viesojās Akadēmijā un vienmēr ieradās kuplā skaitā Melnās kafijas vakarā. Ikgadējā Akadēmijas kopā ar LVA izdotajā žurnālā *Kadets*²⁷ daudzi raksti tika veltīti audzināšanas un vēstures jautājumiem; tie kopā ar kadetu publikācijām sniedza pietiekami pilnīgu informāciju gan par jaundibinātās, gan bijušās mācību iestādes dzīvi.

Atv. pltn. Ināra Bīskapa devums LVA un NAA darba sasaistē un tradīciju pārņemšanā ir neatsverams.

Pulkvežleitnants Normunds Aizpurs atvaļinājās no NBS kā NAA prorektors ierindas jautājumos, bet pulkvežleitnants Sandris Brālēns kā NBS Nodrošinājuma pavēlniecības komandieris.

Brīgādes ģenerālis Andis Dilāns tagad ir NBS Apvienotā štāba priekšnieks, NBS komandiera vietnieks.

90-to gadu beigās par LVA biedriem kļuva NAA dienējošie un atvaļinātie virsnieki:

- atv. pltn. Aivars Kārlis Pētersons (1998.) — Taktikas katedras vadītāja vietnieks;
- komandltn. Artis Tirzmalis (1998.) — šobrīd jūras spēku kadetu kursa priekšnieks;
- atv. maj. Zīgurdis Irbe (1999.) — Sporta katedras vadītājs;
- atv. pltn. Osvalds Arnicāns (1997.) — Taktikas katedras vecākais pasniedzējs.

Turpmākajos 10 gados LVA iestājās NAA bijušie mācībspēki:

- atv. kapt. Andris Vitauts Kļaviņš (2000.) — Sporta katedras vecākais pasniedzējs, tagad Latvijas kadetu (U-16 meiteņu) volejbola izlases komandas treneris un reportieris;
- atv. pltn. Gunārs Goba (2000.) — Taktikas katedras vecākais pasniedzējs;
- atv. pltn. Pēteris Valdis Dzirne-Dzirnis (2000.) — Taktikas katedras vecākais pasniedzējs;
- atv. plkv. Vilis Raups (24.06.1935.-19.11.2006.) (iest. 2001.) — prorektors ierindas jautājumos;
- atv. pltn. Valdis Leffers (2001.) — Mācību daļas priekšnieks;
- atv. maj. Gunārs Opmanis (2004.) — Tehnisko zinību katedras vecākais pasniedzējs;
- atv. maj. Andrejs Kiuliņš (2002.) — NAA medicīnas daļas priekšnieks;
- atv. fl. adm. Andrejs Modris Mežmalis (2006.) — MVP komandieris un Akadēmijas mācībspēks;
- plkv. Igors Kalnačs (2006.) — NAA prorektors, NBS AŠ J-4 Departamenta priekšnieks un šobrīd Latvijas militārais atašejs Krievijā;
- atv. brig. ģen. Valdis Matīss (†, sk. 63. lpp.), (2008.) — NAA rektors, Latvijas militārais atašejs ASV un Kanādā un vēlāk Krievijā;
- atv. plkv. Jānis Melderis (2008.) — NAA prorektors zinātniskajā darbā un AZPC vadītājs, vēlāk AZPC profesors;
- atv. maj. Dzintars Polna (2010.) — Sporta katedras vadītājs;
- atv. plkv. Gunārs Veide (2010.) — NAA personāldaļas vadītājs un Rīgas pilsētas komandants.

27 Sīkāk par žurnālu *Kadets* sk. 92. lpp.

2012. gadā LVA uzņemti vēl divi NAA toreiz dienējošie virsnieki: atv. pltn. Aivars Buls — bij. Jūras un gaisa spēku nodaļas priekšnieks un atv. pltn. Valdis Jurgelāns — bij. NAA prorektors.

Visi iepriekš minētie LVA biedri (kopskaitā 23), būdami Akadēmijā dažādos amatos, deva noteiktu ieguldījumu kadetu patriotiskajā audzināšanā, palīdzot stiprināt ieviestās bijušās Latvijas Karaskolas tradīcijas un paražas. Sevišķi auglīgi LVA sadarbojās ar Akadēmiju tās pastāvēšanas pirmajos piecos gados, kad NAA rektors bija plkv. Valdis Matīss.

Lai to izprastu un novērtētu, nepieciešams pieskarties īsai Nacionālā aizsardzības akadēmijas izveides un pilnveidošanās pirmo piecu gadu vēsturei, kura kā Latvijas vienīgā augstākā militārā mācību iestāde ir Latvijas Karaskolas tradīciju pārmantotāja un turpinātāja. Daudzas NAA aktivitātes šajos pirmajos piecos gados notika ar aktīvu LVA biedru līdzdalību, galvenokārt gan padomdevēju lomā.

Pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas viens no būtiskākajiem uzdevumiem bija Nacionālo bruņoto spēku (NBS) izveide. Lai nodrošinātu topošos bruņotos spēkus ar kvalitatīvu komandējošo sastāvu, Latvijas Republikas Ministru padome 1992. gada 13. februārī ar lēmumu Nr. 54 dibināja Nacionālo aizsardzības akadēmiju. Par pirmo atjaunotās Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas priekšnieku tika iecelts pulkvedis Valdis Matīss.

Brigādes ģenerālis **Valdis Matīss**

(24.10.1944.-24.05.2010.)

Pēc vidusskolas beigšanas Valdis Matīss Ļeņingradā pabeidz Artilērijas karaskolu un piecus gadus dien kā artilērijas virsnieks; tad studijas Ļeņingradas Artilērijas akadēmijā, dienests pulka komandiera amatā, studijas Maskavas Frunzes Kara akadēmijas aspirantūrā, iegūst militārā zinātņu kandidāta grādu un ir minētās Kara akadēmijas katedras vadītājs — docents. 1991. gada rudenī atvaļinās no padomju armijas un tiek iecelts par Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas priekšnieku — rektoru. NAA Mālpils periods ilga no 1992. gada aprīļa līdz oktobrim. Tas bija veiksmīgs un sekmīgs pamats, lai 1993. gadā NAA uzsāktu pilnvērtīgu trīs gadu virsnieku apmācību kursu Rīgā pēc jaunizstrādātas mācību programmas. 1997. gadā pulkvedim Valdim Matīsam piedāvā jaunu izaicinājumu — kļūt par pirmo Latvijas militāro atašeju ASV un Kanādā. Viņš izaicinājumu pieņem un 1999. gadā uzsāk darbu minētājās valstīs.

Valda Matīsa diplomātiskā dienesta laikā ASV un Kanādā Latvija gatavojas iestāties NATO, un viņam šī vēsturiskā procesa norisē ir nenoliedzami nopelni. 2003. gadā Valdis Matīss, brigādes ģenerāļa dienesta pakāpē, tiek iecelts par aizsardzības atašeju Krievijas Federatīvajā Republikā.

2007. gada oktobrī sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu brigādes ģenerālis Valdis Matīss no profesionālā militārā dienesta atvaļinās, un līdz 2009. gada februārim viņš ir aizsardzības ministra padomnieks, iestājas Latviešu virsnieku apvienībā.

Brigādes ģenerālis Valdis Matīss ir Viestura ordeņa lielvirsnieks (2004.), apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa Zelta goda zīmi (1997.). Intensīvā un atbildīgā darba slodze tomēr kaitēja ģenerāļa veselībai, un 2010. gada 24. maijā pārstāj pukstēt viņa sirds.

Brigādes ģenerālis Valdis Matīss ar savu enerģiju Akadēmiju vadīja līdz 1998. gada februārim, kad par Akadēmijas rektoru iecēla majoru Ilmāru Vīksni.

NAA piecu gadu jubilejas svinībās Latviešu virsnieku apvienības valdes priekšsēdētājs atv. vln. Tālvāldis Bērziņš teica: „Vēlam mūsu darba un tradīciju turpinātājai Latvijas NAA izturību un panākumus turpmākajā īsteni patriotisku latviešu virsnieku audzināšanas darbā! Lai mūsu paaudzes vieno Latvijas svētais vārds! *Per aspera ad astra!*” (*Kadets* Nr. 23).

Tālajā 1992. gada sākumā tikko kā izveidotās Aizsardzības ministrijas telpās Latvijas virsnieku karaskolas izveides vajadzībām tika ierādīti divi kabineti. 1992. gada 18. februāri ar aizsardzības ministra pavēli tiek izveidota virsnieku grupa²⁸ 10 cilvēku sastāvā Akadēmijas organizatoriskās struktūras un mācību programmu izstrādei. Darbu uzsāka Valdis Matīss*, Voldemārs Jaronis, Valdis Leffers*, Inārs Biskaps*, Zīgurdz Irbe*, Māris Gulbis, Juris Kursītis, Jānis Skrinda, Ivars Pampe, Andrejs Kasparovičs, kuriem Mālpils lauksaimniecības tehnikuma telpā vienojās Vilis Raups*, Jānis Melderis*, Gunārs Veide*, Osvalds Arnicāns*, Jānis Skrinda*, Normunds Aizpurs*, Ivo Mogiļņijs un Nikolajs Šmits. Telpas nebija apkurināmas, nebija ieroču, mācību un sakaru līdzekļu, apģādes iemaņu, uzkabes un poligona. Bija tikai šo virsnieku entuziasms, neatlaidība un apziņa, ka viņi dara Latvijas valstij vajadzīgu darbu. 12. martā ar AM pavēli tiek apstiprināts izstrādātais NAA Nolikums un mācību programma, nosakot Akadēmijas galvenos uzdevumus:

- sagatavot virsnieku kadrus ar augstāko un vidējo militāro izglītību;
- organizēt Aizsardzības spēku karavīru un pārējo darbinieku kvalifikācijas celšanu;
- veikt zinātnisko un pētniecisko darbu militārajā jomā (*Kadets* Nr. 20).

Jau 6. aprīlī skolas telpas Mālpilī bija tiktāl iekārtotas, ka varēja sākties nodarbības. Atklāšanas svinīgajā aktā grupa NAA virsnieku dod zvērestu. Tā 6. aprīlī svinīgos apstākļos Mālpils meliorācijas tehnikumā tiek atklāta Latvijas Republikas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Svinīgajā aktā piedalās aizsardzības ministrs Tālavas Jundzis, viņa vietnieks Valdis Pavlovskis*, Aizsardzības spēku komandieris plkv. Dainis Turlais, Aizsardzības ministrijas kapelāns Atis Vaickovskis, LVA valdes virsnieki u. c.

17. maijā Mālpils stadionā Akadēmijas Fiziskās audzināšanas katedras vadītāja kapteiņa Zīgurda Irbes* vadībā notika pirmā atjaunotās Latvijas Aizsardzības spēku spartakiāde, kurā 20 komandu konkurencē Akadēmijas komanda ierindojās 2. vietā.

28 Ar * turpmāk tekstā atzīmēti LVA biedri.

Mālpils lauksaimniecības tehnikuma telpās pēc saīsinātas sešu mēnešu programmas virsnieka profesiju apguva 72 kadeti. Galvenie mācību priekšmeti bija: Latvijas vēsture un taktika (J. Skrinda), ieroču mācība un šaušanas apmācība (J. Melderis* un M. Gulbis), apvidus apmācība un kara topogrāfija (O. Arnicāns*), apbruņojums un reglamenti (V. Raups*, N. Aizpurs*, J. Kursītis), masveida iznīcināšanas ieroči (G. Veide*), fizikultūra (Z. Irbe*) un medicīnas apmācība. Par materiālo nodrošinājumu un apgādi rūpējās virsnieki Ivars Pampe, Ivo Mogilņijs un Nikolajs Šmits.

Kopumā Mālpils periods Akadēmijai bija pārbaudes un meklējumu laiks, kolektīva saliedēšanas un savu iespēju izvērtēšanas laiks. Tika radīta materiālā un garīgā bāze tālākai nākamo virsnieku plašākai un kvalitatīvākai sagatavošanai. Šiem NAA pirmā izlaiduma 72 virsniekiem un virsnieku vietniekiem dienesta pakāpes tika piešķirtas ar AM 01.10.1992. pavēli Nr. 81-MK un savā izlaidumā AM telpās viņi deva jaunā Latvijas virsnieka zvērestu ar devīzi „Lai dzīvotu mierā, jāmācās karot”.

Rīgas iedzīvotājiem ilgi palika atmiņā 22. augusts, kad, atzīmējot Konstitucionālā likuma *Par Latvijas Republikas valstisko statusu* pieņemšanu un valsts faktiskās neatkarības atjaunošanas 1. gadadienu, Akadēmijas virsnieki un kadeti vingrā solī, brašā stājā, karavīru dziesmām skanot, no Gaisa tilta devās uz Brīvības pieminekli, kur notika parāde.

NAA pirmais izlaidums ar LVA aktīvu līdzdalību notika 1. oktobrī. Sešu mēnešu virsniekvietnieku un virsnieku kursus pabeidza 60 leitnanti un 12 virsniekvietnieki. Starp labākajiem absolventiem — tagadējais brigādes ģenerālis Andis Dilāns*. Par šo kursu savās atmiņās dalās 1. izlaiduma leitnants Andrejs Ivanovs, nobeidzot ar vārdiem: „...Tas jaukais mācību laiks ir pagājis. Ir sakušās grūtās un neparastās dienesta un smagā darba gaitas. Bet atmiņās mēs vēl un vēl atcerēsimies to laiku, kad mēs sākām iet pa šo ceļu.”²⁹

1992. gada septembrī Nacionālā aizsardzības akadēmija ieguva jaunas telpas (gan nolaistas) Rīgā, Ezermalas ielā 6/8, bijušās Birjuzova karaskolas teritorijā. Pēc pirmā izlaiduma un neliela atvaļinājuma Akadēmijas personāls ar lielu entuziasmu decembrī uzsāk administratīvās struktūras pilnveidošanu, daudz pūļu un līdzekļu veltot arī NAA infrastruktūras sakārtošanai, lai sāktu jauno virsnieku sagatavošanu. Akadēmijā izveido Mobilo strēlnieku un Robežsargu fakultātes ar sešām katedrām (stratēģijas un vispārējās taktikas, ieroču veidu kaujas pielietošanas, bruņojuma un materiāli tehniskās apgādes, humanitāro zinātņu, svešvalodu, fiziskās kultūras un sporta), kuru galvenais uzdevums ir metodiskais darbs. Kopīgo darbu organizē Akadēmijas vadība:

- rektors plkv. Valdis Matīss*;
- prorektors ierindas jautājumos pltn. Vilis Raups*;
- prorektors mācību un zinātniskajā darbā plkv. Kārlis Krēsliņš;
- prorektors saimnieciskajā darbā maj. Ivars Pampe.

Par katedru vadītājiem tiek iecelti maj. J. Skrinda, pltn. M. Gulbis, plkv. J. Melderis*, prof. V. Veics, A. Eglīte un kapt. Z. Irbe*.

29 A. Ivanovs *Jaunā leitnanta domas*. Žurnāls *Kadets* 1993. Nr. 20, 20. lpp.

Sakarā ar lielu latviešu virsnieku trūkumu Aizsardzības Spēkos 1992. gada decembrī Akadēmija uzsāka virsnieku un virsnieku vietnieku kursus 136 Aizsardzības spēku karavīriem. Tika izveidota speciāla apmācību programma, kur lekcijas un citas nodarbības klātienē Akadēmijā bija paredzētas vienu dienu nedēļā, bet pārējo zināšanu apguve notika neklātienē, kursantiem strādājot savās dienesta vietās. Galvenā problēma bija mācību līdzekļu trūkums šāda veida studijām, kas prasīja lielu darbu pasniedzēju lekciju materiālu pavairošanā. Lekcijas galvenokārt tika rakstītas ar roku, jo Akadēmijā bija tikai piecas raksttāmmašīnas, nerunājot par datoriem. Tādēļ, neskatoties uz finansu trūkumu, vajadzēja iegādāties arī attiecīgu pavairošanas aparātūru.

Daudz darba ir NAA Mācību daļai, Administratīvajai nodaļai, Personāluuzskaites nodaļai, Finanšu nodaļai, Apgādes dienestiem un sevišķi Mācību apkalpes rotai. Šos dienestu vada maj. V. Leflers*, maj. G. Veide*, vltņ. I. Mogilnjs, vltņ. N. Šmits, ltn. S. Brālēns*, Viola Lazo.

No 1992. gada vasaras aktīvu darbību uzsāka Aizsardzības zinātņu centrs ar savu pētnieku nodaļu, informācijas nodaļu un skaitļošanas centru.

1993. gada 20.-25. jūnijā Rīgā notika Vispasaules latviešu virsnieku saiets. No ārvalstīm ieradušies latviešu virsnieki piedalījās arī Jāņu dienas svinībās NAA, brīvā gaisotnē iepazīstoties ar Akadēmijas vadību, mācību spēkiem un pārējo personālu. Daudzi atbraukušie latviešu virsnieki apmeklēja arī bijušās Latvijas Karaskolas telpas, kur Latviešu virsnieku apvienība organizēja Svinīgo jundu³⁰.

1993. gads sākas ar mācību procesa nodrošināšanu AS virsnieku un virsnieku vietniekuursos un ar kadetu uzņemšanas un to apgādes rūpēm. Aizsardzības spēkos tad vēl nebija speciāla rekrutēšanas un atlasē dienesta. Topošo kadetu rekrutēšana notika uz tajā laikā vēl esošās rajonu Dienestu pārvalžu bāzes (kādreizējie kara komisariāti), bet par atlasīti bija jādomā Akadēmijas personālam. Rezultātā tika atlasīti, ietērti militārā formā 82 kadeti, kuru dzīvošanai aprīkoja kazarmu tipa telpas un ēdināšanai — ēdnīcu ar ieceltu pārtikas dienesta personālu.

Martā sākās mācības pēc trīsgadīgas virsnieku sagatavošanas programmas. 82 kadeziem paralēli ar vidējo militāro izglītību bija pilnībā jāapgūst viena no svešvalodām, ko jau spēja nodrošināt Akadēmijas personāls. Vienlaikus Akadēmijas mācībaspēki piedalījās arī mācību procesa organizēšanā un vadīšanā Aizsardzības spēku mācību centros Sužos, Lilastē un Vārvē.

1993. gada 1. maijā tika apstiprināts jauns NAA štatu saraksts ar 258 štata vietām, no tām: 97 virsnieki, 4 apakšvirsnieki un 157 darbinieki. NAA strādāja 3 habilitēti doktori, viens LU Goda doktors, 10 Latvijas zinātņu doktori, no tiem 3 profesori un 7 docenti. Uz darba līguma pamata ar NAA pastāvīgi sadarbojās viens Dr. habil. (profesors) un 3 zinātņu doktori³¹.

1993. gada decembrī dažādos NAAursos mācījās 439 karavīri, no tiem — gan Zemesardzes, gan Drošības dienesta pārstāvji, kas nebija Aizsardzības ministrijas pakļautībā.

30 V. Līguts *Vispasaules latviešu virsnieku saiets*. Žurnāls *Kadets* Nr. 20, 10. lpp.

31 Latvijas Republikas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Atskaite par darbu 1993. gadā.

Tajā laikā Akadēmija bija autoritāte gan Aizsardzības ministrijai, gan Valsts prezidentam. Viens piemērs: 1994. gada sākumā tika organizēts NBS štābu treniņš, un NAA pārstāvji izvērtēja šīs mācības³².

Vienlaikus NAA bija pildtiesīga un cienijama augstskola, kura organizēja sadarbību arī ar pārējām Baltijas valstu militārajām mācību iestādēm. Piemēram, Lietuva 1992. gadā dibināja Karaskolu un tikai 1994. gadā izveidoja akadēmiju.

Akadēmijai bija sava vieta valsts aizsardzības sistēmā. Ar Akadēmijas viedokli rēķinājās daudzas valsts struktūras, un mēs skaidri zinājām savas darbības mērķi un apzinājāmies līdzekļus šī mērķa sasniegšanai.

Tādi mēs bijām Akadēmijas izveides pirmajos gados. NAA personāls bija optimistiski noskaņots, mēs bijām gatavi strādāt slikti remontētās telpās, bieži bez atvaļinājumiem, bet mēs ticējām nākotnei, mēs piedalījāmies Latvijas NBS izveidē un ar to lepojāmies.

Akadēmija nebija izredzēto statusā, nekas nenāca viegli, Akadēmijas darbību stingri kontrolēja, piemēram, Saeimas komisija. Ir iespējams iepazīties ar tās NAA novērtējumu, secinājumiem, priekšlikumiem un mūsu komentāriem³³.

Karaskolas 13. izlaiduma (1939.) virsnieks V. Līguts* 1993. gada žurnālā *Kadets* raksta par to, kā Akadēmijā svinēti Jāņi un cik plašas telpas ir Ezermalas ielā, salīdzinot ar kādreizējo Karaskolu. Tiek izveidota NAA kadetu pašpārvalde un atjaunota viena no Karaskolas tradīcijām — Melnās kafijas vakars 30. novembrī. 1993. gada jūlijā un augustā, izpildot apmācības plānu, pirmo reizi tika organizēta vasaras nometne Ādažu poligonā pie Kadagas ezera. Kadetu praktisko nodarbību plānā lielākais stundu skaits atvēlēts taktikai, apvidus mācībai un šaušanas vingrinājumiem ar ieročiem³⁴.

1994. gadā Lielbritānijas militārais atašējs Latvijā R. P. Ralfs prezentēja Akadēmijai zobenu, ko NAA rektorātā nolēma izmantot kā **Godā zobenu** padomju laika Goda plāksnes vietā, apbalvojot izlaiduma labāko kadetu vai klausītāju, un viņa datus iegravējot plāksnītē pie šī zobena. NAA Mācību padomē tika izskatīts un apstiprināts attiecīgs nolikums, kas paredzēja zobena pasniegšanu izlaiduma aktā labākajam absolventam mācību un sabiedriskā darbā, uzglabājot to Akadēmijā ar pievienotu plāksnīti. Par 1994. gada labāko NAA absolventu tika nominēts leitnants Ēvalds Krieviņš, šobrīd atv. pulkvežleitnants.

2008. gada 30. novembrī tiek iedibināta tradīcija: sākot ar šo gadu, labākajam jaunajam leitnantam tiks dāvināts Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera, Latvijas armijas ģenerāļa Mārtiņa Hartmaņa (18.10.1882.-27.07.1941., nošauts Maskavā) Godā zobens. Zobenus par saviem līdzekļiem iegādājusies M. Hartmaņa ģimene — meita Astrīde Ivaska, pazīstama dzejniece, un ASV dzīvojošais dēls Juris Hartmanis. 2008. gadā NAA izlaiduma labākais virsnieks, NBS Sauszemes spēku leitnants Arnis Mežals zobenu saņēma no Jura Hartmaņa rokām. Turpmākajos gados to pasniegusi Astrīde Ivaska.

32 *Atskaite par Nacionālo bruņoto spēku štābu treniņu*. R., 1994.

33 *Pārbaudes materiāli*. O. Kostandas komisija (31.01.94.-05.02.94.). — R., 1994.

34 A. Pētersons *Kadeti apgūst vīrišķību*. Žurnāls *Kadets* 1993. Nr. 20, 17. lpp.

1995. gadā NAA notiek trešais izlaidums, ko pēc NAA rektora plkv. Valda Matīsa* vārdiem var uzskatīt par pirmo, jo šie 56 kadeti ir pirmie neatkarību atguvušajā Latvijā, kas beidz pilnu trīsgadīgo apmācību kursu. Augstākā militārā mācību iestāde Latvijā darbojas jau 3 gadus! Tas vienlaikus ir gan daudz, gan maz. 1995. gadā NAA dienas nodaļā mācās 276 cilvēki, neklātienē — 349 karavīri.

Salīdzinājumam — Lietuvā Kara skola par Militāro akadēmiju tika pārveidota 1994. gadā, bet Igaunijā izveidojas līdzīga mācību iestāde — Sabiedriskās Drošības akadēmija, kur tiek gatavoti gan armijas, gan policijas, gan robežsargu un muitnieku virsnieki. Kaiņvalstis aktīvi izmanto un pārņem Latvijas militārās apmācības koncepcijas principus.

NAA ir sešas fakultātes — Mobilo strēlnieku, Robežsargu, Zemessargu, Drošības dienesta, Gaisa un Pretgaisa aizsardzības spēku un Jūras spēku — un astoņas katedras — Stratēģijas un vispārējās taktikas, leroču veidu un kaujas lietošanas, Bruņojuma un materiāltehniskās apgādes, Fiziskās kultūras un sporta, Pedagoģijas, Tiesību zinātnes, Inženierzinātņu, Humanitāro zinātņu un valodu centrs.

Labākais šī gada absolvents ir Mobilo strēlnieku fakultāti beigušais leitnants Georgs Kerlins, kura uzvārds kā otrais rotā Lielbritānijas vēstnieka dāvāto Goda zobenu. Šobrīd viņš dienē kā NAA prorektors jau pulkvežleitnanta pakāpē.

1996. gada 6. janvārī ar NAA personāla līdzdalību notiek Ziemassvētku kaujas atceres pasākumi Ložmetējkalnā; Dievkalpojums Piņķu baznīcā; slēpošanas vads apmeklē Antiņu kapos.

Sakarā ar franču valodas klases atklāšanu NAA, 10. janvārī notiek Akadēmijas mācībspēku un kadetu tikšanās ar Francijas vēstnieci. Tiek organizēta Jūras spēku speciālistu neklātienes nodaļa.

Februārī tiek organizēta kadetu atlase mācībām ASV karaskolās. Akadēmijas gada dienā — pirmā kursa kadetu zvērests un NBS neklātienes kursa apmācību programmu beigušo 33 speciālistu izlaidums.

Martā Lielbritānijas instruktori demonstrē Jūras kājnieku fiziskās sagatavotības programmu. Maijā NAA izcīna pirmās vietas NBS sacensībās šaušanā un virves vilkšanā.

9. aprīlī NAA apmeklē Valsts Prezidents Guntis Ulmanis; viņa uzrunu noklausās viss Akadēmijas personāls.

Ar LVA līdzdalību 22.06.1996. Brāļu kapos notiek Akadēmijas Cēsu kauju atceres pasākums. Novembrī Balvos LVA un NAA kopīgi rīko pieminēkļa atklāšanu *Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem 1919.-1920. gadā*.

1996. gada 15. novembrī ar LVA līdzdalību Akadēmijā notiek vada komandieru viena gada apmācības programmu beigušo speciālistu izlaidums — kopskaitā 37 jaunie leitnanti, augstskolu absolventi un neklātienes vada komandieru kurss, saņem diplomus.

1997. gadā NAA aprit 5 gadi. Jubilejas svinības un otrais pilnā kursa izlaidums notiek 14. februārī. NAA absolvē 73 kadeti. Svētku pasākums sākas ar dievkalpojumu Doma baz-

nicā, seko ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa, pēc tam — jauno virsnieku zvērests Brāļu kapos.

NAA 5 gadu jubilejas dienā tika iesvētīts NAA piemiņas akmens Akadēmijas teritorijā. Akadēmijas aktu zālē svinīgā uzrunā mūs sveica Valsts Prezidents Guntis Ulmanis, uzsvērot, ka 5 darba gados paveikts ļoti daudz.

Pieskaņoti Akadēmijas 5. gadadienai, notika 1. Mālpils kursa izlaiduma absolventu salidojums. No 56 absolventiem bija ieradušies 32; viņi dalījās savā dienesta pieredzē.

Akadēmijā deviņdesmito gadu sākumā bija divas bakalaura programmas, bet pēc atsevišķu AM un NAA cilvēku iniciatīvas tās tika slēgtas, un uzsvars likts uz ātru virsnieku sagatavošanu (viena gada laikā) no civilo augstskolu beidzējiem. Principā tas nebija nekas jauns, jo viengadīgo kurss bija paredzēts un darbojās jau no 1993. gada, bet tikai kā papildinājums 3-4 gadu virsnieku sagatavošanas pamatkursiem.

Stājoties augstskolā, studenti un vēlāk absolventi plāno strādāt savā specialitātē, un Akadēmija varēja cerēt galvenokārt uz neveiksminiekiem. Tā nebija laba bāze virsnieku sastāvam, nemaz nerunājot par pārāk īso laiku virsnieku sagatavošanai un jaunu cilvēku „sajobāšanu no militārā viedokļa” studiju laikā. Tādēļ Akadēmijā pēc diviem izlaidumiem šajos viena gada virsnieku sagatavošanasursos pārtrauca pieņemt augstskolu absolventus. Bet tas netika ņemts vērā 1998. gadā, neskatoties arī uz LVA virsnieku brīdinājumiem.

1998. gads nāk ar lielām pārmaiņām, jo Akadēmija maina savu struktūru un maina arī topošo virsnieku apmācības procesu. 1998. gada februārī Akadēmiju sāk vadīt majors Ilmārs Vīksne. 18. maijā dibināta Tehnisko zinību katedra, apvienojot militāri tehniskos priekšmetus, kurus pirms tam mācīja trijās katedrās — Bruņojuma un materiāli tehniskās apgādes katedrā, Inženierzinātņu katedrā un leroču veidu kaujas lietošanas katedrā.

1998. gadā NAA absolvēja 162 kadeti.

Tomēr jāzīmē, ka pēc 1998. gada vēl turpinājās bakalauru diplomu izsniegšana iepriekšējos gados uzņemtiem kadeti, kas turpināja studijas bakalauru studiju programmās:

- 1999. gadā 45 pedagoģijas zinātņu bakalauri un 34 tiesību zinātņu bakalauri;
- 2000. gadā 91 pedagoģijas zinātņu bakalauri un 1 tiesību zinātņu bakalauri;
- 2001. gadā 11 pedagoģijas zinātņu bakalauri un 2 tiesību zinātņu bakalauri.

Pēc šo diplomu izsniegšanas agrāk uzņemtajiem kadeti Akadēmija vairs nenodrošināja saviem absolventiem augstāko civilo izglītību. Vēlākajos gados leitnantiem, kas beidza Akadēmiju pēc jaunām vadu komandieru programmām, radās karjeras izaugsmes grūtības, jo viņiem vairs nebija augstākās civilās izglītības diploms.

1998. gada 30. jūnijā tika apstiprināta Akadēmijas pirmā augstskolas cienīga Satversme, kaut gan pēc reorganizācijas ir grūti nosaukt NAA par augstskolu — vairs nav paredzētas bakalauru studijas augstākās izglītības iegūšanai. Par Satversmes sapulces priekšsēdētāju tiek ievēlēts NAA prorektors zinātniskā darbā, AZC vadītājs Dr. sc. ing. pulkvedis Jānis Melderis*.

No 5. līdz 8. augustam Ādažu mācību centra poligonā notika Akadēmijas personālsastāva vasaras lauka taktiskās mācības.

Laiks ne tikai maina cilvēkus, bet izdzēš daudzus notikumus no mūsu atmiņas. Lai šos notikumus celtu gaismā un tos pētītu, NAA Krīvu padome nodibināja kadetu klubu *Vairogs*. Kluba pamatmērķis — Latvijas neatkarības cīņu izpēte un mācību materiālu sagatavošana.

Pēc Valda Matīsa aiziešanas no Akadēmijas LVA un NAA sadarbības jomas jūtamī sašaurinās; LVA pārstāvji netiek lūgti pat uz visiem NAA izlaidumiem. Kopīgs darbs turpinās ikgadējā žurnāla *Kadets* sagatavošanā un izdošanā, kadetu kluba *Vairogs* aktivitātēs, kā arī dalība Melnās kafijas vakaros.

2003. gadā Ministru kabinetā tika apstiprināta jauna Akadēmijas Satversme, kas būtiski samazināja demokrātisko institūciju lomu Akadēmijā; mācību iestāde nonāca NBS Mācību pavēlniecības komandpakļautībā — MVP komandieris vienlaicīgi ir arī NAA rektors. Rezultātā samazinājās Akadēmijas personālsastāvs, NAA vairs nav savas kadru daļas, apgādes un finanšu dienestu. Par Akadēmijas dzīvi visās tās daļās reāli atbild tikai tās vienīgais prorektors. Šobrīd MVP komandieris/NAA rektors ir pulkvežleitnants Egīls Leščinskis, prorektors pulkvežleitnants Georgs Kerlins, kas Akadēmijā ieradās no BaltDefCol pasniedzēja amata.

LVA biedri — Otrā pasaules kara kauju virsnieki Teodors Kalnājs, Atis Homka un Rolands Kovtuņenko aktīvi piedalījās krīvu padomes nodibinātā kadetu kluba *Vairogs* aktivitātēs. Viens no kluba mērķiem bija pētīt un skaidrot, kā Latvija spēja izcīnīt neatkarību grūtajos militāri politiskajos apstākļos. Otrs mērķis - militāri vēsturiskie pētījumi kara mākslas vēsturē, kuros Rolands Kovtuņenko kopīgo pētījumu ietvaros sadarbojās arī ar Akadēmiju. Viņš sastādīja pārskatus par diviem pētījumu projektiem: AZPC 2/04-2003 *Latviešu 19. grenadieru divīzijas kaujas Kurzemē Otrā pasaules kara nobeigumā* un AZPC 2/09-2003 *Mores kauja kara mākslas vēstures skatījumā*. Šie pētījumi vēlāk kļuva pamats R. Kovtuņenko publikācijām *Mores kauja* (R., 2004.) un *Neatzītie karavīri* (R., 2009.). Pltn. Aivara Pētersona* vadībā tika organizēti semināri un izbraukumi uz notikumu vietām.

LVA koptās tradīcijas

Iedibinātās LKS tradīcijas (Vakara junda, Melnās kafijas vakars, kadetu izbraukums uz Brīvības kauju lauku pie Vareļiem, jauno virsnieku svinīgais solījums Brāļu kapos, žurnāla *Kadets* izdošana³⁵) ir dzīvas. LVA un NAA vadības sadarbība turpinās, un nākotnē šai sadarbībai jārod jauni spēku pielikšanas punkti.

Iepriekšējos pēdējos desmit gados piekoptā LVA iniciatīva — uz Vakara jundu un Melnās kafijas vakaru aicināt skolniekus no dažām aktīvām skolām (Pļaviņu, Degumnieku, Straupes, Vareļu apkārtnes) varbūt mazāk interesēja NAA kadetus, taču skolnieki šajā

35 Sīkāk sk. 92. lpp.

vakarā nepārprotami guva svinīgu emocionālu pārdzīvojumu, tuvumā redzot un dzirdot Valsts Prezidentu, NBS komandieri un citas amatpersonas, un kas zina, varbūt kāda jaunā cilvēka sirds dziļumā dzima doma — kļūšu izglītots virsnieks.

Vēl jāatzīmē — Melnās kafijas vakarā Apvienība dāvinājusi Akadēmijai bibliogrāfiskus retumus — LKO kavaliera Hugo Helmaņa grāmatu *Latviešu izlūki Latgales frontē* (jaunā iesējumā ar atv. plkv. Ausekļa Pļaviņa ievadvārdiem; to 50 gadus slēpusi un glabājusi LKS 11. (1937) izlaiduma virsnieka vlt. Rūdolfā Kaugura māsa Alvīne Legzdiņa) un Hūgo Rozenšteina grāmatu *Bataljonu, pulku un divīziju aizstāvēšanās taktika ienaidnieka iebrukuma gadījumā* (R., 1937) no atv. vlt. Viļa Krasta personīgās bibliotēkas.

Apvienība palīdzēja iedibināt savdabīgu Melnās kafijas vakaru arī vienā skolā.

Ar vēstures skolotājas Edītes Kupčas gādību 2003. gadā aizsākusies sadarbība ar Marijas Brimmerbergas **Pļaviņu 1. vidusskolu** (tagad Pļaviņu novada ģimnāzija). Skolā viesojās Apvienības virsnieki Gunārs Kramiņš, Teodors Kalnājs, Verners Līguts, Roberts Millers, Maija Zāļīte, NAA kadets E. Ozols, stāstot par Latvijas Brīvības cīņām, Otrā pasaules kara notikumiem, 1991. gada Barikādēm, Zemessardzes izveidošanos un virsnieku apmācību NAA. 2004. un 2005. gadā šajā skolā notika 1919. gada Latvijas Brīvības cīņatāju piemiņas vakars ar melnu kafiju, rupjmaizi un marmelādi, kā arī skolnieku lāpu gājiens uz LKS 12. izlaiduma virsnieka vlt. Kārļa Daktera (22.01.1913.-01.06.2003.) atdusas vietu Bāru kapos Pļaviņās; viņš kā šīs skolas absolvents ilgus gadus materiāli atbalstīja labākos savas skolas abiturientus. Par Brīvības cīņām runāja Gunārs Kramiņš (2004); par ZS un NBS karavīru piedalīšanos starptautiskās miera uzturēšanas misijās mūsdienās stāstīja Roberts Millers, Mārtiņš Gaigals, Andris Vitauts Kļaviņš (2005). 2006. gadā skolotāja Edīte Kupča un 10 viņas labākie skolnieki piedalījās Vakara jundā un Melnās kafijas vakarā NAA. Tradīcija turpināsies ar vēstures skolotājas Ivetas Krastiņas iniciatīvu.

Tradicionāli katru gadu ar *A/S Universālveikals Galerija Centrs* un *SIA Linstow* (tagad *SIA Tampere Invest*) finansiālu atbalstu LVA rīko Lāčplēšu dienai veltītās **svinīgās pusdienas**, uz kurām tiek aicināti viesi: Aizsardzības ministrijas un NBS vadības pārstāvji, NBS spēku veidu komandieri, karavīru sabiedrisko organizāciju vadītāji, Latvijas Kara muzeja, Rīgas Pieminekļu aģentūras amatpersonas, mirušo virsnieku dzīvesbiedres.

Šīs tradīcijas aizsākums radās, pateicoties LVA biedra atv. vlt. Heinriha Roginska un valdes priekšsēdētāja atv. vlt. Tāļivalža Bērziņa pūlēm, 1997. gadā Apvienībai noslēdzot līgumu ar *A/S Universālveikals Centrs* (toreizējais *A/S* valdes priekšsēdētājs bija Ainars Šlesers). Veikals pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas pārņēma savā valdījumā bij. Armijas ekonomiskā veikala (AEV) ēku (savulaik Latvijas armijas īpašums, kura kapitālu bija vairojuši arī virsnieki ar iemaksām no savām algām; LVA kategoriskie iebildumi pret ēkas privatizāciju netika ņemti vērā). Līgums uz 10 gadiem paredzēja ikgadēju ziedojumu Apvienībai un palīdzību tās vecbiedriem. Uz šī līguma pamata LVA ieguva labiekārtotu mītni Audēju ielā 16, Rīgā. Atjaunots līgums bija spēkā līdz 2012. gada janvārim. Tagad noslēgts sadarbības līgums ar bijušās AEV ēkas pārmantotājiem *SIA Tampere Invest*.

Tiek uzturēta LVA minimāla saikne arī ar bijušās LKS ēku Kr. Barona ielā 99 Rīgā. Tur līdz 1997. gadam notikušas atjaunotās LVA biedru sapulces. Apliecinot godu LKS beigušajiem virsniekiem, 2006. gada 22. novembrī bijušajā Karaskolas ēkas zālē Apvienība atzīmēja sava darba 15 gadu jubilejas pirmo daļu³⁶. 2012. gada 13. februārī, svinīgā ceremonijā, piedaloties aizsardzības ministram Dr. Artim Pabrikam, NBS komandierim ģenerālmajoram (tagad ģenerālltn.) Raimondam Graubem, NAA kadetu kursam ar NAA karogu, pie ēkas tika atklāta plāksne: 1919.-1940. *Šajā ēkā atradās Latvijas armijas KARA SKOLA.*

Pēc plāksnes atklāšanas pie bij. LKS. No kreisās: atv. pltn. Gunārs Goba, atv. kapt. Aleksejs Ozoliņš, atv. pltn. Valdis Leflers, atv. plkv. Gunārs Veide, atv. pltn. Aivars Pētersons, atv. maj. Zigurds Irbe, atv. vlt. Jānis Kakstiņš. Priekšā (no kreisās): LKS 13. izlaiduma ltn. Eduarda Stauvera meita Maija Zālīte, atv. kapt. Sarma Līne, LKS 13. izlaiduma ltn. Vernera Līguta meita Māra Līguta un mazdēls Georgs Lūkass Roziņš (9 g.)

Kā pirmās Latvijas brīvvalsts LVA iekšējās tradīcijas turpinājums jāmin arī atjaunotās LVA karogs un krūšu zīmes (lielā un mazā), kuri izgatavoti pēc tautas dāļamata un juveliermākslas meistara, atv. vlt. Gunāra Kramiņa izstrādātiem metiem. Līdzekļus LVA karoga izgatavošanai personīgi ziedoja Ainars Šlesers. Mācītājs Juris Rubenis to iesvētīja 2000. gada 15. aprīlī Sv. Jāņa baznīcā Rīgā. Karogā attēlota plkv. O. Kalpaka bataljona kordarke un devīze — rindas no LKS beigušo virsnieku zvēresta: „Latvju slavai, savam godam, Tēvzemei un brīvībai!” Lielajā krūšu zīmē attēlotais zobens ar asmeni uz leju simbolizē karavīru aizsardzības pozīcijā. LVA mazā krūšu zīme tiek nēsāta pie civiltērpa.

³⁶ LVA 5 darba gadu jubileja tika svinēta 1996. gadā NAA; 10 darba gadi — atzīmēti 2001. gadā Latvijas Kara muzejā.

Tiek uzturēta arī tradīcija — katras LVA biedru sapulces sākumā kopkorī runāt solījumu: *Savam godam, latvju slavai, Tēvzemei un brīvībai — solāmieši*, kā arī noslēgumā kopīgi dziedāt: *Svēts mums solījums, ko dodam savai zemei dzimtajai, latvju tautai, savam godam, Tēvzemei un Brīvībai*.

Apvienības ārvalstu biedru devums

Neatkarīgi no dzīvesvietas pasaulē, cauri Otrā pasaules kara notikumiem, personīgo likteņu pavērsieniem pēckara periodā un vēsturiskajām izmaiņām globālajā pasaulē, kā nemainīga vērtība ir saglabājusies latviešu virsnieku savstarpējā pazišanās, draudzība un uzturētā Tēvzemes mīlestība.

Apvienības ārvalstu biedri kopš Latvijas valsts neatkarības atgūšanas 1991. gadā ir aktīvi iesaistījušies LVA darba atjaunošanā, atbalstījuši to materiāli un morāli, snieguši padomus, kā arī paši piedalījušies tās darbā un pasākumos; sekmējuši svarīgu Latvijas Zemessardzes, AM un NBS atbalstošu programmu īstenošanu. Pēc LVA darba izbeigšanas vairākās ārvalstīs šo Apvienību biedri iestājās atjaunotajā LVA Latvijā.

Ārvalstu Latviešu virsnieku apvienības aktīvi centušās palīdzēt aizsardzības spēku izveidē un nostiprināšanā; rakstījušas Latvijas valdībai, lai tiktu Krievijai pieprasīta kompensācija par tautai nodarītajiem morāliem un materiāliem zaudējumiem. Adelaides kopa pat iespēju robežās piedāvājusi palīdzību Aizsardzības spēkiem vai citām vajadzībām.

1994. gadā LVA Kalifornijā rakstījusi Valsts Prezidentam G. Ulmanim par to, ka izpalkusi pavēle par ārzemēs dzīvojošo latviešu virsnieku atvaļināšanu un viņu paaugstināšanu nākošajā dienesta pakāpē.

Latvijas Ārlietu ministrija izteikusi pateicību par aktīvo atbalstu Latvijai grūtajā laikā un rūpēm. Ziņots, ka tiek risināts jautājums par Krievijas armijas izvešanu, tās nodarītā ekoloģiskā kaitējuma likvidēšanu, kultūrvēsturiskā mantojuma atdošanu Latvijai.

LR Aizsardzības ministrs **A. Krastiņš** 1996. gada 6. februāra vēstulē LVA Prezidijam (LVA Kaliforn.) atzīst, ka ārzemēs dzīvojošie latviešu virsnieki sniedz ievērojamu palīdzību jaunajiem aizsardzības spēkiem, it īpaši NAA jauno virsnieku apmācībā, atzīmējot pltn. I. Damberga vadītās Latvijas Aizsardzības darba grupas (LADG) nopelnus.

Tiek arī skaidrots, ka par nacionālo stāju un nopelniem nevar piešķirt augstāku dienesta pakāpi. Pēc LVA pieprasījuma Aizsardzības ministrijai — var tikai tikt atjaunota tāda dienesta pakāpe, kāda tā bija Latvijas armijā līdz 1940. gadam.

Latvijas aizsardzības darba grupa

Latvijas aizsardzības darba grupai³⁷ ir nenoliedzama loma, gatavojot Latviju un tās aizsardzības spēkus iestājai NATO, kā arī vēlāk, sekmējot aizsardzības spēku struktūru izaugsmi un to spēju iekļauties NATO valstu miera uzturēšanas misijās daudzviet pasaulē,

37 Izmantots raksts *Latvijas aizsardzības darba grupas 20 gadi*. Žurnāls *Tēvijas Sargs*, Nr. 10, oktobris, 2011, 24.-25. lpp.

kā arī būt pilnvērtīgām un uzticamām partnerēm starptautiskajās terorisma apkarošanas operācijās. Apvienība lepojas ar savu biedru, atvaļināto ārvalstu armiju virsnieku ieguldījumu šajā darbā.

1991. gada 29. oktobrī pēc toreizējā Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) priekšsēža Gunāra Meierovica ieteikuma tika sasaukta Vašingtonas apkartnē dzīvojošo ieinteresēto ASV Bruņoto spēku pensionēto virsnieku un ASV Aizsardzības ministrijas civilie-rēdņu sapulce, lai kopīgi pārrunātu varbūtēju ASV un eventuāli arī citu valstu latviešu izcelsmes karavīru palīdzību neatkarību atguvušajai Latvijas Republikai (LR). Šo datumu var uzskatīt par Latvijas aizsardzības darba grupas (LADG) dibināšanas dienu.

“Latvijas aizsardzības darba grupas (DG) mērķis no pirmās dibināšanas sēdes ir bijis atbalstīt LR bruņoto spēku izveidošanu pēc demokrātiskas valsts principiem ar civilistu pārvaldi un tiešu kontroli pār bruņotajiem spēkiem, sagādāt materiālus un apmācību tekstus, apzināt un sameklēt kvalificētus pensionētus virsniekus, apakšvirsniekus instruktorus un Aizsardzības ministrijas ierēdņus, kuri ir spējīgi un vēlas brīvprātīgi ziedot savu laiku un zināšanas LR aizsardzības jomas risinājumiem, sniegt padomu militāros jautājumos LR vēstniecībai Vašingtonā, koordinēt arī citu palīdzību, atbalstīt pārstāvjus no Latvijas, kuri ierodas ASV, lai kārtotu aizsardzības jautājumus, dibinātu kontaktus gan ASV Aizsardzības ministrijā, gan citās valdības iestādēs, arī ar Kongresa locekļiem. DG locekļi uztur ciešus sakarus ar līdzīgām grupām vietējo igauņu un lietuviešu starpā,” rakstījis LVA biedrs, viens no DG radīšanas iniciatoriem un tās vadītājs kopš grupas dibināšanas dienas, ASV armijas atv. pltn. Ilmārs Dambergs.

Darba grupa darbojusies gan PBLA valdes, gan DV organizācijas paspārnē. Tās sēdeklis atrodas Vašingtonā. Grupas statūti atļauj pēc brīvprātības principa ar vienādām tiesībām darboties visiem, kas atbalsta grupas mērķus.

DG sastāvā iekļāvušies visu spēku veidu prestižas ASV militāras mācību iestādes beiguši latviešu izcelsmes virsnieki ar militāru pieredzi Korejas, Dienvidvjetnamas un Persijas līča notikumos, kā arī ar pieredzi, kas iegūta augstāko ASV Bruņoto spēku formējumu štābos vai veicot militāro atašeju pienākumus ārpus Amerikas.

Kopš 1992. gada sākuma ar DG palīdzību, strādājot Latvijā, ir izstrādāti ieteikumi Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas (AM) struktūrai; noskaidrotas visas iespējamās valsts drošības un aizsardzības funkcijas, sagatavoti vairāki armijas reglamentu ieteikumi.

Jaunveidojamajām NBS, NAA un ZS struktūrām ziedots daudz mācību tekstu, militāra satura žurnālu un citu drukātu materiālu.

1998. gada 24. un 25. janvārī Vašingtonas latviešu draudzes telpās DG sadarbībā ar Baltijas institūtu³⁸ sarīkoja divu dienu semināru angļu valodā *Latvija un NATO*, kurā gan kā viesi, gan lektori piedalījās toreizējais Latvijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks ANO (1997.-2001.) Dr. Jānis Priedkalns, vēstnieks ASV Ojārs Kalniņš, Mičiganas pavalsts Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors E. Gordons Stamps (Stump),

38 Baltijas institūts ir bezpeļņas organizācija, kas sastāv no atvaļinātiem Baltijas valstu virsniekiem, akadēmiķiem un citiem profesionāļiem, kam ir interese palīdzēt Baltijas valstu demokrātiskām iestādēm.

kurš jau vairākas reizes oficiāli apmeklējis Latviju un bija labi informēts par daudzām nepilnībām un vajadzībām bruņoto spēku uzbūvē, pārstāvji no Latvijas, DV priekšnieks un Centrālās valdes priekšsēdis Varimants Plūdons, DV ASV valdes priekšsēdis A. Spārniņš, PBLA priekšsēde Vaira Paegle un daudzi citi. Par šo semināru laikrakstā *Latvija Amerikā* (nr. 7, 14.02.1998.) ievietots DV priekšnieka Varimanta Plūdona raksts *lesaka Latvijas bruņoto spēku pārorganizēšanu / Atvaļinātie ASV bruņoto spēku virsnieki — latvieši gludina Latvijas ceļu uz NATO*. Minēti referenti, (LVA biedri) A. Mežmalis, I. Dambergs, kurš uzsvēris nepieciešamību standartizēt apmācības, administrāciju, apgādi, ieročus un munīciju; E. Goldšmidts, kurš akcentējis domu — armijas apgādei ir jāmeklē labākais, jo no pareizas, kvalitatīvas apgādes ir atkarīgas spēku kaujas spējas; I. Krasts, kura vārdi saviļņoja un vienoja visus semināra dalībniekus: “Mēs nedrīkstam nekad pieņemt, ka mēs **nevaram**. Ja pieņemam tādu domu, tad mums nav nozīmes šodien šeit būt.” Runāja arī A. Plato, V. Drupa. Plkv. Jura Eihmaņa uzstāšanās pārliecināja klausītājus, ka Zemessardzi vada spējīgs, ar lielu pienākuma apziņu apveltīts komandieris, kurš toreiz mācījās ASV.

Līdzīgu semināru tā paša gada augusta beigās latviešu valodā Rīgā un Liepājā, Ventspilī, Jelgavā, Rēzeknē, Bauskā un Cēsīs noturēja DG pārstāvji no Vašingtonas I. Dambergs, I. Krasts, A. Mežmalis, A. Plato, kā arī I. Kronītis no Vācijas.

1999. gada 29. aprīlī Klīvlendā pirms gadskārtējā ALA kongresa sadarbībā ar Amerikas latviešu apvienību (ALA) un ar DV ASV valdes finansiālo atbalstu DG rīkoja informatīvu semināru *Latvijas valsts aizsardzība 21. gadu simtenī*.

DG ir aktīvi atbalstījusi visus Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas organizētos Pasaules latviešu virsnieku saietus Latvijā 1993., 1998. un 2001. gadā; uzturējusi ciešus sakarus ar latviešu virsnieku un veterānu organizācijām; piedalījies Latvijas neatkarībai un brīvības cīņām nozīmīgu vietu apmeklējumos un ziedu nolikšanā gan pie Brīvības pieminekļa Rīgā, gan Kurzemes Brāļu kapos Lestenē, gan Zantē, Morē, Cēsīs un citviet Latvijā.

Augsti vērtējams ir Rietumu ideju pārnesums, personīgais kontakts un savstarpējā ideju apmaiņa ar Latvijas aizsardzības spēku virsniekiem un instruktoriem. Pateicība jāizsaka visiem, kas palīdz Latvijai aizsardzības jomā – virsniekiem no Austrālijas, Lielbritānijas, Kanādas, Vācijas un citām zemēm, kā arī Mičiganas apkārtnes tautiešiem, kas palīdz viesiem no Latvijas, kuri tur uzturas saistībā ar Mičiganas pavalsts Nacionālās gvardes sadarbību ar Latvijas Zemessardzi un citām aizsardzības struktūrām. ASV Nacionālās gvardes birojs pieņēma I. Damberga (toreiz strādāja Pentagonā) ieteikumu izvēlēties Mičiganas pavalsti sadarbībai ar Latvijas Republikas Zemessardzi, savukārt biroja šefa ģenerālleitnanta Džona Kanoveja vizītes laikā Rīgā 1992. gadā I. Dambergs pavadīja viņu kā tulk.

DG pienākums ar savu ilggadīgo dažāda veida profesionālo militāro pieredzi ir joprojām palīdzēt gan LR Aizsardzības ministrijai, gan visiem NBS spēku veidiem Latvijā, tāpat arī Latvijas Republikas vēstniecībai ASV. Eventuāls DG mērķis būtu bijis ar ASV valdības atbalstu dibināt Baltijas valstu aizsardzības palīdzības grupu un strādāt Baltijas valstu aizsardzības spēju stiprināšanā, jo arī pēc iestāšanās Ziemeļatlantijas līguma organizācijā (NATO) Baltijas valstu sadarbība militārajā jomā joprojām ir ļoti svarīgs mērķis.

Latvijas aizsardzības darba grupas izcilnieki

Latvijas aizsardzības darba grupā lielāku vai mazāku savu atbalstu ir devuši daudzi ASV un citu valstu Bruņotu spēku pensionētie virsnieki, t. sk. LVA biedri [*], un civilierēdņi, kuru darbošanos Latvijas aizsardzības sistēmas labā pēc atv. rez. brig. ģen. Vilmāra Kukaiņa ieteikuma varētu iedalīt:

 dienestā toreiz strādājošie (8 cilv.) — plkv. Rita Džordāne, pltn. Jānis Birznieks, pltn. [redacted]ktors Bunde, atv. pltn. Viesturs Drupa, atv. pltn. Mārtiņš Latsens, maj. Metjū Āns, kapt. Ivars Sika, vec. virsnieks Uldis Alks (izcils kartogrāfs, miris 2011. gadā);

Latvijas struktūrās integrēti (7 cilv.): plkv. (paaugstināts pigādes ģenerāli) Jānis Kažociņš (Lielbritānija; divu gadu darbs un atbalsts NBS štābā, tagad SAB vadītājs), atv. plkv. Kārlis Druva (toreizējais Ministru prezidenta padomnieks, 6. Saeimas deputāts), (toreiz) j. kapt. Andrejs Mežmalis* (pārcēlies uz Latviju, bijis aizsardzības ministra padomnieks, MVP komandieris), atv. pltn. Jānis Ātrēns (Aus., pārcēlies uz Latviju), atv. pltn. Gundars Zaļkalns (bija Nacionālas drošības padomes sekretārs, Valsts prezidenta padomnieks), kapt. Valdis Pavlovskis*, vec. vvt. Verners Šulcs³⁹ (strādāja ZS štābā; 1993. gadā bija ASV Mičiganas NG pārstāvis Rīgā; miris);

algoti padomnieki (6 cilv.): atv. j. kapt. Ilmārs Krasts* (pusotru gadu bijis aizsardzības ministra padomnieks), arv. pltn. Varis Puis, atv. maj. Ivars Kronītis (vairāk nekā gadu strādāja Latvijā, miris 2007. gadā), atv. vlt. Ivars Linde (pārcēlies un strādā Latvijā), atv. ltn. Ēriks Priedītis (1996. gadā izdotās grāmatas *Latvijas valsts apbalvojumi un Lāčplēši* un citu grāmatu autors, pārcēlās uz Latviju; LVA vēl paguva apsveikt Ēriku viņa 85 gadu jubilejā 2010. gada 3. jūlijā un ar militāru godu kopā ar DV un skautu organizāciju pārstāvjiem guldīt Raiņa kapos 2010. gada 20. novembrī), prof. A. Blumbergs;

neatļauti padomnieki (8 cilv.): atv. rez. brig. ģen. Vilmārs Kukainis*, atv. plkv. Pauls Kockis (miris 1999. gadā), atv. pltn. Ilmārs Dambergs*, atv. ASV armijas departamenta vecākais civilierēdnis Egons Goldšmidts*, kapt. Alfons Mednis* (ASV Jūras kājnieku korpus, atv.), atv. serž.-maj. Zigurds Lieljuris*, atv. srž. Aivars Zeltiņš, vec. serž. Viktors Felkers;

dažreizējie padomnieki (16 cilv.): atv. pltn. Sigurds Andersons (Ka), atv. maj. Tālvāldis Boģis*, atv. JS kapt. Imants Eicēns (miris 2004. gadā), atv. pltn. [redacted]rts Jātņieks*, atv. komandkapt. Jānis Karpis (kopš 12.02.2013. LVA biedrs), atv. plkv. Marsels Kārklis, Dr. El-mārs Kociņš (Austrālija; lasīja lekcijas NAA; rez. ģen. maj. pakāpē bija mācītājs arī Austrālijas Robežviru pulku sociālmilitārā organizācijā), atv. plkv. Sigurds Krolls, atv. plkv. Gu-nārs Ķilpe, atv. pltn. Visvaldis Ķimenis*, atv. pltn. Georgs Liepiņš, atv. pltn. Ojārs Ozols (+), atv. brig. ģen. Rūdolfs Pēkšēns*, atv. pltn. Artis Plato (miris 2011. gadā), Hermanis Rediņš (miris 1998. gadā), atv. plkv. Arnolds Ruperts*, Guntis Šrāders, atv. j. kapt. Tālvaris Turaidis, Andris Zalmanis (miris 2004. gadā; ilgus gadus bijis Latvijas Civilaviācijas administrācijas vadītājs).

Jāatzīmē Jura Sinkas (atgriezās Latvijā 1993. gadā, miris 2001. gadā) ieguldījums gan Latvijas Saeimas deputāta, Ārlietu ministrijas valsts ministra amatos, kā arī vadot Latvijas delegāciju Eiropas padomē.

39 Autors *Angļu/amerikāņu-latviešu, Latviešu-angļu/amerikāņu militāro terminu vārdnīca*, R., SIA Ekonomisko attiec. institūts, 1998.

Kā viens no darbīgākajiem DG locekļiem jāmin atv. rez. brig. ģen. Vilmārs Kukainis*, kas jau ilgstoši darbojas kā DV ASV valdes referents karavīru lietās, ir AM laikraksta *Tēvijas Sargs* redakcijas, kā arī Latvijas Kara muzeja un Latvijas Ordeņu brālības ārstata pārstāvis ASV; lasījis vieslekcijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un citur. V. Kukainis izstrādāja BALTBAT (Baltijas valstu bataljona) karoga paraugu un panāca tā apstiprināšanu. V. Kukainis vēlāk pārņēma atv. flot. adm. Andreja Mežmaļa iesākto Latvijas karogu izplatīšanu. Aprēķināts, ka tika izplatīti 4000 karogi, iespējams, puse no tiem Latvijā. Pēdējos gados V. Kukainis pašizliedzīgi vācis līdzekļus plkv. O. Kalpaka muzeja atjaunošanai un eksponātu papildināšanai Airītēs: iegādāts Atsevišķās studentu rotas karavīra ietērps (kažoks un puszābaki); izgatavots makets *Kaujas situācija pie Airītēm 1919. gada martā*; sekmēta Annas Lapiņas gleznas radīšana *Jātnieku nodaļa kaujā pie Airītēm 1919. gada 6. martā*. Latvijas Kara muzejā atvērta Vilmāra Kukaiņa rosināta un gādāta izstāde ar viņa un Rūdolfa Pēkšēna ģenerāļu karogiem, Virsaiša Viestura 8920. latviešu sardžu rotas un Britu 323. MSO rotas formastērpiem, ar latviešu izcelsmes virsnieku apbalvojumiem. Norit darbs pie grāmatām — *BALTIC GUARD* angļu valodā; pēc Otrā pasaules kara dzimušie latviešu izcelsmes karavīri Korejā, Vjetnamā, Irākā un Afganistānā.

Kopš Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas gandrīz katru gadu Latvijā aizsardzības jomā strādājuši kapt. Alfons Mednis* (ASV Jūras kājnieku korpuss, atv.) un atv. ASV armijas departamenta vecākais civilierēdnis Egons Goldšmidts⁴⁰, galvenokārt bruņoto spēku apgādes laukā, palīdzot izveidot un ieviest ar NATO valstīm salāgotu Zemessardzes un NBS apgādes un nodrošinājuma priekšmetu apzīmējumu standartizācijas sistēmu.

Vēl jāmin atv. srž.-maj. Z. Lieljura* darbs un atbalsts Instruktoru skolas veidošanā. Atv. pltn. I. Dambergs* kopš 1995. gada vada Ārkārtas fondu Latvijas Zemessardzei. Lai gan saziēdotā summa (ap 120 000 dolāru) nešķiet liela, tomēr tas savulaik bija ļoti svarīgs, simbolisks un morāls atbalsts, kad bruņoto spēku vajadzībām, sevišķi Zemessardzei, trūka līdzekļu.

Atv. fl. adm. Andrejs Mežmalis* veicis lielu darbu ne tikai NBS un Aizsardzības ministrijā, bet arī organizējot seminārus (galvenokārt) ārvalstu diplomātiem, kuros skaidroti un analizēti sarežģītie Latvijas vēstures un Otrā pasaules kara izraisīto seku jautājumi. 2008. gadā izdota viņa sagatavotā brošūra angļu un latviešu valodā par Latviešu leģionu. Tagad pilda DV Centrālās valdes priekšsēdētāja amatu.

Pateicība jāizsaka arī virsniekiem ārpus DG, t. i., pensionētam Austrālijas armijas pulkvedim Jānim Viksnem par LVA biedra, vln. Rolanda Kovtuņenko grāmatas *Mores kauja / Kaujas līdzdalībnieka Kaujas virsnieka stāsts* (R., 2009, apvienība *Timmermanis & Vējiņš*) angļiski tulkoto un rediģēto grāmatu *Battle at More* (R., 2009, apvienība *Timmermanis & Vējiņš*).

Tāpat paldies atv. maj. Tāļivaldim M. Boģim* par rosinātu apbalvojumu — tikai par nopelniem kaujās NBS karavīriem un viņu ievainojuma zīmēm. Jautājums tagad ir atrisināts; varbūt gan atšķirīgi no rosinātāja domas.

Kopsavilkumā — Latvijas aizsardzības darba grupas ieguldījums, t. sk. LVA ārvalstu virsnieku pienesums, valsts aizsardzības darbā jāvērtē kā Tēvzemei veltīts patriotiskas tautiešu kopas nesavtīgas darbošanās paraugs.

40 Egons Goldšmidts ir NBS Mācību vadības pavēlniecības izveides idejas autors.

Virsnieku, instruktoru un citu atbalstītāju nodibinātie savstarpējie kontakti turpinās.

Virsnieki Tālivaldis Boģis, Ilmārs Dambergs, Vilmārs Kukainis, Rūdolfs Pekšēns ziedojusi personīgos līdzekļus starptautiskajās miera uzturēšanas misijās kritušo NBS karavīru piemiņas vietas izveidei Ādažu Mācību centrā un kociņu iedēstīšanai *Likteņdārzā*. Apvienības nodomus palīdzējuši īstenot mūsu biedri Oskars Baltputnis (dzīvo Latvijā), Ernests Bonaparts (+), Ilmārs Dambergs, Egons Goldšmidts, Vilmārs Kukainis, Alfons Mednis, Andrejs Mežmalis, biedrs-veicinātājs Kārlis Vanags.

Aktīvi daudzās Eiropas un pasaules sabiedriskajās organizācijās, arī Zemessardzē, ilgstoši darbojies un turpina to darīt atv. kapt. Atis Homka. Viņa rūpju lokā vienmēr ir bijusi Latvijas neatkarība, sekmīga dalība NATO un ES; kapteinis sagādājis vairākas humānās palīdzības kravas Latvijas Cilvēktiesību aizstāvēšanas biedrībai Rīgā, Daugavpilī; atbalstījis Rīgas Latviešu biedrību, Aknīstes skolu savā dzimtajā pagastā u. c.

Vēsturiskās atmiņas glabāšana un līdzdalība jaunatnes militāri patriotiskajā audzināšanā

Aizritējušajos darba gados Apvienības virsnieki lasījuši lekcijas jaunsargiem, skolniekiem, NAA kadetiem par Latvijas Brīvības cīņām, Otrā pasaules kara kauju epizodēm, kurās paši piedalījušies, par LVA atjaunošanu 1991. gadā, Zemessardzes izveidošanos, tās mērķiem un darbību 90-to gadu sākumā, par karavīru līdzdalību starptautiskajās miera uzturēšanas misijās mūsdienās.

Latvijas ZA Vēstures institūta Mutvārdu vēstures pētišanas asociācijā glabājas Apvienības biedra, Latviešu leģiona virsnieka, kaujas rotas komandiera, atv. vln. Teodora Kalnāja (04.02.1915.-08.12.2007.) stāstījums.

LVA virsnieki Herberts Tone, Voldemārs Veldre, Leonhards Tresters, Andris Vitauts Kļaviņš, Vilis Krasts, Auseklis Pļaviņš, Vilmārs Kukainis, Rūdolfs Pekšēns, Andrejs Mežmalis, Alfons Mednis, Zīgurd Lieljuris, Roberta Millera atraitne un citi privāti dāvinājuši eksponātus NAA muzejam un Latvijas Kara muzejam (LKM). Lestenes muzejam nodotas atv. vln. Teodora Kalnāja piemiņas lietas. LKM izstādei *Sapnis par Latviju* eksponātus iesnieguši O. Arnicāns, J. Antmanis.

Latviešu leģiona virsnieks, atv. vln. Olģerts Mentelis noorganizējis divus seminārus Jūrmalas pilsētas skolu vēstures skolotājiem, un pats tajos referējis; LKM darbiniekus, Jūrmalas skolu jaunsargus un citus interesentus pavadījis pa sīvāko kauju vietām Kurzemes cietoksnī; katru gadu sadarbībā ar Jūrmalas pilsētas Domi rīkojis atceres pasākumu pie Latvijas Brīvības cīņu dalībnieka LKOK kapt. Paula Zolta (10.08.1880.-18.05.1919.) piemiņkļa Jūrmalā, Kaugurciemā; viesojies Pumpuru, Majoru, Kauguru, Vaivaru, Salas pagasta, Lapmežciema, Talsu skolās, skaidrojot Latvijas vēsturiskos notikumus, daloties atmiņās par savām karavīra gaitām; vadījis Rīgas Hanzas vidusskolas skolnieku pētījuma darbu par Latviešu leģiona vēsturi.

Latviešu virsnieku apvienība 16.01.2006. un 23.11.2007. sagatavojusi un noorganizējusi seminārus *Latviešu karavīrs vēsturiskā skatījumā*⁴¹. Seminārus klausījās NAA kadeti un mācībspēki, NBS spēku veidu virsnieki, NBS Sauszemes spēku apvienotā štāba pārstāvji, Apvienības virsnieki un citi interesenti.

Latviešu leģiona kaujas rotas komandieris, atv. vltņ. Rolands Kovtuņenko (14.01.1924.-21.03.2011.) kopā ar Latviešu leģiona kauju virsniekiem atv. vltņ. Teodoru Kalnāju (04.02.1915.-08.12.2007.) un atv. kapt. Ati Homku iepazīstinājis NATO valstu virsnieku grupu ar Mores kauju vietām un izklāstījis toreizējās situācijas kauju taktiku; vadījis Rietumvalstu DV jauniešu grupas ekskursiju pa Otrā pasaules kara kauju vietām Vidzemē; savās lekcijās ar šīm tēmām iepazīstinājis NAA kadetus. Ar R. Kovtuņenko iniciatīvu un personīgu darbu, piesaistot domubiedrus, iekārtots un pilnveidots Mores kauju muzejs *Kaņēnos*. 2005. gada oktobrī LVA (R. Millers, A. Dambis, J. Slaidiņš u. c.) sadarbībā ar AM un NBS vadību, Ērgļu un Madonas pašvaldību no Ērgļiem uz Mores kauju muzeju pārvietoja 1944. gada sīvo kauju liecinieku — padomju armijas tanku T-34. Ar R. Kovtuņenko iniciatīvu, neatlaidīgu personīgu darbu daudzu gadu garumā, iesaistoties Saeimas deputātiem, NBS vadībai, ZS karavīriem (personīgi kapt. (toreiz vltņ.) Jānim Slaidiņam), LNK biedrībai (personīgi Nikolajam Romanovskim, Edgaram Skreijam) un tās Siguldas nodaļai, vairākām DV organizācijas ārvalstu nodaļām, Mores pagasta pašvaldībai, iedzīvotājiem un muzeja darbiniekiem tapis Memoriāls Mores kaujā kritušajiem latviešu karavīriem Piemiņas parkā.

Kā laikiem cauri nesta tradīcija, katru gadu decembrī-janvārī notiek Apvienības virsnieku „svētceļojums” uz Pirmā un Otrā pasaules kara Ziemassvētku kauju vietām Ložmetējkalnā, Džūkstē, Lestenē pie bijušajām *Dirbu* un *Rumbu* mājām un Leģionāru Kurzemes Brāļu kapiem.

LVA uzskata, ka piedalīšanās Latvijas vēsturisku notikumu atceres pasākumos ir svarīgs latviešu virsnieku pienākums, kas stiprina saikni virsnieku paaudžu starpā, vairo tautas un tās bruņoto spēku vienotības apziņu.

Īpaša vērība tiek pievērsta sadarbībai ar Jaunsardzi un skolām. Pateicoties atv. maj. Roberta Millera ierosmei, skolotājas Edītes Zaubes un pagasta izpilddirektora Aigara Šķēla iniciatīvai, Apvienības virsnieki un Madonas novada Ošupes pagasta Degumnieku pamatskolas skolnieku un skolotāju kolektīvs un pagasta vadības ļaudis kļuvuši par draugiem. Degumnieku pamatskolas skolnieku grupa viesojusies LVA mītnē Hospitāļu ielā 55 Rīgā. 2011. gada 11. jūnijā Apvienības virsnieki bija lūgti viesi 9. klases izlaiduma sarīkojumā; katram no 15 absolventiem kā vērtību simbols tika dāvināts Jāņa Jaunsudrabiņa miniatūrizdevums *Piemini Latviju* ar ierakstītu individuālu veltījumu; mūsu sadarbības partnerei, absolventu klases audzinātājai Edītei Zaubei — latviešu trimdas dzejnieces Elzas Ķezberes (Litenē arestētā LA virsnieka, vltņ. Osvalda Ķezbera dzīvesbiedre) dzejas izlases krājums *Gliemežvāks dzied*⁴².

41 Referāti publicēti krājumā *Latviešu karavīrs vēsturiskā skatījumā*, R., 2009.

42 R., apgāds *Zvaigzne ABC*, 2011.

Lai turpmāk Apvienību mudina strādāt skolotājas Edītes Zaubes teiktais:

".. Esam priecīgi par kopā pavadīto laiku Degumnieku pamatskolā: gan tradicionālajās bērnu un jauniešu militāri patriotiskajās vasaras nometnēs, kas turpinās jau ilgāk nekā 10 gadus, gan Karoga svētkos Liepsalās; paldies par organizētajām ekskursijām pa naksni-go Rīgu un NAA Melnās kafijas vakara brīvbiļeļēm. Šīs tradīcijas skolēniem liek biežāk un dzīvāk raudzīties uz savas Tēvzemes sargiem, aicina patiesāk palūkoties uz dzimto zemi Latviju ... Nav bijis viegli pacelt galvu idejas vārdā, bet pateicoties atbalstam, ko sniegusi LVA, Aizsardzības ministrijas un NBS gaišie prāti, ir izdevies pastāvēt, noturēt aizsākto Kalpaka dzimtas mājās Liepsalās, pārliecināt gan vietējo pašvaldību, gan vietējos iedzīvotājus un varbūt vēl kādu neticīgo Latvijā."

Skolu jauniešu un jaunsargu militāri patriotiskajā audzināšanā iesaistījušies daudzi Apvienības virsnieki: Osvalds Arnicāns, Tālvāldis Bērziņš (†), Atis Homka, Egberts Imants, Zigurds Irbe, Teodors Kalnājs (†), Raimonds Kārklītis(†), Rolands Kovtuņenko (†), Gunārs Kramiņš, Roberts Millers (†), Ģirts Ozoliņš, Aivars Vucāns un citi, Lāčplēšu dienas un Valsts proklamēšanas dienu sarīkojumos tiekoties un skaidrojot skolniekiem Latvijas valstij svarīgus, sarežģītus vēstures jautājumus Rīgas Ziepiņkalna sākumskolā un 95. vidusskolā, Rīgas 66. speciālajā skolā, Rīgas 93. vidusskolā, Rīgas Būvamatniecības vidusskolā, Aknīstes vidusskolā, 3. Rīgas speciālajā skolā, Ikšķīles vidusskolā, Straupes, Inčukalna un Mores pamatskolās, kā arī citviet Latvijā; virsnieku grupa ciemojusies Kandavas novada Vānes pagasta asociācijas *Dzīvesprieks* mītnē; virsnieki uzstājušies Rīgas un Pierīgas jaunsargu konferencē Imantas kultūras namā. LVA pārstāvji regulāri piedalās komisijā (komisijas priekšsēdētājs atv. viceadm. G. A. Zeibots), vērtējot darbu tajās skolās, kuras savstarpēji sacenšas par tiesībām vienu gadu glabāt Cēsu Skolnieku rotas ceļojošo karogu.

Apvienības priekšsēdis atv. kapt. Aleksejs Ozoliņš aizsācis sadarbību ar Apriķu pamatskolu. 2012. gada 16. novembrī Latvijas Republikas proklamēšanas 94. gadadienai veltītā patriotiskā sarīkojumā Apriķu Tautas namā pulcējās Apriķu, Kalvenes, Māteru Jura Kazdangas, Aizputes pagasta pamatskolas un Aizputes vidusskolas skolnieku un skolotāju pārstāvji, kā arī LVA biedru grupa, Zemessardzes 1. novada zemessargi plkv. Mārtiņa Līberta vadībā. Atv. vln. Gunārs Kramiņš stāstīja par Latvijas armijas izveidošanos.

Vēsturiskas patiesības grauds iestrādāts Brāļu kapos Rīgā. Pateicoties Noriļskas soda nometnes katorgu izcietušā virsnieka atv. vln. Vernera Līguta neatlaidīgi rosinātai, Apvienības atbalstītai un sadarbībā ar Rīgas Pieminekļu aģentūru īstenotai iniciatīvai, pie izvirzījuma sienas, pa labi no Mātes tēla, neprecīzā uzraksta kapu plāksne nomainīta ar citu. Tagad uz tās rakstīts: ***Viens no Litenē arestētajiem un Noriļskā nobendētajiem Latvijas armijas virsniekiem 1941-1953.***

LVA centusies atsaukties arī citiem Rīgas Pieminekļu aģentūras aicinājumiem. Tā Eiropas Kultūras mantojuma dienās 2009. gada 10. novembrī Brāļu kapos Rīgā (zaļajā zonā pa labi no Mūžīgās uguns) iestādīts ozols.

Lai radītu jauniešos interesi par militāras izglītības iegūšanu, militāru dienestu un stiprinātu NBS saikni ar sabiedrību, NBS Rekrutēšanas un atlases centrs laikā no 2002. gada līdz 2009. gadam daudzviet Latvijā rīkojis **NBS dienas**, kurās dažkārt īstenojusies arī LVA

priekšsēža Tālivalža Bērziņa iecere — rīkot tās ar patriotisku akcentu *Augsim Latvijai!* un piesaisti kādam Latvijas Brīvības cīņu notikumam. NBS dienās piedalījušos LKS un Latviešu leģiona virsnieku skaits laika posmā 2002.-2005. gadam (sk. 2. tabulu) uzskatāmi apliecina vecākās virsnieku paaudzes attieksmi pret šo jaunatnei tik lietderīgo pasākumu. Tajos sabiedrība varēja ieraudzīt virsnieku paaudžu kopīgu darbu.

2. tabula

LVA virsnieku piedalīšanās NBS dienās

Gads	Datums	Vieta	LVA virsnieki
2002.	06.09.	Jaunpiebalgā	T. Bērziņš, A. Dzirne, R. Kārklītis, V. Līguts, J. Locis,
	20.09.	Krāslavā	A. Porietis
	03.10.	Talsos	T. Bērziņš, V. Lankmanis, J. Locis, L. Tresters
	05.12.	Valmierā	T. Bērziņš, A. E. Dambis, J. Celmiņš, V. Līguts
2003.	25.02.	Gulbenē	T. Bērziņš, A. E. Dambis, E. Goldšmidts, A. Homka,
	20.03.	Mālpilī	T. Kalnājs, R. Kovtuņenko, V. Līguts, V. Šteinbergs
	23.04.	Jelgavā	T. Bērziņš, R. Kovtuņenko, V. Līguts un 6 LVA virsnieki, bij. NAA pasniedzēji
	06.06.	Gaujienā	T. Kalnājs, R. Kovtuņenko, V. Līguts, J. Slaidiņš
	12.09.	Engurē	T. Bērziņš, V. Līguts, J. Locis, V. Šteinbergs
			T. Bērziņš un 4 LVA virsnieki
2004.	26.02.	Skrundā	T. Bērziņš, A. E. Dambis, T. Kalnājs, V. Līguts
	18.05.	Kauguros	T. Bērziņš, T. Kalnājs, V. Līguts
	06.06.	Smiltēnē	T. Bērziņš, A. E. Dambis, T. Kalnājs, V. Līguts
	21.08.	Aizkraukle	T. Bērziņš, A. E. Dambis, V. Līguts
2005.	14.05.	Saldū	T. Bērziņš, T. Kalnājs, R. Kovtuņenko
	06.06.	Alūksnē	T. Bērziņš, A. Homka, T. Kalnājs, R. Kovtuņenko
	02.07.	Liepājā	T. Bērziņš, A. E. Dambis, R. Kovtuņenko, V. Līguts
	06.08.	Jēkabpilī	I. Baumanis, V. Supe, A. Porietis, J. Vectirāns
	10.09.	Rīgā	T. Kalnājs, R. Kovtuņenko, J. Locis, V. Raups
	08.10.	Valmierā	T. Bērziņš, G. Goba, R. Kovtuņenko, V. Supe
	10.11.	Saulkrastos, Zvejniekiemā	G. Kramiņš
2006.	04.05.	Jelgavā	V. Līguts
2007.	06.06.	Rūjienā	R. Millers, V. Supe
	21.07.	Tukumā	M. Grinšteins
2008.	16.05.	Jūrmalā	O. Mentelis, H. Roginskis
	29.05.	Mazsalacā	R. Millers, J. Vectirāns
	28.06.	Balvos	R. Millers, V. Supe
2009.	16.05.	Līvānos	S. Līne, V. Supe

LVA viedoklis un dalība aktuālos sabiedriskās, politiskās un militārās jomas jautājumos

Ar aizsardzības ministru, NBS komandieri un citām amatpersonām ilgstoši diskutēts par obligātā militārā dienesta lietderību un lomu jaunās paudzes audzināšanā un virsnieku apmācībā.

Savulaik veikta plaša un argumentēta sarakste (vēstulju autors atv. kapt. O. Ramnieks) ar atbildīgām institūcijām un politiskajām partijām par Latvijas vēstures kā atsevišķa mācību priekšmeta nepieciešamību skolās un latviešu valodas lietojuma apdraudējumu.

LVA joprojām iestājas par karavīru kapu izveides nepieciešamību Rīgā (jautājumu aktualizē no sarakstei seko V. Šteinbergs).

Virsnieki ar personīgiem ziedojumiem atbalstījuši pieminekļa izveidi Konstantīnam Čakstem (projekts gan nav realizējies), plkv. Oskara Kalpaka muzeja atjaunošanu pēc ugunsgrēka *Airitēs* un piemiņas vietas iekārtošanu kritušajiem NBS karavīriem Ādažu mācību centrā.

Apvienības biedri publicējuši problēmrakstus (A. V. Kļaviņš u. c.) dažādos laikrakstos; uzstājušies TV raidījumos (T. Bērziņš, E. Ozols).

Atsaucoties Latvijas Republikas Totalitāro režīmu seku izmeklēšanas prokuratūras lūgumam, 2002. gadā sagatavots un iesniegts 1941. gada 14. jūnijā Litenē un Ostroviešos arestēto un uz Noriļskas soda nometnēm izsūtīto atjaunotās LVA biedru saraksts.

Cienot sabiedrībā godājamus kultūras darbiniekus, militārpersonas, miera misijās bojā gājušos NBS karavīrus, Apvienība piedalījies šo personu bērnu ceremonijās (L. Vīgners, H. Legzdiņš, E. Pāvuls, A. Eglītis, Ā. Kalpaks-Grundmane, V. Janums, O. Baumanis, G. Bleija, V. Vasiljevs, E. Ozoliņš).

2012. gada 21. oktobrī Ļaudonā Apvienības biedru grupa godināja dzejnieka Andreja Eglīša piemiņu viņa simtajā gadskārtā.

2007. gada februārī atv. plkv. Auseklis Pļaviņš piedalījies Zviedrijas bruņoto spēku vēsturnieku apspriedē — bij. PSRS bruņoto spēku operatīvi stratēģiskie agresīvie plāni Skandināvijas, Centrāleiropas, Dienvideiropas un Tuvo Austrumu virzienos.

2008. gada 19. februārī Rīgas Domē kopā ar nevalstiskām sabiedriskām organizācijām Apvienība (R. Millers) spriedusi par čekas "Stūra mājas" izmantošanu, paužot kopīgu viedokli — pagrabs un iekšējais pastaigu laukums jā saglabā kā muzejs.

Sakarā ar militāro konfliktu starp Gruziju un Krieviju 2008. gada 11. augustā LVA sagatavojusi un iesniegusi Gruzijas Republikas vēstniecībai atbalsta vēstuli Gruzijas tautai un valdībai, kā arī aicinājusi Francijas Republikas prezidentu kā augstāko ES prezidējošās valsts amatpersonu darīt visu iespējamo militārā konflikta ātrā noregulējumā.

2008. gada 22.-23. augustā atv. pltn. G. Goba Jēkabpilī piedalījās starptautiskā zinātniskā konferencē *Strūves ģeodēziskais loks un tā turpinājums laikā un telpā*; 2009. gada 15. jūlijā — konferencē *Latvijas militārajai kartogrāfijai 90* iepazīstināja klausītājus ar LKS virsnieku sagatavošanu šajā priekšmetā no 1926. līdz 1940. gadam.

2010. gada 12. aprīlī Apvienība izteikusi līdzjūtību Polijas tautai, valdībai, Polijas Nacionālās Aizsardzības ministrijai un Bruņotajiem spēkiem, traģiski zaudējot Valsts presiden-

tu un valsts delegāciju Katiņas traģēdijas 70. gadskārtas atceres dienā Krievijā Smoljenskas apgabalā.

Latvijas Republikas Saeimas Iekšlietu, drošības un korupcijas novēršanas komisijas rīkotajā NVO forumā 2010. gada 17. maijā LVA (A. Ozoliņš) aizstāvējusi viedokli, ka aktīvā dienesta karavīru alga nav iekļaujama vienotajā valsts atalgojumu sistēmā.

Istenojusies Apvienības un citu karavīru sabiedrisko organizāciju rosināta ideja — apbalvot ar Viestura ordeni pēc nāves starptautiskās miera uzturēšanas misijās kritušos NBS karavīrus.

2012. gada 27. jūnijā uz sarunu pie Valsts Prezidenta Andra Bērziņa bija aicināta LVA virsnieku grupa, turpinot viedokļu apmaiņu sabiedrību šķeļošos uzskatos — par Otrajā pasaules karā abās frontes pusēs karujošajiem karavīriem. Apvienības virsnieki notikušo domu apmaiņu vērtē kā lietderīgu.

Sadarbība ar citām karavīru sabiedriskām organizācijām un dalība svētkos un pasākumos

Apvienība piedalījies Latvijas Kara muzeja, Okupācijas muzeja, AM un NBS vadības, NBS spēku veidu, NAA, Latvijas Rezerves virsnieku asociācijas (LRVA), Latviešu strēlnieku apvienības (LSA), Robežsardzes, Latvijas Ordeņu brālības, Latvijas Nacionālās karavīru biedrības (LNKB), Latvijas Nacionālo partizānu apvienības (LNPA), Palīdzības biedrības Tēvzemes sargiem un citu organizāciju rīkotos pasākumos, kā arī valsts svētku sarīkojumos — vienmēr ar domu — latviešu virsniekiem un sabiedrībai jābūt vienotiem, virsnieku stājai jāvairo patriotisms un karavīra prestižs; jāpalīdz skolu jauniešiem izziņāt savas valsts vēsturi, jāpalīdz to izprast pasaules notikumu kontekstā un veidoties par pārliecinātiem savas valsts neatkarības aizstāvjiem.

1991. gada Barikāžu atceres ugunsgrūku 13. janvārī Zaķusalā iedibināja Roberts Millers; Apvienība turpina atbalstīt šo tradīciju.

Katru gadu 8. maijā LVA karogs blakus citu karavīru sabiedrisko organizāciju karogiem plīvo atceres pasākumā Leģionāru Kurzemes Brāļu kapos Lestenē, 14. jūnijā — Gulbenes stacijā, Litenē pie memoriāla *Sāpju siena*; Apvienības biedri apmeklēt Latvijas armijas bijušās vasaras nometnes vietu.

Kopā ar AM, NBS, NAA, LNKB, LNPA pārstāvjiem Apvienība 6. martā noliek ziedus plkv. Oskara Kalpaka piemiņas vietā *Airītēs* un Visagala kapos; citos Latvijai svarīgos vēsturisku notikumu datumos Apvienība pārstāvēta Skrundā, Cēsīs, Meža kapos Rīgā pie *Baltajiem krustiem*, plkv. Oskara Kalpaka dzimtas mājās *Liepsalās*.

Kopš 2007. gada Apvienības biedri ir Nīkrāces pagasta Lēnu muižā pie Jāņa Blūma sarūpētās *Nocietinājuma sienas* — piemiņas vietas, no kuras 1919. gada 3. martā plkv. O. Kalpaka bataljona karavīri sāka cīņu par Latvijas teritorijas atbrīvošanu no lieliniekiem. Lūk, ko raksta TZO virsnieks (2012) J. Blūms: „... ceļu krustojumā, kur reiz pulcējās kalpakie-

ši, pirms celties ar kauju pāri Ventas upei. Lai šī piemiņas vieta uz mūžu ir ne tikai Kalpaka bataljonam, bet visiem latviešiem, kuri cīnījās par Neatkarību — un izcīnīja to.”

Ik gadu 16. martā Apvienība godina leģionāru piemiņu Kurzemes Brāļu kapos Lestenē.

Katru gadu 16. aprīlī LVA pārstāvji bijušo *Daiņkalnu* māju vietā Raunas pagastā piemin bunkurā (08.05.1945.-16.04.1952.) bojāgājušos nacionālos partizānus. Atceres pasākumu sabiedriskā kārtā rīko Apvienības biedrs-veicinātājs vsrž. Jānis Lācis.

Kopš 2006. gada septembra beigās Apvienība ik gadu koordinē un vada Mores kauju atceres sarīkojuma norisi.

LVA ir bijusi leģionāru un partizānu gadskārtējo saietu un nacionālās pretestības kustības dalībniekiem veltīto piemiņas zīmju atklāšanas sarīkojumu dalībniece; piedalījies talkās *Likteņdārzā* kopā ar Latvijas Rezerves virsnieku asociāciju.

Koknesē, *Likteņdārzā*, 2008. gada 23. aprīlī Roberts Millers iestādījis Latvijas Republikas Zemessardzei veltītu ābelīti nr. 21. Īstenojās arī Apvienības nodoms — 2011. gada 13. septembrī *Likteņdārzā* iestādīti pieci ozoliņi; stādiņi iegādāti par Apvienības un tās biedru personīgi ziedotajiem līdzekļiem; stādīšanā piedalījās Apvienības virsnieki, t. sk. I. Dambergs un E. Goldšmidts (ASV), kā arī mūsu mirušo biedru tuvinieki, veltot kociņus: nr. 963 — latviešu virsniekiem; nr. 964 — latviešu izcelsmes karavīriem, dienējot zem svešu valstu karogiem pret mūsu tautas lielāko ienaidnieku — komunismu (Latvijas Aizsardzības darba grupa ASV); nr. 965 — čekas Baigā gada moceklim 3. Jelgavas kājnieku pulka leitnantam Arvidam Ronim; nošauts Baltezerā 1941. gada 22. jūnijā; nr. 966 — Latviešu leģiona virsniekam virsleitnantam Rolandam Kovtuņenko; nr. 967 — Latviešu leģiona virsniekam virsleitnantam Teodoram Kalnājam.

2012. gada 12. maijā *Likteņdārzā* iestādīti vēl 6 ozoliņi; piecus ozoliņu stādus latviešu virsniekiem dāvinājis atv. vvtn. Oskars Baltputnis, vienu — savam vectēvam (pēc nāves) veltīja atv. ltn. Arnolda Dzirnes mazmeita Agita Grīnberga. Kociņi tika stādīti Kokneses fonda valdes priekšsēdētājas Valdas Auziņas norādītajās vietās: nr. 1186 — atv. leitnantam Arnoldam Dzirnem (1918.-2012.), Latvijas valsts vienaudzim, Latvijas armijas karavīram, Latviešu Leģiona 19. divīzijas virsniekam; nr. 1187 — virsleitnantam Herbertam Osvaldam Apsānam (dz. 1913. — miris GULAG'ā), Latvijas Karaskolas 12. izlaiduma (1938.), Latvijas armijas un Latviešu leģiona 19. divīzijas virsniekam; nr. 1188 — atvaļinātam virsleitnantam Eduardam Stauveram (1914.-2007.), Latvijas Karaskolas 13. izlaiduma, Latvijas armijas un Latviešu leģiona 15. divīzijas virsniekam; šo kociņu dēstīja Maija Zālīte; nr. 1189 — atv. kapteinim Olgertam Vinkleram (1917.-1995.), Latvijas Karaskolas 13. izlaiduma, Latvijas armijas un Latviešu leģiona 19. divīzijas virsniekam; nr. 1190 — Latviešu leģiona leitnantam Bernardam Edgaram Evertam (1914.-2006.); nr. 1191 — leitnantam Mihaelam Mananovam, Latviešu leģiona 19. divīzijas 8. rotas komandierim.

Lai likteņupes Daugavas malā aug un zaļo vareni ozoliņi. O. Apsāns, B. E. Everts ir O. Baltputņa svairiņi; M. Mananovs — O. Baltputņa rotas komandieris, O. Vinklers — kara biedrs.

2013. gada 30. maijā latviešu karavīriem veltīto ozolu saimi *Likteņdārzā* papildināja vēl divi kociņi. Viesojoties no Austrālijas, Ilze Radziņa iestādīja ozoliņu nr. **1602** ar plāksnīti: “Manam tēvam vltņ. Jānim Radziņam 19.10.1913.-03.12.2012. Meita Ilze Radziņa.”

Kapt. Alfons Mednis iestādīja ozoliņu nr. **1603** un piesēja plāksnīti ar uzrakstu un sava brāļa Modra dzejas rindām: “Kapteinis Alfons un Anita Mednis USMC Ret. Cpl Modris un Maija Mednis US Army Veltījums: Herbertam G. Mednim, Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībniekam. *Mans tēvs bija kulaks, jo viņam bija cietas dūres kā āmuri. Ar tiem viņš izkala Latvijai brīvību, izkala latviešu tautai dzīvību...*”

2013. g. 1. jūlijā tēvam, vectēvam un vecvectēvam leģionāram Viktoram Aleksandram Puriņam veltītu ozoliņu nr. **1651** iestādīja Anita Mednis un viņas dēls Aleksandrs Mednis. O. Baltputnis — nr. **1654**, veltītu leģiona vltņ. Valdim Eglājam; nr. **1655** — plkv. Kārlim Lobem.

2012. gada 13. oktobrī *Likteņdārzā* atv. kapt. Ojārs Uldis Aleksis un viņa dzīvesbiedre Ilze iedēstīja ozoliņu nr. **1526**, veltītu Latvijas armijas virsniekam ltn. Ādolfam Maršaus.

Cenšoties saglabāt vēsturisko atmiņu, tiek ievietotas sīkākas ziņas par notikumu 1941. gada jūlijā, ko stāsta mirušās atraitnes Irēnes Veltas Maršaus radniece Ilze Alekse.

1941. gada 6. jūlijā no vācu armijas uzbrukuma bēgošā sarkanā armija bija atstājusi Valku, bet vācieši tajā vēl nebija ienākuši. Pilsētā bija palikuši tikai nedaudzi atkāpšanās sedzēji. Sākuši darboties latviešu nacionālie partizāni, starp viņiem arī divi Valkā iepriekš bijušie 9. Rēzeknes kājnieku pulka virsnieki — leitnants Ādolfs Maršaus un viņa biedrs, kura uzvārds nav zināms (varbūt *Znotiņš* vai *Znutiņš*); viņiem bija izdevies paglābties no virsnieku izsūtīšanas uz Sibīriju 1941. gada 14. jūnijā no Litenes nometnes. Viņi zināja, ka „sarkanie” mīnējuši pilsētas labākās būves, lai tās uzspridzinātu. Abi latviešu virsnieki ielavījušies Valkas Kultūras namā un to atmiņējuši. Kad spridzinātāji, atkāpušies aiz Igaunijas robežas, mēģinājuši namu uzspridzināt, tas nav izdevies.

Spridzinātāji atgriezušies noskaidrot neveiksmi un sadūrušies ar minētajiem latviešu virsniekiem. Leitnants Ādolfs Maršaus kritis no čekistu lodes uz Kultūras nama izejas kāpnēm. Otram latviešu virsniekam izdevies aizbēgt.

Tajā pašā laikā Valkas slimnīcas sanitārs Aleksandrs Priede bija uzvilcis Latvijas karogu Valkas ugunsdzēsēju depo tornī kā signālu par sarkanās armijas vienību atkāpšanos no pilsētas. Arī viņš kritis vajātāju rokās un nogalināts.

Pēc Valkas atbrīvošanas no padomju okupantiem abi kritušie — leitnants Ādolfs Maršaus un sanitārs Aleksandrs Priede apbedīti Valkas Brāļu kapos. Padomju otrās okupācijas laikā viņu kapu kopiņas un Valkas Brāļu kapi tika iznīcināti, bet 1990. gadā atjaunoti.

4. un 8. maijā, 11. novembrī, 18. novembrī LVA biedri kopā ar valsts, valdības, AM, NBS amatpersonām, karavīru, Latvijas Ordenu brālības un citu sabiedrisko organizāciju pār-

stāvjiem noliek ziedus pie Brīvības pieminekļa, atdod godu Mūžīgajai ugunij Brāļu kapos Rīgā; novembrī piedalās lāpu gājienā Lestenē.

Jāatzīmē ilggadējā LNKB vīru kora *Tēvija* priekšnieka, atv. ltn. Arnolda Dzirnes (18.11.1918.-27.04.2012.) akurātais, nesavtīgais ieguldījums, kārtojot kora piedalīšanos daudzos karavīru sabiedrisko organizāciju saietos, šo organizāciju koru un ansambļu sadalījumos, tautas vēsturisku notikumu atceres un citos sarīkojumos, jo karavīru dziesma vieno tautu, vairo karavīru prestižu un pašapziņu. Atzīstami, ka kora dziedātāju saimi papildina gados jaunāki vīri.

Latvijas vārdam daudzkārt izskanēt pasaulē licis soļošanas sporta veterāns atv. maj. Zigurds Irbe, allaž izcīnot godalgotas vietas dažāda garuma distancēs. 2012. gadā viņš ir piekārtējs pasaules un astoņkārtējs Eiropas veterānu čempions soļošanā.

Jāatzīmē arī atv. pltn. Osvalda Arnicāna regulāra piedalīšanās NBS šaha čempionātos; atv. kapt. Alekseja Ozoliņa starti orientēšanās sacensībās, kā arī ieguldījums ikgadēju NBS un Zemessardzes sporta spēļu un sacensību organizēšanā, tiesāšanā, komandu komplektēšanā, darbs NBS sporta kluba padomē un, vadot ZS Studentu bataljona Veterānu apvienību.

LVA 90. gadadienas sarīkojums

 NBS komandiera ģenerālleitnanta Raimonda Graubes lielu pretimnākšanu un viņa biroja darbinieku atbalstu Apvienības darbības 90. gadadiena notika NBS Apvienotā štāba (AŠ) telpās 2012. gada 3. decembrī.

Sarīkojums sākās no rīta ar NBS karavīru goda sardzi pie bijušās Latvijas Karaskolas ēkas Kr. Barona ielā 99 un ziedu nolikšanu pie plāksnes ēkas sienā. Pēc tam virsnieku grupa ar ziediem godināja bijušos Apvienības valdes priekšsēžus Arnoldu Zariņu, Tāivaldi Bērziņu, Robertu Milleru un biedrus Verneru Līgotu, Rolandu Kovtuņenko, Vili Raupu viņu atdusas vietās II Meža un bij. Garnizona kapos. Ziedu veltes tika noliktas arī Brāļu kapos — uz terases pie *Mūžīgās uguns*, pie *Mātes Latvijas*, pie plāksnēm *Vienam no Litenē arestētajiem un Noriņskā nobendētajiem LA virsniekiem 1941-1953* un plkv. Vilim Janumam.

Sarīkojuma turpinājumā NBS AŠ admirāja Arčibalda Keizerlinga zālē svinīgā ceremonijā tika pasniegtas LVA Jubilejas medaļas klātesošajiem LVA biedriem, īpašu paldies sakot savam biedram atv. vvtm. Oskaram Baltputnim par nesavtīgu privātu ziedošanu šo medaļu izgatavošanai.

Sarīkojuma galvenā daļa turpinājās AŠ Lāčplēša zālē, klātesot Valsts Prezidentam Andrim Bērziņam, aizsardzības ministram Dr. Artim Pabrikam, NBS komandierim ģenerālleitnantam Raimondam Graubem, NBS virskapelānam Elmāram Pļaviņam un citiem Apvienības lūgtajiem viesiem: LVA Goda biedriem, biedram veicinātājam, NBS spēku

veidu komandieriem, karavīru sabiedrisko organizāciju vadītājiem, ilgstošas sadarbības partneriem — Kokneses fonda, Degumnieku pamatskolas, Ošupes un Mores pagasta, Siguldas novada pārstāvjiem, kā arī mirušo LVA valdes priekšsēžu un dažu biedru ģimeņu pārstāvjiem.

Augstās amatpersonas apsveica Apvienību 90. gadadienas svētkos, vēlēja izturību un tālāku izaugsmi. Apvienības valdes priekšsēdis atv. kapt. Aleksejs Ozoliņš pasniedza Jubilejas medaļu LVA 90 / 1922-2012 Valsts Prezidentam, aizsardzības ministram, NBS komandierim. Vairāki Apvienības biedri saņēma aizsardzības ministra, NBS un Zemessardzes komandieru apbalvojumus. LVA biedrs atv. vltņ. Gunārs Kramiņš klātesošos iepazīstināja ar LVA izveidošanos un darbības vēsturi.

Emocionāli sirsnīga izvērtās Jubilejas medaļu pasniegšana par nopelniem LVA labā mirušo valdes priekšsēžu un Apvienības biedru ģimeņu pārstāvjiem. Atjaunotās LVA pirmā valdes priekšsēdētāja atv. kapt. Arnolda Zariņa (pēc nāves) Jubilejas medaļa Nr. 12 glabāsies LVA; valdes priekšsēdētāja atv. vltņ. Tālivalža Bērziņa (pēc nāves) medaļa Nr. 13 tika pasniegta mazdēlam Reinim Bērziņam (Lūkinam) un meitai Dr. med. Sandrai Bērziņai; valdes priekšsēdētāja atv. maj. Roberta Millera (pēc nāves) medaļa Nr. 14 — dzīvesbiedrei Valdai Millerei; atv. ltn. Arnolda Dzirnes (pēc nāves) medaļa Nr. 17 — meitai, prof. Guntai Sproģei un dzimtas pārstāvjiem; atv. vltņ. Rolanda Kovtuņenko (pēc nāves) medaļa Nr. 18 — dzīvesbiedrei Astrīdai Kovtuņenko.

LVA Jubilejas medaļas tika pasniegtas arī Goda biedriem Ķ. V. Kristovskim un atv. viceadm. G. A. Zeibotam, biedram veicinātājam virsserž. J. Lācim; Nacionālajai aizsardzības akadēmijai; atv. plkv. J. Dalbiņam.

ASV dzīvojošajiem Apvienības biedriem medaļas laipni aizveda EP deputāte Inese Vaidere un to pasniegšanu organizēja kā latviešu sabiedriskās organizācijas, tā arī Latvijas Republikas militārais atašējs ASV plkv. Ivo Mogiļņijs sadarbībā ar apbalvotajiem biedriem. Par to Apvienības sirsnīgs paldies I. Vaideres kundzei un plkv. I. Mogiļņijam! Pateicība arī Latvijas Republikas vēstniekam Lielbritānijā Eduardam Stiprā kungam par medaļas un Valsts prezidenta, NBS komandiera, NAA rektora, LVA apsveikumu pasniegšanu mūsu 100-gadniekam atv. vltņ. Jānim Bahmanim 2012. gada 21. oktobrī! Citviet ārvalstīs dzīvojošie Apvienības biedri medaļas saņēma pasta sūtījumos.

Sarīkojumā dziedāja un klausītājus aizkustināja Tālivalža Bērziņa izveidotais LNKB koris *Tēvija* diriģenta Jāņa Sējāna vadībā. Kājās stāvot, visi klausījās T. Bērziņa komponēto dziesmu ar viņa vārdiem *Es esmu latvietis*.

Visus priecēja NBS orķestra koncerta programma.

Apvienība saņēma arī daudzus klātesošo apsveikumus, goda rakstus un pateicības, kas deva pārliecību, ka līdzšinējais darbs jāturpina, jāaplašina un jāattīsta tā, kā prasa mūsdienu apstākļi.

Sarīkojuma gaitā tika laista klajā grāmata *Latviešu virsnieku apvienībai 90 / 1922-2012* (R. 2012).

LVA biedru publicistiskā darbība

Svarīga loma Latvijas vēstures notikumu analīzē, skaidrojumā, vēsturiskās atmiņas saglabāšanā par izcilām personībām un notikumiem ir LVA biedru sarakstītajām un publicētajām grāmatām; tās neļauj notikumiem un cilvēkiem nogrimt aizmirstībā.

Pirmās grāmatas par latviešu virsnieku traģēdiju, stāju un izturību Noriļskā ir atv. ltn. Roberta Gabra (06.09.1905.-27.04.2000.) *Latvju virsnieks Nr. 35473*⁴³ un atv. maj. Jura Ozoliņa (02.10.1902.-25.02.1998.) *Mani sāpju ceļi*.

2002. gadā atvēršanas svētkus piedzīvoja LVA Goda biedra, atv. komandkapt. Hugo Legzdīņa⁴⁴ (07.12.1903.-20.07.2004.) un atv. vlt. Venera Līguta⁴⁵ (22.09.1915.-04.03.2008.) grāmatas.

Divos izdevumos publicēta Latviešu leģiona kaujas virsnieka, atv. vlt. Rolanda Kovtuņenko (14.01.1924.-21.03.2011.) grāmatas⁴⁶ un⁴⁷; grāmata par Mores kauju un tās tulkojums angļiski⁴⁸, ko ar mūsdienu karavīru apmācībā noderīgiem papildinājumiem paveicis ASV plkv. Jānis Vīksne un atv. brig. ģen. (Lielbritānija) Jānis Kažociņš; tāpat grāmata *Pēdējais bastions Vidzemē / Kaujas virsnieka stāsts*, Cēsis, 2004.

Atzinīgi vērtēti militārā vēsturnieka, atv. pltn. Aivara Pēterona pētījumi⁴⁹ un Otrā pasaules kara notikumu analīze⁵⁰ (pieminot arī LVA biedru Eduarda Stauvera, Alfreda Popes u. c. kauju ceļus). Viņa spalvai pieder arī grāmata⁵¹, kurā analizēta latviešu strēlnieku un latviešu virsnieku (plkv. A. Auzāns) loma Pirmajā pasaules karā, cīnoties Krievijas armijas sastāvā pret Ķeizarkās Vācijas karaspēku un aizstātot savu Tēvzemi Latviju. A. Pēterona mazo valstu karamākslas un situāciju analīzes apkopotas vairāk nekā 32 pētījumos. Viņa darbi tulkoti poļu, lietuviešu, igauņu un krievu valodā.

Atv. maj. Roberts Millers publicējis pārdomas un savu pieredzi par 1991. gada Barikāžu dienām grāmatās: *Barikādes — Latvijas mīlestības grāmata* (BAF, Rīga, 2001); *Latvija likteņa gaitās 1918-1991* (A/S Preses nams, Rīga, 2006).

Atv. plkv. Auseklis Pļaviņš⁵² un atv. plkv. Georgs Stiprais strādājuši autoru kolektīvā, radot grāmatu *Latvija, kur tavi dēli* (R. LĢIA Latvijas karte, 2007), kurā pēc dokumentiem, LR AP sēžu stenogrammām, Ministru Padomes Sabiedrības drošības departamenta arhīva materiāliem atspoguļota Latvijas jaunāko laiku vēsture, sākot ar latviešu tautas atmodu, Latvijas valstiskuma atjaunošanas pirmsākumiem, Latvijas Republikas neatkarības pa-

43 Gabris R. *Latvju virsnieks Nr. 35473*, R., 1990. Grāmata tulkota angļiski, izdota ārvalstīs. 2013. gada 12. jūnijā tiek laists klajā autora meitas Ausmas Līdumnieces sarūpēts grāmatas atkārtots izdevums.

44 Legzdīņš H. *Ronis — mana būdiņa un pils*, R., 2002.

45 Līguts V. *Virsošnes ēnā / Latviešu virsnieka stāsts*, R., Aplis, 2002.

46 Kovtuņenko R. *Neatzītie karavīri / Kaujas virsnieka stāsts*, R., Aplis, 2004., 2005.

47 Kovtuņenko R. *Mores kauja / Kaujas līdzdalībnieka kaujas virsnieka stāsts*, R., apv-ba Timmermanis & Vējiņš, 2009.

48 Kovtuņenko R. *Baattle at More / A participant's account of a battle against overwhelming odds*, R., apv-ba Timmermanis & Vējiņš, 2009.

49 Pēterons A. *Mums jāpārnāk*, R., 2003.

50 Pēterons A. *Krustugunis / 60 gadus no tautas slēptais 1940-1945*, R., SIA Madonas tipogrāfija, 2007.

51 Pēterons A. *Saule zem šķēpa ozollapu vainagā / Operāciju mākslas pirmsākums latviešu kaujas vienībās*, autorizdevums, 2009. Grāmata *Tāds bija laiks* (R., izd. Dobums) iznākusi 2013. g.

52 A. Pļaviņš Informatīvs materiāls *Novitātes Krievijas bruņoto spēku operatīvā mākslā* (R., Sauszemes spēku/Zemessardzes štābs, 2002.).

sludināšanu un notikumiem no 1991. gada janvāra barikādēm līdz pirmajiem aizsardzības formējumiem un AM izveidei. Tajā pieminēti vairāki LVA biedri un Goda biedri.

Atv. flotiles adm. Andrejs Mežmalis publicējis grāmatu *Par Kalpaka ideāliem — pieminekli* (Jelgava, 2006), *Latviešu leģions / Informācija, Fakti, Patiesība* (R., 2008). Viņš ir grāmatas *Latvija padomju militāristu varā 1939-1999* (R., 2011, Latvijas okupācijas izpētes biedrība) tehniskais redaktors un angļu teksta korektors, kā arī vairāku rakstu autors žurnālā *Kadets* un citos preses izdevumos.

Atv. komandltn. Māris Grinšteins publicējis grāmatu *Gaidi mani atkal mājās* (R., SIA Vesta LK, 2012), papildinot Latvijas militārās kara vēstures notikumu aprakstu klāstu. Apkopoti kauju dalībnieku un aculiecinieku stāsti par Latviešu leģiona 19. divīzijas Ernesta Laumaņa 19. bataljonu un vairāku izcilu latviešu karavīru kara gaitām Prūsijā Pirmajā pasaules karā, kā arī latviešu karavīru dalību notikumos Austrumprūsijā Otrā pasaules kara beigu posmā un viņu piedalīšanos Kēnigsbergas (tagad Kaļiņingrada) aizstāvēšanā. Autors norāda arī, ka šajā pilsētā savulaik mācījušies, papildinājuši izglītību vairāki augsta ranga neatkarīgās Latvijas NBS virsnieki.

Atv. plkv. Jāņa Meldera publicēto rakstu un autordarbu sarakstā kopš 1992. gada ir 57 nosaukumi, t. sk. arī angļu valodā. Minēto darbu klāstā — Pārskats par pētniecisko projektu "*Latviešu virsnieku likteņu gaitas izpēte Otrā pasaules kara gados pēc 1940. gada 17. jūnija notikumiem*" un II daļa „*Latviešu virsnieku likteņi, Vācijai okupējot Latviju 1941. gadā un Latviešu leģions*” (AZPC-02/02-2011, ISBN 978-9934-8183-3-2, 2011., NAA). Šis darbs kopā ar LVA biedru atv. vlt. Gunāra Kramiņa un atv. kapt. Valda Šteinberga Latvijas Valsts arhīva dokumentu pētījumiem ļaus izveidot datu bāzi par latviešu virsnieku likteņiem.

2009.-2010. gadā (arī agrāk) LVA biedri veikuši un turpina pētījumu par latviešu virsnieku likteņiem *Baigajā gadā* un sadarbībā ar NAA AZPC sagatavojuši pārskatu par to (pētījuma darba grupas vadītājs, atv. plkv. Dr. sc. ing. Jānis Melders⁵³). Pētījuma pārskats sastādīts pēc informācijas avotu analīzes, balstoties uz atv. kapt. Valda Šteinberga arhīvos savāktiem un apkopotiem datiem un daļēji izmantojot atv. vlt. Gunāra Kramiņa pētījumus Latvijas arhīvos — Latvijas armijas virsnieku biogrāfisks reģistrs, 1919. gads — 1940. gada 17. jūnijs. Šī darba rezultāti tika prezentēti zinātniskā konferencē 2010. gada 17. decembrī NAA; ZPD pārskatu kopiju divi obligātie eksemplāri nodoti Latvijas Valsts nacionālajai bibliotēkai, NAA bibliotēkai un lasītavai, Latvijas Okupācijas un Kara muzejiem, Rīgas Brāļu kapu valdei, LNK biedrībai, kā arī atstāti LVA un NAA AZPC arhīvā. Gunāra Kramiņa pētījums grāmatas formātā *Latviešu karavīrs vēsturiskā skatījumā / Latvijas armijas virsnieki 1919. gada jūlijs — 1940. gada jūnijs* (tipogrāfija SIA *Olderi*) iznācis 2012. gadā.

Apvienības virsnieki publicējuši arī cita satura grāmatas: atv. maj. Jānis Kasparsons (2012. gadā izstājies no LVA) bijis grāmatas *Latvijas energoceltņu cilts* (R., E. Ermanšosns, 2006) redkolēģijas loceklis; atv. komandltn. Māris Grinšteins — viens no latviešu-angļu-vācu-kirovu *Jūrnieceības terminu vārdnīcas* autoriem (R., Avots, 2006); arī grāmatas

53 *Latvijas virsnieku likteņi Baigajā gadā Latvijas 1940. gada okupācijas rezultātā* (NAA AZPC — 1/02, 2010, R., 2010).

No gadsimta sākuma līdz Trīsvaigžņu spēlēm Sidnejā / Tukuma novada sporta vēsture (autorizdevums, Tukums, 2001) autors; Aivars Pētersons *Mana Vestiena un vestieniēši* (R., Drukātava, 2008); atv. vlt. Jēkabs Daizis († 09.06.2011.) publicējis grāmatu *Francija, XX gadsimta laimes un moku periodi*. Klajā nākusi Roberta Gabra atmiņu grāmata *Latvju puika*, R., Karogs, 2011. Jāpiemin arī atv. ltn. Alfreda Putniņa (04.02.1919.-09.07.2009.) publicētās 6 dzejas grāmatas.

Rūpes par saviem biedriem un viņu piemiņas saglabāšanu

Ar kapa plāksnes uzstādīšanu atv. ltn. Erhardam Kažam (04.12.1919.-17.11.2001.) I Meža kapos Rīgā tika aizsākta LVA tradīcija — saskaņā ar piederīgo vēlēšanos, darīt sabiedrībai zināmas savu Mūžībā aizsaukto biedru atdusas vietas. Šis darbs tiek turpināts. Kapa plāksnes uzstādītas atv. vlt. Viktoram Petteram (03.09.1911.-21.07.2002.) un atv. ltn. Raimondam Kārklītim (28.02.1915.-30.01.2004.) I Meža kapos Rīgā; atv. ltn. Jānim Jaksonam (05.04.1920.-25.06.2004.) Saldus rajona Rubas kapos; atv. vlt. Teodoram Kalnājam (04.02.1915.-08.12.2007.), atv. vvtn. Augustam Heinsonam (18.04.1910.-15.05.2008.) un atv. ltn. Arnoldam Dzirnem (18.11.1918.-27.04.2012.)⁵⁴ Leģionāru Kurzemes Brāļu kapos Lestenē; atv. ltn. Voldemāram Lankmanim (11.12.1920.-31.05.2010.) II Meža kapos Rīgā; atv. ltn. Alfredam Popem (18.07.1914.-03.06.2010.) Grobiņas novada Medzes pagasta Mātru kapos.

Apvienība finansiāli atbalstījusi piederīgo izvēlētas piemiņas zīmes uzstādīšanu: atv. vlt. Viktoram Jūlijam Akmentiņam (17.03.1911.-29.06.2001.) Engures pagasta Ķesterciemā kapos; atv. kapt. Harijam Lēconam (18.03.1917.-19.01.2003.) Ķinderu kapos Cesvainē; atv. pltn. Nikolajam Straumem (26.04.19904.-24.02.2003.) Pilsētas kapos Valmierā; atv. vlt. Oskaram Koham (01.06.1915.-28.10.2004.) II Meža kapos Rīgā; atv. ltn. Jurim Lielmežam (30.04.1913.-28.05.2005.) Džūkstes kapos Tukuma novadā; atv. vlt. Voldemāram Veldrem (13.06.1917.-27.10.2004.) Baložu kapos Jelgavā; atv. vlt. Herbertam Tonem (30.05.1914.-14.11.2004.) Upes kapos Dobeles novada Bikstu pagastā; atv. ltn. Leonhardam Tresteram (21.02.1915.-14.11.2004.) I Meža kapos Rīgā; atv. vlt. Eduardam Stauveram (21.10.1914.-06.02.2007.) Turaidas kapos; atv. vlt. Jānim Incītim (21.08.1917.-04.05.2008.) Ziepniekalna kapos Rīgā; atv. maj. Robertam Milleram II Meža kapos Rīgā; atv. maj. Alfredam Porietim (30.09.1909.-15.05.2009.) Jēkabpils rajona Rubenes pagasta Bērza kapos; atv. vlt. Rolandam Kovtuņenko (14.01.1924.-21.03.2011.) II Meža kapos Rīgā.

Mirušo biedru tuviniekiem tiek izmaksāts vienreizējs pabalsts bērū izdevumu segšanai.

Esam centušies iespēju robežās savus gadus vecos saslimušos biedrus materiāli atbalstīt zāļu iegādē; savulaik ir tikusi sarūpēta malka; nesen iegādāti speciālie invalīdu ratiņi.

54 Plāksnes T. Kalnājam, A. Heinsonam, A. Dzirnem uzstādīja LNKB.

Esam centušies un turpinām morāli balstīt mūsu vecos, vientuļos biedrus.

Apvienība ir ļoti pateicīga NBS un ZS vadībai par karavīru operatīvu, nesavtīgu palīdzību, ziedojot asinis, steidzamos gadījumos izlīdzot ar autotransportu.

Rūpējoties par savu biedru veselību, Apvienības peldēšanas sekciju NBS peldbaseinā vadījis atv. vltņ. Ģ. Ozoliņš (2002.-2006.).

Apvienības virsnieki ārsti O. U. Alekšis, V. Krasts (+), J. Lejas-Sauss, St. Lubāns (+), N. Skuja (+), R. Zemmers snieguši padomus veselības stiprināšanā un ārstējuši saslimušos biedrus.

Par Mūžības pulkos iesauktu LVA biedru Apvienība vienmēr ievietojusi sēru vēsti laikrakstā *Rīgas Balss*, kopš 2003. gada vidus — laikrakstā *Diena*; atsevišķos gadījumos — līdzjūtības apliecinājumu. Gandrīz vienmēr šo darbu veikuši Apvienības sekretāri — H. Zerviņš, M. Zālīte. Piemiņas raksti par ārvalstīs dzīvojošiem Apvienības biedriem tiek publicēti laikrakstos *Brīvā Latvija* un *Laiks*, kurus pēc LVA arhīva, kā arī citiem materiāliem parasti gatavojuši atv. kapit. Andris Vitauts Kļaviņš un Maija Zālīte, Sarma Līne.

Cenšamies sveikt savus biedrus valsts svētkos, Ziemassvētkos, kā arī dzīves gadskārtās ar pasta vai e-pasta sūtījumu; godinām LVA mītnē (pēdējos gados — NBS Štāba bataljona Karavīru klubā, Krustabaznīcas ielā Rīgā) vai apmeklējam viņus dzīvesvietās. „Apaļo” gadu jubilāriem Apvienība lūdz arī NBS (ZS) komandiera apsveikumu.

Katru kalendāro gadu Apvienība iesāk ar Jaungada eglītes sarīkojumu vai nobeidz ar Ziemassvētku eglīti.

Izsakām lielu pateicību NBS Štāba bataljonam (iepriekš — Rīgas Garnizonam) un kapelānu dienestam par militāra goda ceremonijas nodrošināšanu Apvienības virsnieku bērēs kopš 1992. gada.

„Tikai tas, kas savu tēvu zemi pazīst, var to patiesi mīlēt” — vadoties pēc šīs Kronvaldu Ata atziņas, Apvienība kopš 2003. gada katru gadu rīkojusi ekskursiju saviem biedriem, viņu ģimenes locekļiem un draugiem. Ļoti svarīga ir tieši jaunās paaudzes dalība šajās ekskursijās, jo redzamo spilgtina sarunas un vēsturisko notikumu liecinieku atmiņas. Apmeklētas Latvijas pirmās brīvvalsts Prezidentu un ievērojamu kultūras darbinieku dzīves un piemiņas vietas, interesanti dabas un arhitektūras objekti, arī Kurzemes cietokšņa lielkāju vietas. Tā ceļots pa Vidzemi, Zemgali un Kurzemi; plānots apmeklēt Latgali.

Žurnāls *Kadets* līdz 1940. gadam, pēc Otrā pasaules kara un tagad

Par žurnāla *Kadets* izdošanu vienojās LKS 2. izlaiduma jaunie virsnieki 1922. gada 1. decembrī⁵⁵, LKS trešajā gadadienā. Viņu nodibinātā LKS Kadetu savstarpējās palīdzības biedrība, vēlāk — LKSBV apvienība nolēma, ka uz katru turpmāko Karaskolas izlaidumu (katra gada 1. septembrī) jāiznāk žurnālam *Kadets*, publicējot tajā beidzēju sarakstu ar fotoattēliem, ievietojot armijas priekšniecības un militāro speciālistu rakstus karavīru apmācības un audzināšanas jautājumos.

Žurnāla pirmais numurs iznāca 1923. gada 1. septembrī. Līdz 1931. gadam tika izdoti 9 žurnāla *Kadets* numuri.

1931. gadā LKS pārtrauca virsnieku sagatavošanu līdz 1934. gadam, bet LKSBVA savu darbu aktivizēja un paplašināja, zinot, ka, atjaunojot mācības, nebūs divu paralēlu skolu — kājnieku un artilērijas, bet būs viena apvienota Karaskola.

Kadeta 9. numurā LKSBVA paziņo: "... skolu beigušajiem vairs pēcnācēju nav (jo 3 gadu starplaiks), bet... žurnāls, kas līdz šim iznāca tikai vienu reizi gadā..., turpmāk apciemēs ikvienu apvienības biedru reizi mēnesī.

Tas ir liels un vērtīgs sasniegums. Žurnālā būs daudz vērtīgu rakstu, zelta graudu no militārās zinātnes. Būs arī vērojumi par dzīvi garnizonos un savstarpēja domu izmaiņa dažādos jautājumos."

Tātad turpmāk, *Kadets* iznāca, sākot ar 1933. gadu līdz 1940. gada jūnijam, kad padomju okupācijas vara žurnālu slēdza; pēdējais publicētais žurnāla numurs ir 114/115.

Otrais pasaules karš, virsnieku traģiskie likteņi un deportācija, emigrācija, gūsta noņemnes u. c. pārtrauca *Kadeta* izdošanu uz 27 gadiem.

Pēc Otrā pasaules kara žurnāls *Kadets* atsāka iznākt Rietumos 1967. gadā ar jaunu numerāciju kā LVA prezidija izdevums, ar moto: "Mēs ticam Latvijas neatkarības atjaunošanai un uzticīgi kalposim savai tautai un tēvzemei."

Žurnāla Nr.	Gads	Izdevējs	Redaktors
1.	1967.	LVA Prezidijs, Austrālijā	Atbildīgais redaktors Arvids Krīpens
2.	1969.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
3.	1972.	LVA Prezidijs, Kanādā	Redaktors Jānis Šmits
4.	1974.	LVA Prezidijs, Austrālijā	Redaktors Andrejs Ozoliņš
5.	1975.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
6.	1977.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis

55 Atv. vltm. Tālvadlvis Bērziņš *Žurnālam Kadets 95 gadi. Kadets* Nr. 34, R., 2006., NAA, 5. lpp.

7.	1978.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
8.	1979.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
9.	1980.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
10.	1981.	LVA Prezidijs, ASV	Redaktors Elmārs Sproģis
11.	1982.	LVA Prezidijs, ASV	Atbild. redaktors Elmārs Sproģis
12.	1983.	LVA Prezidijs, ASV	Atbild. redaktors Elmārs Sproģis
13.	1984.	LVA Prezidijs, ASV	Atbild. redaktors Elmārs Sproģis
14.	1985.	LVA Prezidijs, ASV	Atbild. redaktors Elmārs Sproģis
15.	1987.	LVA Kanādā, Toronto	Atbildīgais kapt. J. Jakāns, mag. jur.
16.	1989.	LVA Kanādā, Toronto	Atbild. redaktors ltn. A. C. Linē
17.	1990.	LVA Kanādā, Toronto	Atbild. redaktors A. C. Linē
18.	1991.	LVA Kanādā, Toronto	Atbild. redaktors A. C. Linē
19.	1992.	LVA, gatavots Kanādā, iespiests Rīgā, izdevniecība <i>Elpa</i>	Redaktors vln. Tadeušs Puisāns

Sākot ar Nr. 20 (1993), žurnāls *Kadets* tiek izdots Latvijā, apgādā *Junda*. Tā devīze: *Per aspera ad astra*. Pirmā redaktore Līga Baiže, vēlāk — Verners Līguts (†), Uldis Bormanis (†).

Kopš 1994. gada žurnāla *Kadets* rakstus komplektē NAA un LVA, izdod NAA. Jaunu ārējo noformējumu žurnāls ieguva 2007. gadā (Nr. 35), un tā kopējo datorsalikumu komplektē atv. plkv. Jānis Melderis. Attiecīgo sadaļu redaktore — Maija Emsiņa un Sarma Līne.

Žurnāls turpina pildīt tā dibinātāju iecerēto uzdevumu — izglīto kadetus un virsniekus, atspoguļojot mācību un dienesta procesu NAA, NBS, iepazīstina ar darbiem un notikumiem LVA, runā par problēmām mūsdienu mainīgajā globālajā pasaulē, analizē vēsturiskus notikumus. Žurnālā tiek publicēti nekroloģi Mūžības pulkos iesauktiem LVA biedriem.

Jāatzīmē atv. vln. Tāļivalža Bērziņa teiktais (*Kadets* Nr. 35, R., 2007):

"Daudzie saglabājušies Kadeta eksemplāri, īpaši no pirmās brīvvalsts un trimdas laikiem, vēl līdz šim ir neizzinātu Latvijas armijas vēstures, tautas valstiskās audzināšanas gudrību krātuve. Tā prasa savu laiku izpētei un rosina mūs veidot savu Kadetu audzinošu, apzinoties, ka demokrātija, kurā valda tikai tiesības, ir sabiedrību nāvējoša anarhija. Demokrātija, kurā valda pienākums pret sabiedrību un valsti, stiprina kā sabiedrību, tā valsti un arī bruņotos spēkus."

Apvienība pateicas saviem biedriem, NAA amatpersonām un kadetiem, Aizsardzības ministrijas un NBS amatpersonām par līdzšinējām publikācijām *Kadetā* un novēl turpmāk strādāt vēl ražīgāk.

LVA biedriem izteiktā atzinība

Par ieguldījumu Latvijas valsts neatkarības atjaunošanā, NBS nostiprināšanā, sekmējot Latvijas dalību NATO, LKS tradīciju ieviešanā NAA, zināšanu un pieredzes sniegšanu NAA kadetiem, NBS virsniekiem un karavīriem, par Tēvzemes mīlestības, valstiskā pienākuma un patriotisma izpratnes veidošanu Jaunsardzē, skolu jaunatnē un sabiedrībā LVA biedri un Goda biedri saņēmuši augstus valsts, AM, NBS un ZS apbalvojumus (stāvoklis 01.07.2013.):

- ar **Triju Zvaigžņu ordeni** apbalvoti 13 virsnieki;
- ar **Viestura ordeni** — 26 LVA virsnieki;
- ar **Atzinības krustu** apbalvoti 3 virsnieki;
- ar **Triju Zvaigžņu ordeņa Goda zīmi** — 8 virsnieki;
- ar **Viestura ordeņa Zelta Goda zīmi** — viena Apvienības biedre;
- ar **Barikāžu dalībnieka piemiņas zīmi** — 35 virsnieki.

Aizsardzības ministra apbalvojumi: **AM Atzinības goda zīme** — 39 LVA biedriem; **AM krūšu nozīme** — 6 virsniekiem; AM goda zīme **Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā** — 70 virsniekiem; AM piemiņas medaļa **Sekmējot Latvijas dalību NATO** — 35 LVA biedriem;

NBS komandiera apbalvojumi: goda zīme **Par nopelniem** — 83 Apvienības biedram; ar **NATO medaļu par piedalīšanos miera nodrošināšanas misijā** Bosnijā apbalvots atv. pltn. Sandris Brālēns (1996); ar NBS komandiera piemiņas medaļu **Par piedalīšanos starptautiskajās operācijās** apbalvoti: atv. pltn. Normunds Aizpurs (2006, 2007), atv. pltn. Sandris Brālēns (1997, 2004.), brig. ģen. Andis Dilāns (1997); brig. ģen. Andis Dilāns var lepoties arī ar NATO ģenerālsēkretāra medaļu (1996);

NBS komandiera goda zīme **Par centību militārajā dienestā** – 33 virsniekiem.

Ar augstāko ZS apbalvojumu — Zemessardzes Nopelnu zīmi **Par tēvu zemi un brīvību** apbalvoti 5 virsnieki;

SzS/ZS komandiera goda zīme **Par kalpošanu tautai un Latvijai** — 31 LVA biedram;

SzS/ZS komandiera goda zīme **Par kalpošanu Zemessardzei** — 14 virsniekiem; piemiņas medaļa **Zemessardzei 15** — 13 virsniekiem.

Apvienība pateicas

Latviešu virsnieku apvienība pateicas par sadarbību un atbalstu Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas, NBS, NBS Apvienotā štāba, Štāba bataljona, Rekrutēšanas un jaunsardzes centra, Zemessardzes, NAA, SIA *Tampere Invest*, A/S Universālveikals *Galerija Centrs* vadībai, LVA biedriem, Goda biedriem un biedriem-veicinātājiem Latvijā un ārvalstīs, Latvijas Valsts arhīva darbiniekiem.

1. PIELIKUMS

Avoti:

LVVA Fonds Nr. 3414, apraksts 1, Lieta Nr.5.

LKSB virsnieku biedrības *Protokolu grāmata* no 07.12.1922. līdz 10.05.1933.

Latvijas Kara skola. Vēsturisku materiālu apkopojums. Redaktori Vilis Hāzners un Elmārs Sproģis. LVA izdevums 1979. g., Linkolna, Nebraska, ASV.

Saīsinājumi un apzīmējumi:

- 1art — 1. izlaidums 1920. gadā Artilērijas kadetu skola
- jtn — jātnieku nodaļa, 2. izlaidums 1922. gadā
- inž — inženieru nodaļa, 2. izlaidums 1922. gadā
- 1 — LKSBVA valdes 07.12.1922. protokols Nr. 1 — valdes pilnvarotie pārstāvji karaspēka daļās (sk. ailā 5).
- 4 — LKSBVA sapulces 23.03.1923. protokols Nr. 4 — Uzņemt par aktīviem biedriem (sk. ailā 6).
- 5 — LKSBVA sapulces 05.06.1923. protokols Nr. 5 — Uzņemt par aktīviem biedriem (sk. ailā 6).
- 6 — LKSBVA sapulces 05.09.1923. protokols Nr. 6 — Uzņemt par aktīviem biedriem (sk. ailā 6).
- 7 — LKSBVA sapulces 29.11.1923. protokols Nr. 7 — Uzņemt par aktīviem biedriem (sk. ailā 6).

LKS 1. un 2. izlaiduma virsnieki — LKSB virsnieku apvienības biedri 07.12.1922.-29.11.1923.

N. p. k.	Uzvārds, vārds	LKS izlaid.	Ieskaits norādītajās daļās	Valdes pilnvarotie pārstāvji	Protokola NNr., Uzņemti par aktīviem biedriem
1	2	3	4	5	6
1.	Andersons Jānis	1	1. Liep. k. p.		7
2.	Apins Jānis	1	10. Aizp. k. p.		7
3.	Apsits Alberts	1	7. Sig. k. p.		4
4.	Briedis Augusts	1	7. Siguldas k. p.		7
5.	Danders Jānis	1	7. Sig. k. p.		4
6.	Lukstiņš Alfreds	1	LKS		6

7.	Martinsons Vilis	1	7. Sig. k. p.		4
8.	Miezīts Teodors	1	7. Sig. k. p.		4
9.	Ošiņš Nikolajs	1	6. R. k. p.		4
10.	Pērkons Oskars	1	Latg. partizānu p.		6
11.	Steinerts Heinrichs	1	6. R. k. p.		4
12.	Volfmans Ansis	1	Aizp. k. p.		7
13.	Bērziņš Edgars	1art	Zemg. art. p.		7
14.	Irbe Arnolds	1art	Zemg. art. p.		4
15.	Rozīts Alfreds	1art	Zemg. art. p.		7

1.	Alsters Eduards	2	7. Sig. k. p.		4
2.	Bīlmans Jānis	2	10. Aizp. k. p.		7
3.	Dauguls Pēters	2	3. Jelg. k. p.		7
4.	Grasis Teodors	2	9. Rēz. k. p.		7
5.	Grīvāns Vilis	2	8. D-pils k. p.	1	
6.	Kadiķis Arnolds	2	9. Rēz. k. p.		5
7.	Kalniņš Jānis Pētera d.	2	6. R. k. p.	1	
8.	Kalns Nikolajs	2	2. V-pils k. p.		7
9.	Koruls Jānis	2	7. Sig. k. p.		4
10.	Krauksts Genādijs	2	7. Sig. k. p.		7
11.	Kraulis Teodors	2	2. V-pils k. p.		4
12.	Ķirsons Jānis	2	7. Sig. k. p.		7
13.	Lietuvietis Arturs	2	7. Sig. k. p.		7
14.	Luste Jānis	2	7. Sig. k. p.		7
15.	Makarskis Alfreds	2	9. Rēz. k. p.		5
16.	Matzats Arvids	2	7. Sig. k. p.		4
17.	Melle Pauls	2	9. Rēz. k. p.	1	5
18.	Ozoliņš Jānis	2	9. Rēz. k. p.		7
19.	Pencis Fricis	2	1. Liep. k. p.	1	4
20.	Petkevičs Vilhelms	2	1. Liep. k. p.		4
21.	Petrīts Arturs	2	11. Dob. k. p.	1	
22.	Reinvalds Erichs	2	5. Cēsu k. p.	1	
23.	Rolmans Augusts	2	7. Sig. k. p.	1	7
24.	Rūtiņš Alfreds	2	12. Bauskas k. p.	1	

25.	Saltups Evalds	2	9. Rēz k. p.		5
26.	Smiltens Eduards	2	10. Aizp. k. p.		7
27.	Štekerhofs Voldemārs	2	3. Jelg. k. p.	1	
28.	Štrauss Emīls	2	1. Liep. k. p.		4
29.	Ūdentiņš Jānis	2	7. Sig. k. p.		7
30.	Upīts Voldemārs	2	7. Sig. k. p.		7
31.	Ustups Pēters	2	10. Aizp. k. p.	1	
32.	Valheims Kārlis	2	4. Valm. k. p.	1	7
33.	Veidemans Roberts	2	2. V-pils k. p.		7
34.	Zapackis Aleksandrs	2	4. Valm. k. p.		7
35.	Žīgurs Aleksandrs	2	9. Rēz k. p.		5
36.	Bīlmans Alfreds	2jtn	Jātnieku pulkā		7
37.	Bolšaitis Alfreds	2jtn	Jātnieku pulkā		7
38.	Dimze Voldemārs	2jtn	Jātnieku pulkā		7
39.	Dišlers Pēters	2jtn	Jātnieku pulkā		7
40.	Groskopfs Ernests	2jtn	Jātnieku pulkā		7
41.	Krastiņš Kārlis	2jtn	Jātnieku pulkā		7
42.	Ozols Jānis	2jtn	Jātnieku pulkā		7
43.	Ozols Kārlis	2jtn	Jātnieku pulkā		7
44.	Riņķis Valters — par. sl. T. Brāķeri	2jtn	Jātnieku pulkā		7
45.	Rulliņš Jānis	2jtn	Jātnieku pulkā	1	5
46.	Šmits Kārlis	2jtn	Jātnieku pulkā		7
47.	Švarcbērgs Pauls	2jtn	Jātnieku pulkā		5
48.	Tauniņš Voldemārs	2jtn	Jātnieku pulkā		7
49.	Tichomirovs Pēters	2jtn	Jātnieku pulkā		7
50.	Voits Vilis	2jtn	Jātnieku pulkā		5
51.	Alazi Eduards	2art	Smag. art. divizionā		4
52.	Alksnis Juris	2art	Kurz. art. p.		7
53.	Auge Arnolds	2art	Kurz. art. p.	1	7
54.	Dandens Arvids	2art	Smag. art. divizionā		4
55.	Doniņš Adolfs	2art	Kurz. art. p.		7
56.	Ernis Ernests	2art	Zemg. art. p.		4
57.	Grāvels Voldemārs	2art	Vidz. art. p.		7

58.	Kampars Eduards	2art	Vidz. art. p.		7
59.	Kociņš Juris	2art	Smag. art. divizionā	1	7
60.	Liniņš Alfrēds	2art	Vidz. art. p.		7
61.	Mateass Aleksandrs	2art	Zemg. art. p.		4
62.	Ozoliņš Ottomars	2art	Zemg. art. p.		7
63.	Puravs Arturs	2art	Latg. art. p.		4
64.	Riekstiņš Augusts	2art	Latg. art. p.		4
65.	Riekstiņš Eduards	2art	Latg. art. p.	1	
66.	Rucels Pauls	2art	Kurz. art. p.		7
67.	Sovers Pēters	2art	Vidz. art. p.	1	
68.	Stafeckis Eduards	2art	Latg. art. p.		7
69.	Vikš-Soboļevskis Žoržs	2art	Smag. art. divizionā		4
70.	Vilde-Vildemans Lotars	2art	Latg. art. p.		4
71.	Zandersons Eduards	2art	Zemg. art. p.	1	4
72.	Zariņš Pēters	2art	Kurz. art. p.		7
73.	Blaus Kārlis	2inž	Aviācijas divizionā		4
74.	Blūzmans Roberts	2inž	Auto divizionā	1	7
75.	Brūders Jāzeps	2inž	Sapieru btl.		5
76.	Jēkabsons Rūdolfš	2inž	Sapieru btl.		5
77.	Krūmiņš Džons	2inž	Sapieru btl.		7
78.	Lakšs Staņislavs	2inž	Sapieru btl.		5
79.	Liepiņš Antons	2inž	Sapieru btl.		5
80.	Pavlovskis Pauls	2inž	Auto divizionā		7
81.	Podiņš Eduards	2inž	Elektrotehn. div-onā		7
82.	Pukše Olģerts	2inž	Aviācijas divizionā	1	
83.	Ronis Alfrēds	2inž	Elektrotehn. div-onā	1	
84.	Rutkins Jānis	2inž	Sapieru btl.	1	4
85.	Spillers Otto	2inž	Sapieru btl.		4

SATURS

levada vietā	3
levads 2. papildinātajam izdevumam	5

1. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA LATVIJĀ 1922.-1940	7
---	---

2. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA MĪTNES ZEMĒS 1947.-1991.	16
LVA Kanādā	17
LVA Austrālijā	25
Melburnas nodaļa	25
Sidnejas nodaļa	27
Adelaides nodaļa (kopa)	30
Latviešu virsnieku apvienība Amerikas Savienotajās Valstīs	37
Globālās LVA Prezidijs	41

3. nodaļa

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA NEATKARĪBU	
ATGUVUŠAJĀ LATVIJĀ 1991.-2012.	44
LKSBVA biedri, kuri atjaunoja LVA darbību Latvijā	45
Apvienības lepnums — <i>Per aspera ad astra!</i>	49
LVA priekšsēdētāji, valdes un citas institūcijas	54
Darbības jomas	61
NAA virsnieki Latviešu virsnieku apvienībā	61
LVA koptās tradīcijas	70
Apvienības ārvalstu biedru devums	73
Vēsturiskās atmiņas glabāšana un līdzdalība jaunatnes	
militāri patriotiskajā audzināšanā	78
LVA viedoklis un dalība aktuālos sabiedriskās, politiskās	
un militārās jomas jautājumos	82
Sadarbība ar citām karavīru sabiedriskām organizācijām	
un dalība svētkos un pasākumos	83
LVA 90. gadadienas sarīkojums	86

LVA biedru publicistiskā darbība	88
Rūpes par saviem biedriem un viņu piemiņas saglabāšanu	90
Žurnāls <i>KADETS</i> līdz 1940. gadam, pēc Otrā pasaules kara	
un tagad	92
LVA biedriem izteiktā atzinība	94

1. pielikums

LKS 1. un 2. izlaiduma virsnieki — LKSB virsnieku	
apvienības biedri 07.12.1922.-29.11.1923.	95

2. pielikums

Latvijā atjaunotās Latviešu virsnieku apvienības biedru	
saraksts 26.10.1991.-01.07.2013.	99